ΝΕΑ ΕΠΟΧΗ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ ΗΡ. ΜΑΛΛΩΣΗΣ

ΕΤΟΣ Α΄ ΤΕΥΧΟΣ 50ον — 6 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1925

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΑΥΤΟΓΡΑΦΟΙ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ
Κύριον ἄρθρον
Ἐξωτερικὴ ἑβδομὰς
Ἐσωτερικὴ ἑβδομὰς
Ἐκπαιδευτικοῦ — Ἐκπαιδευτικὰ
Οἰκονομολογικὴ ἑβδομὰς
Στεφάνου Σκουλούδη — Ἑπτὰ μηνῶν πρωθυπουργία
Δημ. Πετρακάκου — Οἱ πρῶτοι Ἕλληνες δημοσιογράφοι
Ξενοφ. Μαυρομάτη — Αἱ πρῶται ἐφημερίδες
Κ. Παπακωνσταντίνου — Ἡ βιβλιοθήκη Κοζάνης
Ταγματάρχου Ντὲ Σιβριὲ — Ὁ παγκόσμιος πόλεμος
Αἰγυπτιώτου — Ἀγγλία καὶ Αἴγυπτος
Ἠλλυριοῦ — Προσοχὴ εἰς τὴν Ἀλβανίαν
Ἐμμ. Πεζοπούλου — Οἰκίαι, ἐνοίκια κλπ. ἐν τῇ ἀρχαιότητι

ΤΙΜΑΤΑΙ ΔΡΑΧΜΑΣ 3

ΑΘΗΝΑΙ

ΓΡΑΦΕΙΑ ΣΤΑΔΙΟΥ 24

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ **ΝΕΑ ΕΠΟΧΗ** ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΙΚΗ, ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ

ΟΡΟΙ ΣΥΝΔΡΟΜΩΝ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ	Ἐτησία	Δρχ.	150
» »	Ἑξάμηνος	»	75

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ ΕΤΗΣΙΑΙ

ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ	(γενικῶς)	λίρα Ἀγγλ.	1 —
ΑΜΕΡΙΚΗΣ		Δολ.	5 —

Διὰ δημοσιεύσεις ἀγγελιῶν ἰδιαίτεραι συμφωνίαι.
Τὰ ἐμβάσματα ἀπευθύνονται πρὸς τὴν Διεύθυνσιν.
«Ἡ Νέα Ἐποχὴ» θὰ δημοσιεύῃ βιβλιοκρισίαντῶν πρὸς αὐτὴν ἀποστελλομένων βιβλίων
Διὰ πᾶσαν ἀνωμαλίαν περὶ τὴν ἀποστολὴν τοῦ φύλλου οἱ κ. κ. συνδρομηταὶ παρακαλοῦνται ν' ἀπευθύνωνται πρὸς τὴν Διεύθυνσιν.

FRESCO

ΠΡΟΤΙΜΗΣΑΤΕ

ΤΑ ΝΕΑ ΣΙΓΑΡΕΤΤΑ

ΕΤΑΙΡΕΙΑ
ΙΩΑΝΝΟΥ Π. ΜΕΞΗ
ΣΤΑΔΙΟΥ 33

ΠΡΟΤΙΜΑΤΕ

ΤΟΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΚΑΠΝΟΝ ΠΙΠΑΣ

BOMBOS TOBACCO BLEND

ΥΓΙΕΙΝΟΣ-ΑΡΩΜΑΤΙΚΟΣ-ΕΥΘΗΝΟΣ

ΠΩΛΕΙΤΑΙ ΕΙΣ ΟΛΑ ΤΑ ΚΑΠΝΟΠΩΛΕΙΑ ΠΩΛΗΣΕΩΣ ΞΕΝΩΝ ΚΑΠΝΩΝ

ΚΑΠΝΙΖΕΤΕ ΣΙΓΑΡΕΤΤΑ **"ΤΕΛΕΙΟΝ"** Β. & Μ ΜΕΞΗ

ΕΤΟΣ Α' 6 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1925 ΤΕΥΧΟΣ 50ον

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ **ΝΕΑ ΕΠΟΧΗ** ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΙΩΑΝΝ. ΜΑΛΛΩΣΗΣ

Επι Της Καταστασεως

4-9-1925

Κατὰ τὴν τελευταίαν ἑβδομάδα ἐσημειώθη ἀμφίζυγος ἐπίθεσις τῆς Κυβερνήσεως καὶ κατὰ τῶν δύο συγχρόνως παρατάξεων εἰς ἃς διχάζεται ὁ ἑωωκοινοβουλευτικὸς πολιτικὸς κόσμος. Ὁ στρατηγὸς Πάγκαλος ἐδήλωσεν ὅτι «ὁπωσδήποτε δὲν θὰ ἐπιτρέψῃ τὴν δημοσίευσιν τοῦ νέου Συντάγματος εἰς τὴν ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως πρὸ τῆς συγκλήσεως τῆς Συνελεύσεως», ἀντιγνωμήσας οὕτω, κατὰ τρόπον φαινόμενον τοὐλάχιστον ὡς μὴ δεκτικὸν ἐπανορθώσεως, πρὸς τὴν Δημοκρατικὴν Ἕνωσιν καθὼς καὶ πρὸς τοὺς φερομένους ὡς ἡγέτας τοῦ λεγομένου «Ἐθνικοῦ Δημοκρατικοῦ κόμματος» καὶ τῆς Ἐπαναστατικῆς ὁμάδος. Συγχρόνως ἐξ ἄλλου ἐξεδόθη ἀνακοινωθὲν τοῦ ὑπουργείου τῶν Ἐξωτερικῶν διὰ τοῦ ὁποίου κατηγγέλλετο πρὸς τὸν Ἑλληνικὸν λαὸν καὶ πρὸς τὴν ἔξω κοινὴν γνώμην «ἡ ἀνάμιξις τοῦ κ. Βενιζέλου εἰς τὴν διαχείρισιν τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς τοῦ κράτους κατὰ τρόπον ἀντικείμενον πρὸς τὰς ἀπόψεις τῆς Κυβερνήσεως». Ἐντεῦθεν δὲ προὐκλήθησαν σφοδραὶ αἱ διαμαρτυρίαι καὶ ἐκ νέου ἔντονος ὁ ἀντιπολιτευτικὸς ὀργασμὸς τῶν βενιζελικῶν τῆς δεξιᾶς.

Ἡ Κυβέρνησις θὰ ὤφειλεν ὡς ἐκ τῶν ἀνωτέρω νὰ θεωρηθῇ ὅτι ἀντιμετωπίζει ἤδη ἐχθρικὸν πρὸς αὐτὴν ὁλόκληρον τὸν ἐν τῇ Συνελεύσει συγκεκροτημένον εἰς κόμματα πολιτικὸν κόσμον. Πλὴν ὑπὸ τὰ ἤδη ἐν ἐφαρμογῇ πολιτικὰ ἤθη ἡ ἀντίληψις αὕτη θὰ ἦτο ἀσφαλῶς ὑπερβολική. Διότι, παρὰ τὰς δεδηλωμένας ἑκατέρωθεν ἀποφάσεις καὶ γνώμας, τὰς ριζικῶς πράγματι καὶ ἐπὶ σημαντικῶν θεμάτων ἀντικειμένας πρὸς ἀλλήλας, οὔτε αἱ παλινωδίαι ἀποκλείονται, οὔτε αἱ διαψεύσεις τῶν δηλωθέντων, ἀλλ' οὐδ' οἱ πλέον ἀφύσικοι συμβιβασμοὶ δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ἀδύνατοι.

Ὁ δημόσιος ἀγὼν μετετράπη ἤδη ἀπὸ πολλοῦ εἰς πάλην ὑλικῶν δυνάμεων ἐν τῇ ὁποίᾳ πάντα τὰ ὅπλα εἶναι χρήσιμα καὶ θεμιτὰ καὶ ὁ ἠθικὸς δισταγμὸς ἀσυγχώρητον λάθος καὶ κατὰ τὴν ὁποίαν τὰ διατυπούμενα προγράμματα καὶ αἱ ἐξαγγελλόμεναι πεποιθήσεις καὶ γνῶμαι ἀποτελοῦσιν ἁπλῆν καὶ τυπικὴν διακόσμησιν, συχνότατα ἄλλως τε μεταβαλλομένην πρὸς ἱκανοποίησιν τοῦ φιλοθεάμονος κοινοῦ.

Ὑπὸ τοὺς ὅρους τούτους καὶ διὰ τὴν Κυβέρνησιν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὰ συγκρουσθέντα πρὸς αὐτὴν βενιζελικὰ κόμματα ἡ ὁδὸς πρὸς ὑποχώρησιν καὶ συμβιβασμὸν θὰ εἶνε πάντοτε καὶ μέχρι τῆς τελευταίας στιγμῆς ἀνοικτή. Ἄλλως τε ἡ τύχη τῆς σημερινῆς «καταστάσεως» δὲν πρόκειται νὰ κριθῇ οὔτε ἐκ τῶν ἐκδηλουμένων διαφωνιῶν καὶ ἐπὶ τῶν σημαντικωτάτων ἔστω ζητημάτων, ἀλλ' οὔτε κἂν ἐκ τῶν διαθέσεων τῆς Δ' Συνελεύσεως. Θὰ κριθῇ ἐκ τῶν διαθέσεων τῆς «δυνάμεως» ἥτις ἀνεβίβασεν αὐτὴν εἰς τὴν ἀρχὴν καὶ ἡ ὁποία συντηρεῖ ταύτην ἐπ' αὐτῆς. Περὶ τούτων αἱ ὑπάρχουσαι μέχρι τοῦδε πληροφορίαι συγκρούονται πρὸς ἀλλήλας. Οὔτε εἶναι δυνατὸν ἄλλως τε νὰ ὑπάρξωσι συγκεκριμέναι καὶ θετικαὶ τοιαῦται, λόγῳ τῶν συνεχῶν καὶ ἀποτόμων διακυμάνσεων τὰς ὁποίας ὑφίσταται ἡ δύναμις αὕτη πρὸς διαφόρους ἑκάστοτε κατευθύνσεις. Ἀλλὰ πάντως εἶνε βέβαιον ὅτι ἐξ αὐτῆς ἀποκλειστικῶς ἐξαρτᾶται ἡ τύχη καὶ τῆς σημερινῆς καταστάσεως, ἡ ὁποία ἐφ' ὅσον θὰ ἔχῃ τὴν ὑποστήριξίν της, θὰ δύναται ν'

ἀντιμετωπίζῃ ἀταράχως τὴν ἀντιπολίτευσιν πάντων τῶν κομμάτων τῆς χώρας, ἀλλὰ καὶ θὰ δύναται ἀκόμη μετὰ βασιμότητος νὰ προσδοκᾷ ὅτι, ἀνεξαρτήτως τῶν διαθέσεων τῶν ἐν τῇ Συνελεύσει κομμάτων, θὰ ἔχῃ ὑπὲρ ἑαυτῆς ἐξησφαλισμένην τὴν ἐμπιστοσύνην τῆς πλειοψηφίας τοῦ σώματος καὶ ὅτι θὰ κατασκευάσῃ οὕτω καὶ τὸν χειμερινὸν αὐτῆς κοινοβουλευτικὸν μανδύαν, ἂν, ὡς εἶναι ἐνδεχόμενον, θεωρήσῃ τοῦτον ἀναγκαῖον.

ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΕΒΔΟΜΑΣ

Κατὰ τὴν ἀρξαμένην σύνοδον τοῦ Συμβουλίου της Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν ἐν Γενεύῃ, ὑπὸ τὴν Προεδρείαν τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν τῆς Γαλλίας κ. Ἀριστείδου Μπριὰν πρόκειται νὰ συζητηθῶσι ζητήματα κατ' ἐξοχὴν ἐνδιαφέροντα τὸν Ἑλληνικὸν λαὸν καὶ τὸ Ἑλληνικὸν Κράτος. Ἀλλ' ἐκτὸς τούτου προβλέπεται μετὰ ποιᾶς τινος πιθανότητος ὅτι κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς συνόδου ταύτης θὰ ἐπιτευχθῇ καταλλήλως ἐνεργούσης τῆς γαλλικῆς πολιτικῆς προσέγγισις μεταξὺ τῶν ἀντιπροσωπειῶν Ἑλλάδος καὶ Γιουγκοσλαυΐας πρὸς συνεννόησιν ἐπὶ τοῦ ἐπιμάχου ζητήματος τοῦ σιδηροδρόμου Γευγελῆς—Θεσσαλονίκης.

Κατὰ τὴν πρώτην συνεδρίασιν δὲν συνεζητήθη οὐδὲν ἐκ τῶν Ἑλληνικῶν ζητημάτων διότι εἰς τὸ πρόγραμμα περιλαμβάνοντο μόνον τὰ ζητήματα τῆς Μοσούλης καὶ τὸ περὶ οἰκονομικῆς ἀνορθώσεως τῆς Αὐστρίας. Ἀλλὰ καὶ ἐπ' αὐτῶν τῶν ζητημάτων ἡ συζήτησις ἦτο προωρισμένη νὰ εἶνε πλέον ἢ τυπικὴ δεδομένου ὅτι τὸ ζήτημα τῆς Μοσούλης πρόκειται νὰ διευθετηθῇ τελικῶς, ἐκτὸς τοῦ Μεγάρου τῆς Κοινωνιας τῶν Ἐθνῶν. Πρόσφατα τηλεγραφήματα ἀναγγέλλουν ὅτι ἡ Ἀγγλία προσπαθεῖ νὰ τρομοκρατήσῃ τὴν Τουρκία ἀφ' ἑνὸς μὲν στὰ τετελεσμένα γεγονότα διατάξασα τὴν προχώρησιν τῶν στρατευμάτων της ἐντὸς τῆς τουρκικῆς περιοχῆς καὶ ἀφ' ἑτέρου δι' ἠθικῆς ἐπιβολῆς, ἐνεργοῦσα ναυτικὴν ἐπίδειξιν πρὸ τοῦ λιμένος τῆς Σμύρνης. Τὰ τηλεγραφήματα ἀναφέρουν ὅτι τὰ ἀγγλικὰ θωρηκτὰ ἐκτελοῦν ἐκεῖ πολεμικὰ γυμνάσια καθ' ὁλην τὴν νύκτα φωτίζουν ἐντόνως διὰ τῶν ἠλεκτρικῶν προβολέων των τὰς τουρκικὰς ἀκτὰς ἢ ἀπευθύνουν ἐρωτήματα διὰ σημάτων πρὸς τὰ παραπλέοντα σκάφη ἐρωτῶντα εἰς ποῖον λιμένα προτίθεται ν' ἀγκυροβολήσουν. Ὁμαδες πυκναὶ Ἄγγλων ναυτῶν ἀποβιβάζωνται ταυτοχρόνως εἰς τὴν Χερσόνησον τῆς Καλλιπόλεως πρὸς ἐπίσκεψιν τῶν ἐκεῖ ἀγγλικῶν τάφων, ἐν γένει δὲ καταβάλλεται παρὰ τῶν Ἄγγλων πᾶσα δυνατὴ προσπάθεια πρὸς ἐπηρεασμὸν τῆς τουρκικῆς δημοσίας γνώμης.

Μετὰ τὴν πρώτην συνεδρίασιν τοῦ Συμβουλίου ἐν Γενεύῃ οἱ Τοῦρκοι ἀντιπρόσωποι ἐζήτησαν τὴν ἀναβολὴν τῆς συζητήσεως ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῆς Μουσούλης διὰ μίαν ἡμέραν καὶ ὁ ἀρχηγὸς τῆς ἀγγλικῆς ἀντιπροσωπείας Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν κ. Τσάμπερλαιν συγκατετέθη εἰς τοῦτο, δηλώσας ὅμως ταυτοχρόνως ὅτι ἐσκόπει ν' ἀντιταχθῇ ἐναντίον πάσης ἄλλης προτάσεως περαιτέρω ἀναβολῆς. Ἡ Τουρκικὴ πρότασις ἐνεκρίθη. Δὲν ἔχομεν εἰδέτι πληροφορίας περὶ τῶν λαβόντων χώραν κατὰ τὴν δευτέραν συνεδρίασιν. Ἀλλ' ἐν πάσῃ περιπτώσει εἶνε φανερὸν ὅτι δυνάμεθα νὰ διακινδυνεύσωμεν μίαν πρόβλεψιν ἐπ' αὐτοῦ τοῦ ζητήματος. Ὅτι κατὰ τὴν δευτέραν συνεδρίασιν δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ἐπέλθῃ ἡ ποθητὴ διευθέτησις τοῦ ἀκανθώδους ζητήματος.

Τὸ ἑλληνικὸν ἐνδιαφέρον διὰ τὰς συνεδριάσεις τῆς Γενεύης δὲν εἶνε μικρόν. Κατεχόμεθα ὑπὸ ἀνυπομονησίας νὰ ἴδωμεν ποίαν τύχην θὰ ἔχει ἡ διατυπωθεῖσα πρότασις περὶ ὑποχρεωτικῆς διαιτησίας τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν τῆς Ἑλλάδος κ. Ρεντη, πρότασις τὴν ὁποίαν σχεδὸν μετὰ σκαιότητος ἀπέκρουσεν ἡ σερβικὴ διπλωματία. Γνωρίζομεν καλῶς ὅτι αἱ περὶ ἐπαναλήψεως τῶν ἑλληνοσερβικῶν διαπραγματεύσεων αἰτιοδοξαι δὲν εἶνε κοιναὶ εἰς ἅπαντα τα Βαλκανικὰ Κράτη, ὑπῆρχον δὲ οἱ φρονοῦντες ὅτι ἡ ἑλληνικὴ πρότασις ὑπῆρξε σφάλμα τῆς ἑλληνικῆς διπλωματίας. Φαίνεται δὲ ὅτι ἡ πρότασις αὕτη δὲν πρόκειται ν' ἀποτελέσῃ κὰν θέμα συζητήσεως τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν διότι ἡ Ἑλληνικὴ ἀντιπροσωπεία ἐρχομένη εἰς ἄμεσον ἐπαφὴν μὲ τὴν πραγματικότητα θὰ παραιτηθῇ τῆς πρωτάσεώς της.

Αἱ ἐκ Γενεύης λεπτομερειακαὶ πληροφορίαι ἀναφέρουν τὰ ἑξῆς γεγονότα· Εὐθὺς ἅμα τῇ ἀφίξει των τὰ μέλη τῆς ἑλληνικῆς ἀντιπροσωπείας κ. κ. Ρέντης καὶ Καραπάνος συνδιελέχθησαν διὰ μακρῶν μετὰ τοῦ Γάλλου ὑπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν κ. Μπριὰν, τῆς συνδιαλέξεως παραταθείσης ὑπὲρ τὴν ἡμισειαν ὥραν καὶ περιστραφείσης εἰς τὸ ζήτημα τῶν ἑλληνοσερβικῶν σχέσεων καὶ τὴν διατυπωθεῖσαν παρὰ τοῦ κ. Ρέντη πρότασιν περὶ ὑποχρεωτικῆς διαιτησίας.

Κατὰ τὰς διαβιβασθείσας τηλεγραφικὰς πληροφορίας τὰ ζητήματα ταῦτα συνεζητήθησαν οὐχὶ μόνον ἀπὸ γενικῆς ἀπόψεως ἀλλὰ καὶ καθ' ὅλας των τὰς λεπτομερείας. Πνεῦμα εὐμενείας καὶ φιλικότητος ἐπεκράτησε κατὰ τὴν συνδιάσκεψιν ταύτην, φαίνεται δὲ ὅτι ὁ κ. Μπριὰν μετέβη εἰς Γενεύην παρεσκευασμένος σαφῶς ἐπὶ τῶν συζητηθησομένων ἑλληνικῶν ζητημάτων, ἐπιδείξας πλήρη γνῶσιν αὐτῶν. Λέγεται ἐπίσης ὅτι ὁ κ. Μπριὰν, γνωστὸς ἄλλωστε διὰ τὰς πᾶν ἄλλο ἢ τουρκοφίλους ἀπόψεις του, ἐπέδειξεν συγχρόνως μέγα ἐνδιαφέρον διὰ τὰ καθ' ὅλου ἑλληνικὰ πράγματα, ἐκφράσας τὴν χαράν του διὰ τὴν οἰκονομικὴν ἀντοχὴν τῆς χώρας, τὰς προτόδους τῆς ἐσωτερικῆς ὀργανώσεως μετὰ τὴν μικρασιατικὴν καταστροφὴν καὶ τὴν συντελεσθεῖσαν μέχρι τοῦδε ἀποκατάστασιν τοῦ μικρασιατικοῦ πληθυσμοῦ.

Ἀλλ' ὁ κ. Μπριὰν, δὲν περιωρίσθη εἰς ταῦτα. Ἐτόνισε τὸ μέγα ἐνδιαφέρον τῆς γαλλικῆς πολιτικῆς ἐπὶ τοῦ σερβικοῦ ζητήματος καὶ τὸν ζωηρὸν πόθον τῶν Γάλλων ὅπως ἴδωσι τὸ ταχύτερον ἐξομαλυνομένας τὰς ἑλληνικὰς διαφορὰς, ἀφίνων νὰ ἐννοηθῇ ὅτι προτίθεται ν' ἀναλάβῃ τὴν ἀπαιτουμένην πρωτοβουλίαν πρὸς ἐπίτευξιν πλήρους ἑλληνοσερβικῆς συνεννοήσεως. Ἐγνώσθη δὲ σχετικῶς πρὸς τοῦτο ὅτι αἱ συνδιαλέξεις τῶν Ἑλλήνων ἀντιπροσώπων μετὰ τοῦ κ. Μπριὰν θὰ ἐπαναληφθοῦν καὶ μετὰ τὴν ἄφιξιν ἐν Γενεύῃ τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς Σερβικῆς ἀντιπροσωπείας καὶ ὑπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν κ. Νίντσις, ἐπιβραδύνοντος τὴν αὐτόσε ἄφιξιν του ἄγνωστον ἕνεκα τίνος λόγου.

Τὸ συμπέρασμα ἐκ τῶν μέχρι τοῦδε ληφθεισῶν ἐκ Γενεύης τηλεγραφικῶν πληροφοριῶν εἶνε ὅτι ὑπάρχει μεγάλη πιθανότης ν' ἀποβοῦν καρποφόροι, αἱ γαλλικαὶ ἐνέργειαι συνδυαζόμεναι πρὸς τὴν ἐπιδεικνυομένην ἀγγλικὴν καὶ ἰταλικὴν εὐμένειαν. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ὄχι μόνον τὸ ζήτημα τῶν σλαυοφώνων μειοψηφιῶν θὰ λυθῇ τελικῶς ἀλλὰ καὶ τὸ ἐπίμαχον ζήτημα τοῦ σιδηροδρόμου Γευγελῆς—Θεσσαλονίκης θὰ διευθετηθῇ καὶ θὰ καταστῇ δυνατὸν νὰ ἐπαναληφθοῦν αἱ διαπραγματεύσεις πρὸς συνομολόγησιν τῆς ἑλληνοσερβικῆς συμμαχίας. Ἐπὶ τοῦ παρόντος ὅμως δέον νὰ ἔχωμεν ὑπ' ὄψιν μας ὅτι πάντα ταῦτα εὑρίσκονται ἀκόμη εἰς τὸ στάδιον τῶν πιθανοτήτων.

Τὸ ζήτημα τῆς διευθετήσεως τῶν σχέσεων τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους καὶ τῆς Ἐπιτροπῆς ἀποκαταστάσεως Προσφύγων φαίνεται ὅτι θὰ διευθετηθῇ ἐξευρισκομένου τρόπου πρὸς μερικὴν ἔστω ἱκανοποίησιν τῆς Ἐπιτροπῆς.

PROBUS

ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΕΒΔΟΜΑΣ

Ἡ ἀπόφασις τῆς Κυβερνήσεως περὶ διενεργείας τῶν Δημοτικῶν καὶ Κοινοτικῶν ἐκλογῶν κατὰ τὴν 25ην προσεχοῦς Ὀκτωβρίου ἀφῆκε τὸν λαὸν ἀσυγκίνητον. Αἱ ἐκάστοτε ματαιούμεναι ἐπαγγελίαι περὶ ἐκλογῶν καὶ ἡ πέρυσιν γενομένη ἀναβολὴ τῶν Δημοτικῶν τοιούτων ὡς καὶ ἡ ματαίωσις τῆς ἀναθεωρήσεως καὶ ἐκκαθαρίσεως τῶν ἐκλογικῶν καταλόγων ἀφήρεσαν τὴν πεποίθησιν τοῦ λαοῦ περὶ τοῦ κύρους καὶ τῆς σκοπιμότητος πάσης ἐκλογῆς ἐν Ἑλλάδι, ὑφ' ἃς συνθήκας πρόκειται αὕτη νὰ γίνῃ. Τὸ Διάταγμα τῶν Δημοτικῶν ἐκλογῶν ἐδημοσιεύθη τὸ παρελθὸν Σάββατον, ὥριζε δὲ ὅτι θὰ ἐνεργηθοῦν συγχρόνως Δημοτικαὶ καὶ Κοινοτικαὶ ἐκλογαὶ ὡς καὶ τῶν Νομαρχιακῶν Συμβουλίων. Συγχρόνως καθωρίζετο, ὅτι εἰς τὰς πόλεις τὰς ἐχούσας πληθυσμὸν κάτω τῶν 50.000 ψυχῶν ἡ ἐκλογὴ τῶν Δημάρχων θὰ γίνῃ ἐμμέσως, διὰ τῶν Δημοτικῶν Συμβουλίων, τὰ ὁποῖα κατ' ἔτος θ' ἀναθέτουν εἰς ἕνα ἐκ τῶν μελῶν του τὰ καθήκοντα τοῦ Δημάρχου. Τὸ σύστημα τοῦτο τῆς ἐμμέσου ἐκλογῆς τῶν Δημάρχων, ἀποτελοῦν ἀναίρεσιν τῆς καθολικῆς ψηφορίας καὶ περιορισμὸν τῶν λαϊκῶν δικαιωμάτων, ἐφόσον οἱ Δήμαρχοι, οὐχὶ διὰ τοῦ λαοῦ, ἀλλὰ δι' ἐκλεκτόρων θὰ ἀναδεικνύωνται, κατέστησε μᾶλλον ἀδιάφορον τὸν λαὸν διὰ τὰς Δημοτικὰς ἐκλογὰς καὶ ἠνάγκασε πάντα κατὰ τόπους σοβαρὸν καὶ ἄξιον

πολίτην ν' ἀπόσχῃ πάσης ἀναμίξεως εἰς τὴν νέαν ἐκλογικὴν κίνησιν τῶν ἐπαρχιῶν.

Ταυτοχρόνως ἀπεφασίσθη ὅπως ἀναβληθοῦν διὰ τὴν 28ην Φεβρουαρίου αἱ ἐκλογαὶ τῶν Νομαρχιακῶν Συμβουλίων ἵνα μὴ γίνῃ σύγχισις τῶν πολιτῶν ἐκ τῆς συγχρόνου ἐκλογῆς Δημοτικῶν καὶ Νομαρχιακῶν Συμβουλίων.

Διὰ τῆς ἀναβολῆς τῶν Νομαρχιακῶν ἐκλογῶν ναναγεῖ καὶ ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ θεσμοῦ τῆς ἀποκεντρώσεως καὶ αὐτοδιοικήσεως διὰ τῆς ὁποίας ἠλπίζετο νὰ βελτιωθῇ καὶ ἐνισχυθῇ ἡ θέσις τῶν ἐπαρχιῶν, προωρισμένων νὰ φορολογοῦνται καὶ νὰ ὑρίστανται τὰς συνεπείας τῆς συνήθους ἀβουλίας τοῦ κέντρου καὶ τῆς ἐν γένει κακοδιοικήσεως.

***

Τὸ νέον Σύνταγμα τῆς Ἑλλάδος, συμπληρωθὲν μετὰ διετῆ συζήτησιν ἐν τῇ Συνελεύσει ὑπὸ ὀλιγομελοῦς Κοινοβουλευτικῆς Ἐπιτροπῆς, τελούσης ὑπὸ τὰς ἐμπνεύσεις τοῦ κ. Παπαναστασίου, πρόκειται νὰ δημασιευθῇ. Αἱ προσωπικαὶ ὅμως διατάξεις αἵτινες ἀνεγράφησαν ἐν αὐτῷ, ἐπροκάλεσαν ἀντιρρήσεις πολλῶν πληρεξουσίων ἠγέρθησαν δὲ καὶ διαμαρτυρίαι διὰ τοῦτο εἰς τρόπον ὥστε ὁ προεδρεύων τῆς Συνελεύσεως κ. Ἀλαβάνος νὰ μὴ θεωρήσῃ σκόπιμον τὴν δημοσίευσιν τοῦ νέου Συντάγματος κτὶ ἐκτέλεσιν αὐτοῦ. Ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου εἶνε σύμφωνος πρὸς τὸν κ. Ἀλαβάνον καὶ ἡ Κυβέρνησις καὶ οἱ ἀρχηγοὶ τῶν κομμάτων κ. κ. Καφαντάρης καὶ Μιχαλακόπουλος.

Ὁ Προεδρεύων τῆς Συνελεύσεως ἵνα ἐξακριβώσῃ ποίαεἶνε ἡ γνώμη τῶν πληρεξουσίων ὡς πρὸς τὴν δημοσίευσιν τοῦ νέου Συντάγματος ἀπέστειλε τὰ κάτωθι ἐρωτήματα πρὸς αὐτούς:

Γεν. Διοικητὰς καὶ Νομάρχας Κράτους.

Παρακαλοῦμεν κοινοποιήσατε τηλεγραφικῶς διαμένοντας περιφέρειάν σας πληρεξουσίους κάτωθι τηλεγράφημά μας. Πρὸ ἐκδηλωθείσης ριζικῆς διχογνωμίας πολιτικῶν παραγόντων καὶ κατηγορηματικῆς πρὸς ἡμᾶς δηλώσεως Προέδρου Κυβερνήσεως ὅτι δέον ἀνασταλῇ δημοσίευσις Συντάγματος μέχρι συγκλήσεως Ἐθνοσυνελεύσεως, ἐκρίναμεν σκόπιμον πρὸς ἄρσιν παντὸς δισταγμοῦ καὶ οὐσιαστικωτέραν ἐπίλυσιν ἀναφυέντος ζητήματος ζητήσωμεν γνώμην κυριάρχου σώματος.

Πρὸς τοῦτο παρακαλοῦμεν τηλεγραφικῶς ἀνακοινώσητε προεδρεῖον γνώμην σας ἐπὶ τῶν ἑξῆς ἐρωτημάτων:

1) Ἂν διατυπωθὲν παρὰ συνταγματικῆς Ἐπιτροπῆς σχέδιον Συντάγματος εἶνε ἐντὸς ἐξουσιοδοτήσεως Συνελεύσεως σύμφωνον καὶ μὴ ἀντικείμενον ἐκπεφρασμέναις θελήσεσιν αὐτῆς.

2) Ἂν πνεῦμα ψηφίσματος 1ης Ἰουλίου ἐπιβάλλῃ ἄμεσον δημοσίευσιν αὐτοῦ ἢ δύναται ἀνασταλῇ αὕτη μέχρι συγκλήσεως Συνελεύσεως.

3) Ἂν ἐν περιπτώσει ἀνάγκης δημοσιεύσεως δέον νὰ δημοσιευθῇ τοῦτο ἀπ' εὐθείας διὰ προεδρείου ἢ διὰ τούτου μέσῳ Κυβερνήσεως.

Πρόεδρος Συνελεύσεως
(Ὑπογρ.) *Κ. Ἀλαβάνος*

***

Ἐπὶ τούτων ἐρωτηθεὶς ὁ κ. Παπαναστασίου ἐδήλωσε μεταξὺ ἄλλων καὶ τὰ ἑξῆς:

«Λυποῦμαι πολὺ διὰ τὰς ἐνεργείας τοῦ κ. ἀντιπροέδρου τῆς Συνελεύσεως, αἱ ὁποῖαι ἀνατρέπουν τὰς βάσεις τῆς λειτουργείας τοῦ ἀντιπροσωπευτικοῦ Σώματος, τὸ ὁποῖον, ὡς γνωστόν, λαμβάνει ἀπεφάσεις ἐν συνεδριάσει. Εἰς οὐδεμίαν περίπτωσιν ἔγινε δημοψήφισμα πρὸς λῆψιν ἀποφάσεων ὑπὸ τοῦ Σώματος. Διὰ τοιαύτην ἐνέργειαν ἄλλως τε δὲν ἔχει καμμίαν ἐξουσιοδότησιν ἐκ μέρους τῆς Συνελεύσεως ὁ κ. ἀντιπρόεδρος αὐτῆς. Ἐὰν ἡ Κυβέρνησις ἔχῃ τὴν γνώμην ὅτι δὲν πρέπει νὰ δημοσιευθῇ τὸ συνταχθὲν ὑπὸ τῆς Συνταγματικῆς Ἐπιτροπῆς Σύνταγμα, διότι τοῦτο ἔχει ἀνάγκην τροποποιήσεων προτοῦ τεθῇ ἐν ἰσχύϊ, ὑπάρχει μία λύσις ἁπλουστάτη: Νὰ κληθῇ ἀμέσως ἡ Συνέλευσις διὰ νὰ ἐκφέρῃ τὴν γνώμην της.»

***

Ἡ ἐπαναληφθεῖσα δίκη τῶν ὑπαλλήλων τοῦ ἐποικισμοῦ ἐν Θεσσαλονίκῃ πρόκειται ν' ἀναβληθῇ καὶ πάλιν, διότι διὰ νέου Ν. Δ. αἱ δίκαι αὗται παραπέμπονται εἰς τὰ κοινὰ ποινικὰ Δικαστήρια. Τὸ μέτρον τοῦτο ἐλήφθη συνεπείᾳ πιέσεως τῶν ξένων εἰς τὴν Κοινωνίαν τῶν Ἐθνῶν.

***

Ἠγέρθη ζήτημα ἐκκαθαρίσεως τῶν Μητροπολιτῶν ὑπὸ ὁμάδος νεωτέρων Ἐπισκόπων εἰς ἣν πρωτοσιατοῦν οἱ Μητροπολῖται Δημητριάδος, Κορινθίας, Κερκύρας καὶ ἄλλοι.

Οἱ πλεῖστοι τούτων στρέφονται καὶ κατὰ τοῦ Μητροπολίτου Ἀθηνῶν καὶ τῶν Μητροπολιτῶν Φθιώτιδος, Μεσσηνίας, Μαντινείας καὶ Χαλκίδος. Ἕνεκα τούτου οἱ Ἱεράραχαι, οἵτινες ἐπρόκειτο νὰ ἔλθουν εἰς Ἀθήνας, διὰ ν' ἀποτελέσουν τὴν Ἱεραρχίαν, συνερχομένην τὴν 1ην Ὀκτωβρίου ἠμποδίσθησαν ὑπὸ τῶν Ἀστυνόμων ν' ἀναχωρήσουν. Παρὰ τὰς ἐπισήμους διαψεύσεις οἱ Μητροπολῖται Ἄρτης καὶ Μεσσηνίας ἠμποδίσθησαν νὰ ἔλθουν εἰς Ἀθήνας. Ὁ Μ. Μητροπολίτης Ἀθηνῶν μεταβὰς παρὰ τῷ κ. Πρωθυπουργῷ διεμαρτυρήθη ἐντόνως διὰ τὴν στάσιν ταύτην τῶν ἀρχῶν.

***

Τὸ συγκροτηθὲν Συμβούλιον διὰ τὴν ἐπαναφορὰν τῶν ἀποτάκτων κτλ. ἀξιωματικῶν ἠσχολήθη μὲ τὸ ζήτημα τῆς ἀναθεωρήσεως τῶν πινάκων τῶν στασίμων ἀξιωματικῶν καὶ ἀνθυπασπιστῶν τοῦ στρατοῦ καὶ τῆς χωροφυλακῆς ἀπὸ τοῦ ἔτους 1924. Ὑπ' ὄψιν τοῦ Συμβουλίου ἐτέθησαν, οἱ ὑπὸ του εἰσηγητοῦ ταγματάρχου κ. Στεφανάκου καταρτισθέντες πίνακες τῶν στασίμων, οἵτινες ἀνέρχονται εἰς 60, ἐκ τῶν ὁποίων οἱ 30 εἶνε ἀνώτεροι.

***

Ἐδημοσιεύθη Ν. Δ. δι' οὗ συνιστᾶται ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ κ. Εὐταξία 40μελὴς ἐπιτροπὴ ἐμπόρων, τραπεζιτῶν, στρατιωτικῶν καὶ πολιτευομένων, ἥτις θὰ μεριμνήσῃ περὶ τῆς εὑρέσεως πόρων διὰ τὴν ἐνίσχυσιν τῆς Ἐθνικῆς Ἀμύνης καὶ ἰδίως διὰ τὴν προμήθειαν ἀεροπλάνων. Εἰς τὴν ἐπιτροπὴν ταύτην ὑπήχθη καὶ ἡ ὑπηρεσία τῶν κτημάτων τοῦ Ὑπουργείου τῆς Γεωργίας, ἥτις θ' ἀναλάβῃ καὶ τὸν καταρτισμὸν κτηματολογίου τῆς Π. Ἑλλάδος καὶ ἰδίως τῶν Ν. Χωρῶν.

***

Τὸ ζήτημα τῆς σταφίδος ἀπησχόλησε καὶ πάλιν τὸ Συμβούλιον τοῦ αὐτονόμου ὀργανισμοῦ, τὸ ὁποῖον ἀντικατέστησε τὴν Ἐνιαίαν. Ἀπεφασίσθη ὅπως πρὸς πληρεστέραν ἐξασφάλισιν τῆς παραγωγῆς ἡ ἀγορὰ πλεονασμάτων πρὸς 2.300 δρ. τὸ χιλιόλιτρον κατὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ νέου σταφιδικοῦ ἔτους, μὴ περιορισθῇ εἰς τὸ ἀρχικὸν ὅριον τῶν 30.000 λιτρῶν ἀλλὰ περιλάβῃ πᾶν προσφερόμενον πλεόνασμα.

Ὅσον ἀφορᾷ τὰ ἐν κυκλοφορίᾳ δελτία περυσινῆς χρήσεως, διὰ τὰ ὁποῖα ὁ ὀργανισμὸς, ἐφαρμόζων τὰς ρητὰς διατάξεις τῶν κειμένων νόμων, δὲν ἠδύνατο νὰ δώσῃ παράτασιν ἰσχύος, ἐθεωρήθη ἐπιβεβλημένον ὅπως τὸ ζήτημα τοῦτο ἀποτελέσῃ πρωτίστως ἀντικείμενον συζητήσεως εἰς τὸ συγκροτούμενον ἀπὸ τῆς προσεχοῦς Δευτέρας ὁριστικὸν Συμβούλιον τοῦ ὀργανισμοῦ, εἰς τὸ ὁποῖον θὰ ὑπάρχῃ ἀρτία ἀντιπροσώπευσις τόσον τῆς παραγωγῆς ὅσον καὶ τοῦ ἐμπορίου.

ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΙΚΗ ΕΒΔΟΜΑΣ

30 Αὐγούστου—5 Σεπτεμβρίου

Τὸ ζήτημα τῶν διακανονισμῶν τῶν πολεμικῶν χρεῶν τῆς Ἑλλάδος πρὸς τὴν Ἀγγλίαν, Ἀμερικὴν καὶ Γαλλίαν ἀπετέλεσε κατὰ τὸ λῆξαν ὀκταήμερον κύριον θέμα διαπραγματεύσεων.

Σχετικῶς ὡς πρὸς τὰ πρὸς τὴν Ἀγγλίαν πολεμικὰ χρέη τῆς Ἑλλάδος, ἡ Ἕνωσις τῶν Ἑλλήνων ἐφοπλιστῶν δι' ὑπομνήματός της καὶ προφορικῶν διαβημάτων πρὸς τὴν Κυβέρνησιν αἰτεῖται ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα διακανονισμὸς χρεῶν πολεμικῶν μὲ τὰ ὁποῖα ἐπεβαρύνθη πρὸς ὄφελος τῶν αἰτούντων, ληφθῶσιν ὑπ' ὄψιν καὶ αἱ ζημίαι ἃς ὑπέστη ἡ Ἑλληνικὴ Ἐμπορικὴ Ναυτιλία ἐξ ἐνεργειῶν τῆς Ἀγγλικῆς Κυβερνήσεως κατὰ

τὸν πόλεμον, ἰδίᾳ ἐκ τῶν ἐπιτάξεων δι' ἃς ἐπληρώνετο παρὰ τῆς Ἀγγλικῆς Κυβερνήσεως κατὰ πολὺ κατώτερος ναῦλος τοῦ συνήθους, ἐκ παρεμποδίσεως ἐξ ἀσφαλειῶν, κτλ. ζημίαι ἀνερχόμεναι εἰς ἑκατομμύρια λιρῶν Ἀγγλικῶν.

***

Τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Γεωργίας ἐπεράτωσε τὴν ἐπεξεργασίαν τοῦ νέου ἀγροτικοῦ νόμου. Δι' αὐτοῦ τροποποιοῦνται αἱ διατάξεις περὶ ἀπαλλοτριώσεων αὐτοκαλλιεργουμένων κτημάτων, παρέχεται δὲ τὸ δικαίωμα εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Γεωργίας νὰ θίξῃ καὶ κτήματα τῆς περιφερείας Ἀττικοβοιωτίας.

***

Ἡ τροποποίησις τῆς φορολογίας τοῦ ἐλαίου ἐπροκάλεσε συζήτησις περὶ τοῦ τρόπου τῆς ἐκ μέρους τοῦ Κράτους ὑποστηρίξεως τοῦ πλουσίου τούτου προϊόντος χάριν τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας. Διάφοροι Ἐπιτροπαὶ ἐκ τῶν Ἐπαρχιῶν εὑρίσκονται εἰς διαπραγματεύσεις μετὰ τῆς Κυβερνήσεως.

***

Ἡ συναλλαγματικὴ κίνησις τοῦ παρελθόντος ἑπταημέρου διετηρήθη εἰς σταθερὰς τιμάς. Τὸ Χρηματιστήριον τῶν ἀξιῶν ἔδειξεν ἐπίσης μεγάλην ζωηρότητα καὶ ὕψωσιν τῶν τιμῶν. Ἡ ἀρξαμένη περίοδος ἐκτελέσεως ἔργων καὶ ἡ λόγῳ αὐτῆς διοχέτευσις χρήματος εἰς τὴν ἀγορὰν θὰ προκαλέσῃ σημαντικὴν ἀκόμη ὕψωσιν τῶν τιμῶν τῶν ἀξιῶν.

Τῆς κινήσεως ταύτης τῆς ἀναδημιουργίας ἀμμέσως ἢ ἐμμέσως θὰ ἐπωφεληθῶσι πᾶσαι αἱ ἐν Ἑλλάδι ἐπιχειρήσεις, τούτου δὲ ἕνεκεν δέον νὰ ἀναμένεται σταθερὰ ὕψωσις τῶν τιμῶν ἐν τῷ Χρηματιστηρίῳ. Ἐκ τοῦ αὐτοῦ λόγου ἤρξατο ἐκλείπουσα καὶ ἡ στενότης χρήματος, ἥτις ἐπίσης θέλει ἔχει ὑψωτικὴν ἐπιρροὴν ἐπὶ τῶν ἐν τῷ Χρηματιστηρίῳ διαπραγματεύσεων.

Τ.

ΑΙ ΠΡΩΤΑΙ ΕΙΣ ΗΛΕΚΤΡΟΦΩΤΙΣΜΟΥ

Εἶναι γνωστὸς εἰς τὸ ἀναγνωστικὸν κοινὸν τῆς «Νέας Ἐποχῆς» ὁ δημιουργηθεὶς δημοσιογραφικὸς ἀγὼν ἐξ ἀφορμῆς τῶν προτάσεων τοῦ Ἀγγλοελληνικοῦ Ὁμίλου καὶ τῆς ὑφισταμένης Ἠλεκτρικῆς Ἑταιρείας πρὸς ἀνάληψιν τοῦ ἠλεκτροφωτισμοῦ καὶ ἠλεκτροκινήσεως τῶν Ἀθηνῶν καὶ περιχώρων. Ἐπίσης γνωστὸν εἶναι ὅτι αἱ προτάσεις αὗται παρεπέμφθησαν πρὸς ἐξέτασιν εἰς τὸ Συμβούλιον τοῦ Ὑπουργείου Συγκοινωνίας, τὸ ὁποῖον, ἔκρινεν οὐτὰς καὶ ἐνεφάνισε δημοσίᾳ—ἀτυχῶς δι' αὐτὸ—τὴν κρίσιν του, κατὰ τρόπον ὅλως ἀντεπιστημονικὸν καὶ ὅλως ἐπιπόλαιον, ὡς κατεδείχθη ἐκ τοῦ ἀπαντητικοῦ ὑπομνήματος τοῦ Ἀγγλοελληνικοῦ Ὁμίλου. Γνωστὸν ἐπίσης τυγχάνει ὅτι μετὰ τὴν ἀτυχῆ κρίσιν τοῦ Συμβουλίου Συγκοινωνίας, ἡ Κυβέρνησις συστήσασα ἐπιτροπὴν, ἐξ ἐπιστημόνων, πληρεξουσίων, ἀνωτάτων δημοσίων ὑπαλλήλων καὶ ἀντιπροσώπων τοῦ Βιομηχανικοῦ κόσμου, διὰ νὰ κρίνουν τὰς προτάσεις ταύτας

Δὲν γνωρίζομεν καθ' ἣν στιγμὴν χαράσσονται αἱ γραμμαὶ αὗται ποία ἔσται ἡ γνώμη τῆς Ἐπιτροπῆς. Θέλομεν μόνον νὰ ἐλπίζωμεν ὅτι οἱαδήποτε καὶ ἂν ἐπικρατήσῃ ἄποψις πάντως ἡ παράτασις τῆς παρούσης ἀθλίας καταστάσεως τοῦ ἠλεκτροφωτισμοῦ καὶ ἠλεκτροκινήσεως θ' ἀποστελέσῃ αὐτόχρημα ἔγκλημα ἐναντίον τῆς προόδου καὶ τοῦ μέλλοντος τῆς πρωτευούσης.

Ὁ κίνδυνος τῆς διαιωνίσεως τῆς παρούσης καταστάσεως παρουσιάζεται ὑπὸ δύο μορφάς:

1ον) Διὰ τῆς παραδοχῆς τῶν προτάσεων τῆς Ἑλληνικῆς Ἠλεκτρικῆς Ἑταιρείας τῆς ὁποίας αἱ μετοχαὶ ἀνήκουν κατὰ τὸ πλεῖστον εἰς ὅμιλον Αὐστρο-ἑβραίων, ὡς ὡμολόγησεν αὐτὴ αὕτη ἡ Ἑταιρεία εἴς τι ἀνακοινωθέν της, καὶ

2ον) Διὰ τῆς καταλήξεως εἰς τὴν ἀπόφασιν νὰ προκηρυχθῇ διεθνὴς διαγωνισμὸς ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ὅρων οἵτινες θὰ συγγραφοῦν ὑπὸ τῶν γνωστῶν «εἰδικῶν» τοῦ Ὑπουργείου τῆς Συγκοινωνίας.

Πρώτη μορφή:

Ἡ Ἠλεκτρικὴ Ἑταιρεία διαθέτουσα νῦν δύναμιν 10.000 χιλοβάττων ἤτοι ἱκανὴν νὰ παράσχῃ ἠλεκτρικὸν φῶς μόνον εἰς τὸ 1/3 τῶν κτιρίων τῶν Ἀθηνῶν καὶ μὲ τὴν ὑπόσχεσιν ὅτι θὰ ἐνισχυθῇ μὲ ἕνα στρόβιλλον 7.500 χιλιοβὰτ καὶ Δίζελ 2000 ἵππων μέχρι τῆς δημιουργίας τῶν ἐργοστασίων Ὠρωποῦ, δὲν δυναται νὰ πείσῃ *οὐδένα* εἰδικὸν καὶ μή, ὅτι θὰ δυνηθῇ ν' ἀνταποκριθῇ εἰς τὰς ἀνάγκας τῶν Ἀθηνῶν. Ὅλοι γνωρίζομεν ὅτι οἱ στρόβιλλοι οἱ παράγοντες τὰ 10000 χιλοβατ, εἶνε ἀρχαιολογικά τινα κειμήλια. Ὅλοι γνωρίζομεν καὶ ἐνθυμούμεθα καλῶς ὅτι, μὲ τὴν παραμικρὰν ἔνταστν τῆς κινήσεως, ἡ πολις βυθίζεται εἰς τὸ σκότος, λόγῳ τῆς σχεδὸν ἀχρηστεύσεως τῶν μηχανημάτων τούτων. Πῶς ἐπιμένει, ποῦ στηρίζεται, ποῖα στοιχεῖα ἔχει ἡ Ἠλεκτρικὴ Ἑταιρεία, ὑποσχομένη ὅτι μέχρι τῶν ἐγκαταστάσεων τοῦ Ὠρωποῦ θὰ ἐξασφαλίσῃ ἐπάρκειαν φωτισμοῦ καὶ κινήσεως διὰ τὰς Ἀθήνας;

Ἡ γνώμη προκηρύξεως διεθνοῦς διαγωνισμοῦ θ' ἀποτελέσῃ ἀπόπειραν ἀτυχῆ καὶ ἀνωφελῆ. Θὰ διαιωνίσῃ τὴν παροῦσαν κατάστασιν, θὰ παρελκύσῃ τὸ ὅλον ζήτημα τὸ τόσης καθολικῆς σημασίας καὶ θὰ προκαλέσῃ κυκεῶνα γνωμῶν εἰδικῶν καὶ μή, ὥστε νὰ μὴ δυνηθῇ τὸ κράτος νὰ εὕρῃ τὴν προσήκουσαν λύσιν.

***

Ἡ Ἐπιτροπὴ ἥτις ἔχει ὑπ' ὄψει αὐτῆς τὰς ὡς ἄνω προτάσεις θὰ ἐκφέρῃ τὴν ἀνεπηρέαστον γνώμην της. Γνωσταὶ εἶναι ἀμφοτέρων τῶν ὁμάδων αἱ προτάσεις. Ἂν μόνον θὰ εἶχον νὰ διατυπώσω σχετικῶς πρὸς τὰς τοῦ Ἑλληνοαγγλικοῦ Ὁμίλου. Ὅτι αἱ προτάσεις αὐτοῦ συμβιβάζονται πληρέστερον πρὸς τὰς ἀνάγκας, τὴν πρόοδον καὶ τὸ μέλλον τῶν Ἀθηνῶν.

ΕΙΔΙΚΟΣ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ

Πολὺς θόρυβος περὶ τὸ Διάταγμα τῆς ἐξ Ἀθηνῶν ἀπομακρύνσεως τῶν ἐχόντων ὑπερδεκαετῆ ἐν αὐταῖς ὑπηρεσίαν λειτουργῶν. Ἠπειλήθη, ὡς ἐλέχθη, παραίτησις τοῦ κ. Ὑπουργοῦ, πλὴν οὐδὲν ἐπετεύχθη. Τὸ Διάταγμα ὑπεγράφη καὶ ὁ κ. Ὑπουργὸς παρέμεινε. Ἡ δυσφορία τοῦ κλάδου, καὶ ἂν ὑπῆρχε, οὐδὲν θὰ ἠτο ἱκανὴ νὰ κατορθώσῃ, καθ' ὅσον ὁ κλάδος τῶν λειτουργῶν τῆς Μέσης Ἐκπαιδεύσεως εἶναι ὁ χαλαρώτερα ὠργανωμένος ἐν τῷ Κράτει κλάδος. Οἱ κ. κ. Καθηγηταὶ τῆς Ἑλληνικῆς νεολαίας, οἱ ἐντεταλμένοι νὰ ἐμφυσήσωσιν εἰς τὰς ψυχὰς τῶν νέων τὴν ἀγάπην πρὸς τὸ Σύνολον, οὐδὲν διὰ τοῦ παραδείγματός των διδάσκουσιν, ἀνίκανοι νὰ συγκροτήσωσιν οἱ ἴδιοι μίαν ἕνωσιν, μίαν ὁμοσπονδίαν καὶ νὰ παρουσιάσωσι τὴν παραμικρὰν ὁμαδικὴν δρᾶσιν. Καὶ, ἐνῷ κατὰ τρόπον ἥκιστα κολακευτικὸν διὰ τὴν σοβαρότητα τοῦ κλάδου των συνεζήτουν εἰς τὸ τελευταῖον ἐν Ἀθήναις συνέδριόν των τὸ ζήτημα τοῦ αἱρετοῦ τῶν μελῶν τοῦ Ἐκπαιδευτικοῦ Συμβουλίου, λ. χ., ἄφησαν νὰ παρέλθῃ ἄνευ διαμαρτυρίας ὁ καταρτισμὸς Διατάγματος, οἷον τὸ μεταβάλλον τὰς προτάσεις τοῦ Συμβουλίου εἰς γνωμοδοτήσεις, Διατάγματος, τὸ ὁποῖον ἠπείλησε καὶ ἀπειλεῖ αὐτὴν τὴν ὑπόστασιν τοῦ ὅλου κλάδου παραδιδομένου εἰς τὴν διάθεσιν τῆς πολιτικῆς συναλλαγῆς, ὑπὸ τῆς ὁποίας τόσον ἐδοκιμάσθησαν κατὰ τὸ πρόσφατον παρελθὸν οἱ ἐν λόγῳ κ. κ. λειτουργοί. Διὰ τοῦ Διατάγματος τούτου ἡ πολιτικὴ ἠθέλησε νὰ ἐπιβῇ τοῦ κλάδου· καὶ ἐπέβη. Ὁ κ. Ὑπουργὸς ἀπὸ τῆς πρώτης στιγμῆς τῆς ἀναλήψεως τῶν καθηκόντων του ἠθέλησε νὰ πάρῃ τὸν ἀέρα ὅλων· καὶ τὸν ἐπῆρε. Τοῦτο φαίνεται καὶ ἐκ τῆς ἀντικαταστάσεως τοῦ Γεν. Γραμματέως τοῦ ὑπουργείου κ. Δ. Γεωργακάκη, διά τινος πολιτευομένου δικηγόρου, ἀδαοῦς περὶ τὰ ἐκπαιδευτικά. Ὁ εἰδικὸς κ. Ὑπουργὸς δὲν ἔχει ἀνάγκην ὁ μετ' αὐτὸν πρῶτος ὑπάλληλος τοῦ ὑπουργείου του νὰ εἶναι καὶ αὐτὸς εἰδικός. Τοῦ ἀρκεῖ εἰς ἄτλοῦς διεκπεραιωτὴς τῶν ὑπηρεσιακῶν ὑποθέσεων.

Ὁ κατὰ τῶν Ἐπιστημόνων-μεταρρυθμιστῶν τοῦ ὑπουργείου τῆς Παιδείας πόλεμος τοῦ ἐσμοῦ τῶν ὑπὸ τὸν κ. Κουλουμβάκην ποικιλωνύμων ἀμυντόρων, ἐξακολουθεῖ. Ἀρκούμεθα σήμερον νὰ σημειώσωμεν ἁπλῶς τὸ γεγονὸς τῆς ἐκ βενιζελικῶν ἐπάλξεων σφοδρᾶς πολεμικῆς καὶ, ἂς μὴ τὸ ἀποκρύψωμεν, χαίρομεν ὀλίγον διότι ἐξ οἰκείων προσέρχονται τὰ βέλη. Ἐπιφυλασσόμεθα λίαν προσεχῶς νὰ δείξωμεν εἰς ποῖον πολιτικὸν στρατόπεδον ὑπῆρχον ἀνέκαθεν καὶ ὑπάρχουν καὶ σήμερον οἱ ἀγνοὶ ἰδεολόγοι, ὀλίγοι πρὶν καὶ πολλοὶ ἤδη.

Ο ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ

ΑΠΟ ΤΟ ΕΝΔΟΞΟΝ ΠΑΡΕΛΘΟΝ

ΑΥΤΟΓΡΑΦΟΙ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

[ΠΩΣ ΑΦΗΓΕΙΤΑΙ Ο ΕΝΔΟΞΟΣ ΣΤΡΑΤΗΛΑΤΗΣ ΤΟΥΣ ΘΡΙΑΜΒΕΥΤΙΚΟΥΣ ΑΓΩΝΑΣ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΣΤΡΑΤΟΥ

ΛΑΡΙΣΣΑ, ἑσπέρα 15ης Ὀκτωβρίου.

Φίλη μου,

Τώρα μόλις, κατὰ τὰς ἑπτά, κατορθώνω ν' ἀρχίσω νὰ σοῦ γράψω, διότι ἐξύπνησα σήμερα τὸ πρωῒ μ' ἕναν δυνατὸν κεφαλόπονον κ' ἔτσι ἀνεπαύθην λίγο τὸ ἀπόγευμα.

Σήμερον ἐκάλεσα τοὺς διοικητὰς τῶν Μεραρχιῶν μου καὶ τοὺς διοικητὰς τῶν τμημάτων τοῦ ἱππικοῦ διὰ νὰ τοὺς δώσω διαταγὰς ἐν περιπτώσει ἐνάρξεως τῶν ἐχθροπραξιῶν μεθαύριον καὶ ἦτο ἐνδιαφέρον νὰ τοὺς βλέπῃ κανεὶς νὰ φθάνουν ἀπὸ κάθε κατεύθυνσιν ἐπ' αὐτοκινήτου ἢ ἐφιππους. Εἶναι ἑπτὰ διοικηταὶ Μεραρχιῶν, ὁ στρατηγὸς διοικητὴς τοῦ ἱππικοῦ καὶ ὁ ἀρχηγὸς τοῦ Ἐπιτελείου. Εἴμεθα κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἑπτὰ στρατηγοί, γιατὶ μερικαὶ μεραρχίαι διοικοῦνται ἀπὸ συνταγματάρχας. Τετοιαν συγκέντρωσιν πιστεύω ὅτι δὲν θὰ ξαναΐδαμεν εἰς τὴν Ἑλλάδα ἕως τώρα.

Ἔβαλα καὶ τοὺς ἐδιαβασαν τὴν γενικήν μου διαταγὴν γιὰ να γνωρίσουν ἀκριβέστατα τι θέλω, διότι ἂν ὁ πόλεμος ἀρχίσῃ τὴν Πέμπτην τὸ πρωῒ στὰ ἑπτά, ὅπως πιστεύεται καὶ αἱ ἑπτὰ μεραρχίαι πρέπει να ἐπιτεθοῦν συγχρόνως καὶ δὲν εἶμαι πολὺ βέβαιος γιὰ τὸν τηλέγραφον, ὁ ὁποῖος δὲν λειτουργει πάντοτε καλά. Ἔτσι θὰ ἔχουν τὸν καιρὸν νὰ συντάξουν τὰς διαταγάς των πρὸς τὰ στρατεύματα. Μοῦ φαίνεται ὅτι σοῦ κάνω μάθημα στρατηγικῆς καὶ γι' αὐτὸ προσπαθῶ νὰ κλείω τὰς παραδόσεις μου ὅσον μπορῶ σαφέστατα χωρὶς πολλὲς λεπτομέρειες.

Ὁ Ὑ ι ς μουκαὶ τ' ἄλογα θὰ φθάσουν ἴσα-ἴσα ἐν καιρῷ αὔριο τὸ βράδυ. Τὸ νέο μου τὸ ἄλογο ἐκτύπησε τὴν ὠμοπλάτη του καὶ εἶνε ἀνάγκη νὰ τὸ ἀφήσω ν' ἀναπαυθῇ μερικὲς ἡμέρες στὰς Ἀθήνας πρὶν τὸ βάλω ν' ἀρχίσῃ τὴν βαρειά του δουλειά. Τί κρῖμα ποῦ δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ἔχωμεν ἀκόμη καιρὸν μιᾶς ἑβδομάδος πρὶν ἀρχίσουν αἱ ἐπιχειρήσεις! Θὰ εἴμεθα καλύτερα προετοιμασμένοι.

Δὲν μπορῶ νὰ σοῦ πῶ ὅτι ἡ Γαλλικὴ Στρατιωτικὴ Ἀποστολὴ ἔκαμε μεγάλα πράγματα. Ὅλα ὅσα εἶχα παρασκευάσει ἐγὼ ὅταν ἤμουν Γενικὸς Διοικητὴς πηγαίνουν θαυμαστὰ καὶ δὲν τὸ λέγω γιὰ νὰ καυχηθῶ· δὲν εἶχα, ὅμως, τότε τὸν καιρὸν γιὰ νὰ τελειώσω. Ὅσα ὅμως, ὠργάνωσαν οἱ Γάλλοι εἶνε εἰς ἀρκετὴν ἀταξίαν πρὸ παντὸς ἡ ὑγειονομικὴ ὑπηρεσία.

Τὰς πρώτας ἡμέρας ποὺ ἔφθασα ἐδῶ ἔκανε κρύο πολὺ καὶ ὁ οὐρανὸς ἦτο σκοτεινὸς καὶ σκεπασμένος. Τώρα αἰθρίασε καὶ μαζὶ μ' αὐτὸν καὶ ἡ ψυχή μου. Τὸ τοπεῖον γίνεται γλυκύτερον καὶ ἀναπαυτικὸν ὕστερ' ἀπὸ τ' ἀτελείωτα βουνά.

Παρατηρῶ καὶ βλέπω καθαρὰ τὸν Ὄλυμπον, τὸ θρυλικὸ βουνὸ, εἰς τὸ ὁποῖον ἐκατοικοῦσαν οἱ ἀρχαῖοι θεοὶ καὶ ὅπου ὁ ἑλληνικὸς πολιτισμὸς ἔκαμνε τὰς συνελεύσεις του. Πιστεύω νὰ ἔχουν ὕψος 3000 μέτρων τὰ βουνὰ ποὺ περικυκλώνουν τὴν λεκάνην τῆς πεδιάδος ἐν ἡμικυκλίῳ καὶ συναποτελοῦν ἕνα τυπεῖον ἡσυχον καὶ σοβαρὸν ὅπου δὲν εὑρίσκονται παρὰ τρεῖς διαβάσεις ποὺ μοιάζουν μὲ πύλας. Ἀκόμη μακρύτερα διακρίνονται οἱ χιονισμένες κορυφὲς τῆς Μακεδονίας. Εἰς τὴν δροσερὴν κοιλάδα ρέει ἕνας ποταμὸς ἐπὶ τοῦ ὁποίου τὸ μηχανικὸν μας ἀσχολεῖται νὰ ρίψῃ γεφύρια γιὰ νὰ διαβοῦν τὰ στρατεύματα.

Ὑπάρχει εἰς τὴν Θεσσαλίαν μία ράτσα σκυλλιῶν, ἕνα εἶδος «μπορζόϊ» προκαταλυσμιαίων, μεγαλόσωμα καὶ σταχτιὰ μὲ μακρὺ μαλλί, ἀρκετὰ ὡραία. Νομίζω ὅτι ἂν τὰ ἐπιμεληθοῦμεν θὰ ἠμπορούσαμε νὰ ἐπιτύχωμεν ἕνα ὡραῖον εἶδος.

Ὀρεβοὺάρ, φίλη μου.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

ΛΑΡΙΣΣΑ, 17 Ὀκτωβρίου.

Φιλτάτη,

Ἔλαβα σήμερον τὸ πρωῒ τὰς ἐπιστολάς σου τῆς 8ης καὶ 9ης μαζὶ μὲ τὸ δέμα τῶν φωτογραφιῶν. Δὲν φαντάζεσαι πόσην εὐχαρίστησιν μοῦ ἐπροξένησες μὲ τὰς φωτογραφίας. Ἡ μηχανή σου εἶναι πραγματικῶς ἐξαισία, αἱ ἀπόψεις τῶν λόφων καὶ τῶν δασῶν εἶνε ἄρισται, θαυμάσιαι αἱ μεγενθύνσεις. Ἔδωκα εἰς τὸν Λεβίδην μίαν ἀπὸ ἐκείνας ποὺ εἴμεθα φωτογραφημένοι μαζὺ καὶ εἶναι πολὺ εὐχαριστημένος. Ἂν ὅλα πᾶνε καλὰ καὶ ἐπιτύχομεν θὰ πῶ, ὅτι εἶχες δίκαιον καὶ ἡ νίκη μας θὰ εἶναι ἕνας θρίαμβος δι' ἐμὲ καὶ μία χαρὰ δι' ἐσέ, ἐλπίζω. Δὲν εἶν' ἀλήθεια; Προσεύχου δι' ἐμὲ, εἶμαι βέβαιος, ὅτι αἱ προσευχαί σου θὰ μὲ βοηθήσουν εἰς τὰς δυσκόλους στιγμὰς ποὺ θὰ ἔλθουν.

Ὑπέγραψα τὴν πρώτην διαταγὴν τῶν στρατιωτικῶν ἐπιχειρήσεων, τὴν διαταγὴν τῆς αὐριανῆς ἐπιθέσεως κατὰ τὰς ἓξ τὸ πρωῒ καὶ σοῦ ἐξομολογοῦμαι, ὅτι δὲν τὴν ὑπέγραψα χωρὶς συγκίνησιν, ἀλλὰ μὲ μεγάλην ἐπιθυμίαν νὰ κλαύσω. Ἴσως ἀπὸ τὸ αἴσθημα τῆς μεγάλης εὐθύνης ποὺ βαρύνει ἐπάνω μου καὶ ἐπὶ τοῦ ἀνεξιχνιάστου πεπρωμένου μου.

Αὐτὸ θὰ περάσῃ, γιατὶ συνήθως εἶμαι ἤρεμος, ἕνας κύριος, μάλιστα ποὺ ἦλθεν ἀπὸ τὰς Ἀθήνας γιὰ νὰ μὲ χαιρετίσῃ, ἐξεπλάγη διότι μ' εὗρῆκε περισσότερον γαλήνιον ἀπὸ τὸν ἑαυτόν του. Ἔπειτα, ἔχω τὴν στερρὰν θέλησιν νὰ νικήσω καὶ ἂν κατορθώσω νὰ ἐμπνεύσω τὴν πεποίθησιν αὐτὴν εἰς τὸν στρατὸν, ὅλα θὰ πᾶνε καλά.

Σύμφωνα μὲ τὴν στρατιωτικὴν ἱστορίαν, δοθέντων δύο στρατευμάτων ἰσοπάλων, ὁ στρατηγὸς ποὺ δὲν γνωρίζει πότε ἡττήθη μένει νικητής. Δὲν ἔχω τὴν παραμικρὰν ἰδέαν πόσον μπορεῖ νὰ διαρκέσῃ αὐτὸς ὁ πόλεμος, εἶδα ὅμως σήμερον ἕνα ἀξιωματικὸν ποὺ ἐπέστρεψεν ἀπὸ τὴν Βουλγαρίαν καὶ μοῦ εἶπεν ὅτι ἐκεῖ πιστεύουν, ὅτι θὰ διαρκέσῃ δύο μῆνας.

Ἐδιώξαμεν ὅλους τοὺς ἀνταποκριτὰς τῶν ἐφημερίδων. Εἶνε μία μίστιξ καὶ κοινολογοῦν ἕνα σωρὸ πράγματα ποὺ θὰ ἔπρεπε νὰ μένουν μυστικά. Δὲν ἐδώκαμεν ἄδειαν διὰ νὰ ἔλθουν ἐδῶ οὔτε κἂν οἱ στρατιωτικοὶ ἀκόλουθοι τῶν ξένων ἐθνῶν. Θὰ ἐνδιαφερθῆς ἴσως ἂν μάθῃς ὅτι ὁ στρατηγὸς Γαριβάλδης ἐζήτησε νὰ προσέλθῃ μὲ σῶμα ἐκ τῶν ἐρυθροχιτώνων του. Τοὺς ξέρω καλὰ τοὺς ἐρυθροχίτωνας. Τοὺς εἶχα μαζί μου κατὰ τὸν τελευταῖον πόλεμον. Πολεμοῦν καλὰ καὶ εἶνε γενναῖοι.

Χθὲς ἦλθε νὰ μὲ χαιρετίσῃ ὁ Μουφτῆς, δηλαδὴ ὁ θρησκευτικὸς ἀρχηγὸς τῶν ἐδῶ Τούρκων. Εἶναι ἕνας γέρος μὲ λευκὸ σαρίκι καὶ ἦλθε νὰ μὲ παρακαλέσῃ να λάβω μέτρα διὰ νὰ μὴ πάθουν τίποτε οἱ ὁμόθρησκοί του. Τὸν καθησύχασα καὶ ἔφυγε εὐχαριστημένος. Εἶχε μαζί του ἕνα διερμηνέα Ἑβραῖον μὲ ρεδιγκότα καὶ ἄσπρα γάντια, ὁ ὁποῖος ὠνομάζετο Ἀβραάμ.

Ξεύρεις ὅτι κατέχομεν τὴν Θεσσαλίαν μόνον ἀπὸ τριάκοντα ἐτῶν καὶ οἱ Τοῦρκοι της εἶνε ἀκόμη ἀρκετὰ πολυάριθμοι. Ἐδῶ στὴν Λάρισσαν εὑρίσκονται ἀκόμη μιναρέδες καὶ μόλις πρὸ ὀλίγων ἐτῶν ἤρχισεν ἡ πόλις νὰ χάνῃ τὴν Τουρκικήν της ὄψιν.

Χθὲς ἐπῆγα νὰ συναντήσω κάποια συντάγματα ποὺ ἔφθασαν, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ τὸ σύνταγμα τῆς Κερκύρας. Ἦσαν κάπου 3,400 ἄνδρες ποὺ ἤρχοντο κατόπιν πορείας 30 χιλιομέτρων. Ὁ ἥλιος ἐχαμήλωνε καὶ ἤρχιζε νὰ σκοτινειάζῃ. Καθὼς ἔφθανα εἰς τὸ στρατόπεδόν των ἔβλεπα μακρόθεν τ' ἀντίσκηνά των στημένα εἰς τὸν κάμπον, τὰ ὁποῖα ἔδιδον εἰς τὸν καταυλισμόν των τὴν ὄψιν τοῦ καραβανιοῦ τσιγγάνων. Μεγάλαι πυραὶ ἀναμμέναι ἐμπρὸς εἰς τὰς σκηνάς μοῦ ἐνθύμισαν τοὺς στρατιωτικοὺς πίνακας, τοὺς γραφικοὺς καὶ ἀγρίους συγχρόνως. Οἱ στρατιῶται μὲ περιεκύκλωσαν κατὰ τέτοιον τρόπον, ὥστε ἠναγκάσθην νὰ σταματήσω πρὶν φθάσω εἰς τὸν καταυλισμὸν καὶ ἔμεινα συγκεκινημένος καὶ εὐχαριστημένος βλέπων τὴν ὑπέροχον ὄψιν των. Δὲν ἐφαίνοντο καθόλου κουρασμένοι ἀπὸ τὴν μακρὰν των πορείαν. Ἔμεινα κάμποσην ὥραν μεταξύ των.

Πρὶν, εἶχα ἰδῆ ἕνα ἄλλο τάγμα, ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἔμεινα ὀλιγώτερον εὐχαριστημένος. Μόλις εἶχαν «λύσει τοὺς ζυγοὺς» οἱ στρατιῶται καὶ ἤρχισαν νὰ στήνουν ἀντίσκηνα ὅπου ἔφθανεν ὁ καθείς. Διέταξα ἀμέσως νὰ συνταχθοῦν, νὰ μποῦν στὴν γραμμὴ κατὰ λόχους, ν' ἀποθέσουν τοὺς γυλιοὺς καὶ τὰ ὅπλα κανονικά καὶ ἔκαμα δριμυτάτας παρατηρήσεις εἰς τοὺς ἀξιωματικούς των. Κατόπιν τούτου ἐλπίζω ὅτι θὰ πᾶνε καλήτερα.

Εἶναι δέκα ἡ ὥρα. Πρέπει νὰ πλαγιάσω, γιατὶ αὔριον τὸ πρωῒ εἶνε ἀνάγκη νὰ σηκωθῶ στὰς πέντε. Αὔριον τὸ βράδυ θὰ κοιμηθῶ σὲ κάποιο χωριὸ πλησίον τῶν συνόρων, ἀφοῦ πλέον τὰ περάσωμεν.

Καληνύκτα, φίλη μου, παρακάλει τὸν Θεὸν νὰ μᾶς βοηθήσῃ καὶ νὰ μᾶς σκέπῃ.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

ΤΥΡΝΑΒΟΣ, 18 Ὀκτωβρίου 1912

Φίλη μου,

Εἶναι ἑπτὰ ἡ ὥρα καὶ εὑρίσκομαι εἰς κίνησιν ἀπὸ τὰς πέντε τὸ πρωΐ. Ἡ πρώτη ἡμέρα ἐτελείωσε καλὰ δόξα τῷ Θεῷ, καὶ εἴθε νὰ ἐξακολουθήσωμεν ἔτσι.

Ὅταν ἐκίνησα δὲν ἔφεγγεν ἀκόμη καλὰ-καλά, ἕνεκα τῆς ἐλαφρᾶς ὀμίχλης. Ἔκαμνε διαβολεμένο κρύο. Ἔφθασα γρήγορα-γρήγορα εἰς τὰ σύνορα, σ' ἕνα σημεῖον ποὺ εἶχα ἐκ τῶν προτέρων ὁρίσει ὡς κέντρον εἰς τὰς μεραρχίας μου γιὰ νὰ μποροῦν νὰ μοῦ στέλνουν τὰς ἀναφοράς των καθ' ὅσον θὰ ἐπροχωροῦσαν. Ἐπεράσαμε τὰ σύνορα παντοῦ, εἰς ὅλην τὴν γραμμήν, χωρὶς νὰ συναντήσωμεν πολὺ ἰσχυρὰν ἀντίστασιν· ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἠκούοντο τουφεκιοβολισμοί. Μία μεραρχία ποὺ διέβαινε τὴν μεθόριον ἀπὸ τὸ ἀκριβῶς ἀπέναντί μας βουνό, πτερωμένη ἀπὸ ἐνθουσιασμὸν, ἐζητωκραύγαζεν ἀτελείωτα καὶ ἀντιλαλοῦσαν τὰ βουνα.

Ἕνας Τουρκικὸς σταθμὸς προσεβλήθη αἰφνιδιαστικῶς. Εὑρίσκοτο μέσα καμμιὰ δεκαριὰ ὁπλῖται ὅλοι-ὅλοι, οἱ ὁποῖοι δὲν εἶχαν πλέον ἐλπίδα διεξόδου, καὶ ὅμως δὲν ἤθελαν νὰ παραδοθοῦν εἰς ἕνα ὁλόκληρον σύνταγμα! Τὶ γενναῖοι στρατιῶται Οἱ δικοί μας ἠθέλησαν νὰ τοὺς ἀνατινάξουν μὲ δυναμίτιδα, ἀλλὰ τοὺς ἠμπόδισα καὶ τώρα πολιορκοῦνται ἀπὸ τμῆμα μας. Θὰ παραδοθοῦν ὅταν δὲν θὰ ἔχουν πλέον τροφάς, ἢ θὰ προτιμήσουν ἴσως νὰ σκοτωθοῦν ἐπιχειροῦντες ἔξοδον.

Αὐτὴν τὴν στιγμὴν ἐξ ἀπὸ τὰς μεραρχίας μου εὑρίσκονται ἐπὶ τουρκικοῦ ἐδάφους, ἐκ τῶν ὁποίων αἱ δύο εἰσέδυσαν εἰς τὸ βάθος 30 χιλιομέτρων.

Τώρα ἐπέστρεψα ἀπὸ τρίωρον γῦρον ποὺ ἔκαμα ἔφιππος εἰς τὸ ἐχθρικὸν ἔδαφος. Ἐπέρασα ἕνα βουνό, τοῦ ὁποίου ἡ πρὸς τὸ Τουρκικὸν ἔδαφος πλαγιὰ ἦτο τόσον ἀπότομη, ὥστε πολλὲς φορὲς ἐνόμισα ὅτι ἔπρεπε νὰ κατεβῶ ἀπὸ τὸ ἄλογο, ἀλλ' ὅλα ἐπῆγαν καλά.

Ἐπεθεώρησα πολλὰ συντάγματα ἐν μέσῳ ἀπεριγράπτου ἐνθουσιασμοῦ. Τὸ πνεῦμα τοῦ στρατοῦ εἶναι ἀληθινὰ ὑπέροχον καὶ ἦσαν ἄνδρες ποὺ εἶχαν καμει δεκατριῶν ὡρῶν πορείαν. Εἶμαι τόσον συγκεκινημένος, ὥστε διαρκῶς καταβάλλω προσπάθειαν διὰ νὰ συγκρατηθῶ καὶ νὰ μὴ κλαύσω. Ἐπέστρεψα ἐδῶ διὰ μέσου μιᾶς ἀπὸ τὰς ὀρεινὰς διαβάσεις ποὺ σοῦ περιέγραψα ἤδη. Ἀπὸ τὴν χαράδραν αὐτὴν κατεβαίνει ἕνα ὁρμητικὸ ποτάμι, τὸ ὁποῖον τρέχει μόνον τὸν χειμῶνα καὶ τότε παρασύρει τὰ πάντα. Φθάνει κανεὶς εἰς τὴν πεδιάδα ἀπὸ ἕνα εἶδος φυσικῆς πύλης ἐκεῖ ὅπου τελειώνει τὸ βουνὸ ἀποτόμως καὶ πίπτει, καθέτως σχεδὸν, εἰς τὸν κάμπον. Ἐκεῖ εὑρίσκετο ἕνας τουρκικὸς τελωνειακὸς σταθμὸς, ἕνα οἴκημα ἀρκετὰ μεγάλο, εἰς τὸ ὁποῖον κάποιος μεθυσμενος καὶ ἠλίθιος βραδυπορῶν εἶχε βάλει φωτιὰ καὶ αἱ φλόγες ἐξωρμοῦσαν ἀπὸ ὅλα τὰ παράθυρα. Ἦτο νύκτα πλέον καὶ δὲν διεκρίνοντο παρὰ αἱ φλόγες καὶ αἱ φάλαγγές μας ἐπερνοῦσαν ἐμπρὸς μὲ ἰαχὰς χαρᾶς ὅταν μ' ἐσυναντοῦσαν. Ἦτο θέαμα ἀληθινὸν μόνητον.

Αὔριον θὰ ἔχω νὰ κάμω πολὺν δρόμον. Θὰ ξαναπεράσω τὰ σύνορα ἀπὸ ἄλλην ὀρεινὴν διάβασιν, ἀλλὰ μὲ αὐτοκίνητον, διότι ὑπάρχει ὡρραία ἀμαξιτὴ ὁδὸς καὶ ἀπ' ἐκεῖ θὰ ὑπάγω ἔφιππος νὰ ἐγκατασταθῶ στὴν Ἐλασσῶνα, μέαν κωμόπολιν ἡ ὁποία ἦτο πάντοτε τὸ Τουρκικὸν Στρατηγεῖον πρὸς τὸ μέτωπόν μας. Ἕως αὐτὴν τὴν στιγμὴν δὲν γνωρίζω ἂν ἔχαμεν ἀπωλείας καὶ τραυματίας, καὶ πόσους.

Χαῖρε, φίλη μου.—Καλὴ καρδιὰ, καὶ ὁ Θεὸς βοηθός.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΣΚΟΥΛΟΥΔΗ (ΠΡΩΗΝ ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΥ)

ΕΠΤΑ ΜΗΝΩΝ ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΙΑ

Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΟΥΔΕΤΕΡΟΤΗΤΟΣ.—ΑΙ ΠΙΕΣΕΙΣ ΤΩΝ ΣΥΜΜΑΧΩΝ—Η ΣΤΑΣΙΣ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ—ΑΙ ΣΥΝΟΜΙΛΙΑΙ ΜΕ ΤΟΥΣ ΠΡΕΣΒΕΙΣ.—ΤΑ ΣΥΜΒΟΥΛΙΑ ΤΟΥ ΣΤΕΜΜΑΤΟΣ

Συνομιλία μετὰ τῆς Α. Ε. τοῦ κ. Denys Cochin τῇ 5 Νοεμβρίου 1915, ὥρα 9 1)4 π. μ.

Μεταβὰς παρὰ τῷ κ. Denys Gochin *ὑπέμνησα αὐτῷ ὅσα καὶ χθὲς εἶπον σχετικῶς πρὸς τὴν πρότασίν μου τὴν γινομένην πρὸς τὸν κ.* Guillemin, *τουτέστι νὰ ἐξεύρωσιν αἱ Κυβερνήσεις τῆς Συνεννοήσεως μίαν λύσιν τῶν περιβαλλουσῶν τὴν Ἑλλάδα δυσχερειῶν, λύσιν ἀφ' ἑνὸς μὲν ἐνέχουσαν τὴν διατήρησιν τῆς οὐδετερότητος, ἣν αὕτη ἔχει ἀπόφασιν νὰ ἀκολουθήσῃ, καὶ ἀφ' ἑτέρου ἀταλλάσσουσαν τὴν χώραν περιπλοκῶν, προφυλάσσουσαν δὲ πάντα τὰ διακυβευόμενα συμφέροντα* (Les intérêts en jeu). *Ὅτι ἐπρότεινα εἰς τὸν κ.* Guillemin *τὴν ἐπὶ τούτου προκαταρκτικὴν συνεννόησιν τῶν ἐπιτελείων τῶν συμμάχων μετὰ τοῦ ἡμετέρου, ὅπως ἐπὶ τῶν συμπερασμάτων εἰς τὰ ὁποῖα ἤθελον οὕτω καταλήξει τὰ Ἐπιτελεῖα, προβῶμεν εἶτα ἡμεῖς εἰς διπλωματικὴν συνεννόησιν (τούτου δὲ εἶχεν ἤδη γνῶσιν πρὶν ἢ ἀναχωρήσει ἐκ Παρισίων ὁ κ.* Cochin, *ὡς μοὶ εἶπε χθές), ὁ δὲ κατ' ἀρχὰς ἐδέχθη ὁ κ.* Guillemin *τὴν πρότασίν μου, ἀλλὰ μετά τινας ἡμέρας μοὶ εἶπεν ὅτι οἱ ἐν Παρισίοις εὑρίσκουν δύσκολον τὴν ἐφαρμογήν της, ζητοῦσι δὲ νὰ προτείνωμεν ἡμεῖς τὴν λύσιν. Ἐκεῖνο τὸ ποῖον ἡμεῖς ζητοῦμεν εἶνε νὰ εὑρεθῇ λύσις διὰ τῆς ὁποίας νὰ περιφρουρῶνται τὰ δικαιώματα τῆς Ἑλλάδος ὡς οὐδετέρας καὶ συνεμῶς ν' ἀποτραπῇ πᾶσα εὐλογοφανὴς ἀφορμὴ ἐπιδρομῆς τῆς ἀντιθέτου ἐμάδος εἰς τὸ ἑλληνικὸν ἔδαφος, κινδυνεῦον ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει νὰ γίνῃ πεδίον πολέμου καὶ ἐκ τούτου νὰ ὑποστῇ ἄδικον καὶ φοβερὰν καὶ μιαιφόνον καταστροφήν. Ὅτι ἡ περίπτωσις ἦν ἀνέφερα κατὰ τὴν πρώτην πρὸς τὸν κ.* Guillemin *ἡμετέραν ὁμιλίαν μου, τῆς ἐνδεχομένης δηλονοτι ὑποχωρήσεως τῶν συμμαχικῶν στρατευμάτων καὶ ἐπανόδου εἰς τὸ ἡμέτερον ἔδαφος, ἤρξατο πραγματοποιουμένη ἀτὸ χθὲς (ἀνέφερον τὸ τηλεγράφημα περὶ εἰσόδου 105 Γάλλων ναυτῶν ἐκ Βελιγραδίου) καὶ τούτους μὲν, κατὰ τὴν ἀνεπίσημον ὑπόσχεσίν μου, ὀφείλαμεν νὰ εἰσέλθωσιν εἰς Θεσσαλονίκην χωρὶς νὰ ζητήσωμεν ἀφοπλισμὸν κτλ. ἀλλ' ὅτι ἐπιθυμοῦμεν, προτοῦ τὸ πρᾶγμα ἐπαναληφθῇ εἰς μεγαλειτέραν τυχὸν κλίμακα, νὰ φθάσωμεν ἐγκαίρως εἰς μίαν λύσιν ἀπὸ κοινοῦ πρὶν ἢ τὰ γεγονότα μᾶς ὑπερφιλαγγίσωσι* (déborder) *καὶ προκληθῶσι κατὰ τοῦ ἐδάφους μας παρὰ τῶν ἀντιθέτων τὰ μέτρα, τὰ ὁποῖα, ὡς εἶπον, θέλομεν ν' ἀποφύγωμεν. Οὗτοι εἶναι οἱ λόγοι διὰ τοὺς ὁποίους ἐνόμισα ὅτι ἠδυνάμην νὰ ἀποταθῶ καὶ πάλιν πρὸς τὴν Γαλλίαν τῆς ὁποίας καὶ οἱ συνάδελφοί μου καὶ ἐγὼ ἐξετιμήσαμεν προτόντως τὴν λεπτότητα τῶν διὰ τοῦ κ.* Cochin *κομισθεισῶν δηλώσεων, ὅπως καὶ πάλιν παρακαλέσω ἐπειγόντως νὰ ἐξεύρῃ αὕτη αὕτη μίαν λύσιν οἵαν ἐξέθηκα. Ὁ κ.* Cochin *βεβαιώσας ὅτι πολὺ ἐπιθυμεῖ νὰ χρησιμεύσῃ ὡς μεσάζων πρὸς τοῦτο, ἀνέστρεψε πάλιν τὴν πρότασιν ἐρωτῶν: Τίνα λύσιν προτείνετε σεῖς;*

Βλέπων ὅτι ἢ δὲν ἤθελε ἢ δὲν ἦτο παρεσκευασμένος νὰ προτείνῃ τι αὐτὸς οὔτος, ἀπήντησα: Προτιμῶ νὰ μὴ ζητῆτε ἀπ' ἐμὲ τὴν λύσιν, διότι ἐγὼ θὰ ἤθελον καὶ πάλιν ἠναγκασμένος νὰ εἴπω ἐπισήμως ὅτι, χάριν τῆς περιφρουρήσεως τῆς οὐδετερότητός μας, ὀφείλω νὰ ζητήσω τὴν ἐφαρμογὴν τῶν κανόνων τῆς Χάγης, τοῦ ἐστιν ἐν περιπτώσει ὑποχωρήσεως τῶν συμμαχικῶν στρατευμάτων εἰς τὸ Ἑλληνικὸν ἔδαφος, νὰ μὴ δύνανται νὰ χρησιμοποιήσωσι τοῦτο ἐκ νέου ὡς ὁρμητήριον κατὰ τοῦ ἐχθροῦ. Δὲν ἐπιθυμῶ νὰ ἐπαναλάβω τὰς δηλώσεις ταύτας καὶ διὰ αὐτὸ παρακαλῶ τὰς Δυνάμεις τῆς Συνεννοήσεως ὅπως αὗται καὶ ἰδιαιτέρως ἡ Γαλλία, ἐξεύρωσι τὴν ζητουμένην λύσιν. Ἐννοῶ, τὴν δυσχέρειαν τῆς θέσεώς σας, ἀπήντησεν ὁ κ. Cochin *καὶ θὰ συνεννοηθῶ μετὰ τοῦ κ.* Guillemin *ἀλλὰ πρέπει νὰ συνεννοηθῶ καὶ μετὰ τοῦ στρατηγοῦ* Sarrail *καὶ κατὰ τὴν ἐπάνοδόν μου ἐκ Θεσσαλονίκης θὰ εἶμαι,*

ἐλπίζω, εἰς θέσιν νὰ ὁμιλήσωμεν καὶ πάλιν θετικώτεροον. Τῆς ὥρας τῆς ἀκροάσεως τοῦ κ. Cochin, *παρὰ τῇ Α. Μ. ἐγγιζούσης ἐχωρίσθημεν.*

Στ. Σκουλούδης

Συνδιάλεξις μετὰ τοῦ Πρέσβεως τῆς Ἀγγλίας, Sir Francis Elliot **τὴν 5ην Νοεμβρίου 1915.**

Ἦλθεν, εἶπεν ὁ Πρέσβυς ὅπως μᾶς κάμῃ τὰς αὐτὰς ἀνακοινώσεις, οἵας καὶ ὁ κ. Cuillemin, *ὅτι αἱ Κυβερνήσεις τῆς Συνεννοήσεως ἀναμένουσι παρὰ τῆς Ἑλλάδος ἀσφαλεῖς βεβαιώσεις ὅτι τὰ Συμμαχικὰ στρατεύματα οὐδένα διατρέχουν κίνδυνον ἐκ μέρους τῶν Ἑλληνικῶν. Ὅπως αἱ βεβαιώσεις αὗται θεωρηθῶσιν ἀσφαλεῖς φρονεῖ ὅτι πρέπει, 1ον) νὰ παύσῃ ἡ συγκέντρωσις τῶν Ἑλληνικῶν στρατευμάτων εἰς Θεσ)νίκην καὶ 2ον) νὰ ἀπομακρυνθῶσιν ἐκεῖθεν, ὅπως μὴ στενοχωρῶνται αἱ κινήσεις τῶν συμμαχικῶν στρατῶν. Ταῦτα μοὶ ἀνέγνω ἔκ τινος σημειώματος, τοῦ ὁποίου τῇ αἰτήσει μου ὑπεσχέθη νὰ μοὶ σεείλῃ ἀντίγραφον. Ὡς πρὸς τὸ πρῶτον ἀπήντησα ὅτι ἔπαυσεν ἡ περαιτέρω συγκέντρωσις Ἑλληνικοῦ στρατοῦ εἰς Θεσσαλονίκην καὶ ὅτι ἐνῷ πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ σχεδίου τῆς κινητοποιήσεως ἐπρόκειτο νὰ μεταβῇ ἐκεῖ καὶ τὸ Β' Σῶμα Στρατοῦ τὸ ἑδρεῦον ἐν Πελοποννήσῳ, τὸ ἠμποδίσαμεν ἀκριβῶς ὅπως μὴ δοθῇ ἀφορμὴ νέων, καίτοι ἀβασίμων, ἀνησυχιῶν. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ δὲ ταύτῃ ἐπανέλαβον ὅσα εἶπον χθὲς πρὸς τὸν πρεσβευτὴν τῆς Ἰταλίας. Ὡς πρὸς δὲ τὴν ἀπομάκρυνσιν τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ ἐκ Θεσσαλονίκης ἀνέφερον τὰ πρὸς τὸν κ.* Denys Cochin *λ χθέντα ὑπ' ἐμοῦ. Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς συνομιλίας ὁ* Sir Francis Elliot *εἶπεν ὅτι αἱ Κυβερνήσεις τῆς Συνεννοήσεως οὐδαμῶς σκέπτονται νὰ ἐπηρεάσουν τὰς ἀποράσεις τῆς Ἑλλάδος περὶ τῆς πολιτικῆς ἣν ἀκολουθεῖ· λυπεῖται μὲν ὁ πρέσβυς ἀτομικῶς ὅτι ἡ Ἑλλὰς δὲν ἀπεφάσισε νὰ ἐξέλθῃ τῆς οὐδετερότητος, ἀλλ' αἱ Κυβερνήσεις των δὲν ἐννοοῦν νὰ τὴν ἐκβιάσουν εἰς τοῦτο.*

Ἀφοῦ ἀνακεφαλαίωσα ὅσα ἐπράξαμεν μέχρι τοῦδε, ὅσας εὐκολίας παρέσχομεν καὶ ἐξακολουθοῦμεν παρέχοντες εἰς τοὺς Συμμάχους ἐν Θεσσαλονίκῃ, τῷ ἐξέφρασα τὴν δυσφορίαν μας ὅτι φαίνονται μὴ παύσαντες ν' ἀμφιβάλλουν περὶ τῆς πρὸς αὐτοὺς καλῆς ἡμῶν πίστεως ἐκτὸς ἐὰν αἱ Δυνάμεις τῆς Συνεννοήσεως τρέφουσιν ὀπισθοβουλίαν τινα κατὰ τῆς Ἑλλάδος, ἣν θέλουν νὰ ὁμολογήσουν καὶ τὴν καλύπτουν ὑπὸ τὸ πρόσχημα δυσπιστίας δῆθεν πρὸς τὴν πολιτικήν μας.

Ἠρώτησεν ὁποίου εἴδους ὀπισθοβουλίαν ἐννοῶ. Ἠξεύρω καὶ ἐγὼ ἀπήντησα, ἀπό τινος βλέπομεν τὸν ξένον Τύπον, ἰδίως τὸν Ἀγγλικόν, τὸν Γαλλικὸν καὶ τὸν Ἰταλικὸν γράφοντα περὶ δῆθεν μεγάλων γεγονότων ἐν Ἀθήναις! εἰς τὰ κέντρα ἐδῶ τῆς πρωτευούσης, εἰς τὴν Θεσσαλονίκην καὶ εἰς ἄλλας ἐπαρχιακὰς πόλεις τίθενται μυστηριωδῶς εἰς κυκλοφορίαν διαδόσεις περὶ προσεχῶν κινημάτων κατὰ τῆς δημοσίας τάξεως, κατὰ τῆς Κυβερνήσεως καὶ κατ' αὐτῆς τῆς Δυναστείας· αἱ παιδαγωγοὶ τῶν εἰρημένων διαφόρων ἐθνικοτήτων ἐπαναλαμβάνουν εἰς τὰς οἰκογενείας ὅτι εἰδοποιήθησαν παρὰ τῶν οἰκείων αὐτῶν Ἀρχῶν νὰ ὦσιν ἕτοιμοι πρὸς ἀναχώρησιν, διότι ἐπίκειται δῆθεν διακοπὴ σχέσεων μεταξὺ τῆς Συνεννοήσεως καὶ τῆς Ἑλλάδος καὶ τὰ τοιαῦτα.

Δὲν ἀποδίδω σημασίαν εἰς τὰς διαδόσεις ταύτας, τῶν ὁ τοίων ὁ σκοπὸς προφανῶς εἶνε νὰ τρομοκρατηθῇ ἡ κοινωνία, ἀλλὰ διερωτῶμαι τί διὰ τοῦτο σκοπεῖται; Ὁ Πρέσβυς ἀπήντησε μετὰ θετικότητος ὅτι οὐδεμίαν τοιαύτην ὀπισθοβουλίαν διατρέφουν αἱ Δυνάμεις τῆς Συνεννοήσεως, καὶ ὅτι θεωρεῖ τὰς διαδόσεις ἀναξίας προσοχῆς κλπ.

Ὅτε δὲ, καθ' ἣν στιγμὴν ἠγέρθη διὰ νὰ ἀναχωρήσῃ, ἐξέφρασα καὶ πάλιν τὴν δυσαρέσκειαν μου ἐπὶ τῇ στενοχώρῳ θέσει εἰς ἣν Δυνάμεις φίλαι ἄλλως τε, οἵα ἡ Ἀγγλία, περιήγαγον ἡμᾶς, ὁ πρέσβυς γελῶν καὶ μετά τινος ἐκφραστικῆς οἰκειότητος μοὶ εἶπε: **«πρέπει νὰ σᾶς φοβίσωμεν ὀλίγον διὰ νὰ ὑποχωρήσητε εὐκολώτερον»** *—γελῶν τότε καὶ ἐγὼ ἀπήντησα* **«μὴ λησμονῆτε ὅτι πολλάκις ἐκ τοῦ φόβου συμβαίνει ἐκεῖνο ἀκριβῶς τὸ ὁποῖον ζητεῖ τις ν' ἀποφύγῃ».**

Στ. Σκουλούδης

Συνομιλία τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως μετὰ τοῦ κ. Denys Cochin **τὴν 6ην Νοεμβρίου 1915 ἣν ἡ Α. Μ. ηὐδόκησε νὰ μοὶ γνωρίσῃ.**

Πρὸς τὸν κ. Denys Cochin *ὁ Βασιλεὺς ἐπανέλαβεν ὅσα περίπου εἶχον εἰπεῖ πρὸς τοὺς Πρεσβευτὰς τῆς Συνεννοήσεως περὶ τῶν ὑποχρεώσεων τῆς Ἑλλάδος ὡς οὐδετέρου Κράτους. Ἐδήλωσε σαφῶς ὅτι οὐδεμίαν θέλομεν μετέλθει πίεσιν πρὸς τὰ Συμμαχικὰ στρατεύματα ἐν περιπτώσει ὑποχωρήσεώς των εἰς τὸ Ἑλληνικὸν ἔδαφος βαινόντων πρὸς τὴν Θεσσαλονίκην, ἀλλ' ὅτι θὰ ἦτο κατάργησις τῆς οὐδετερότητός μας ἐὰν ἀνεχόμεθα ὅπως ὁ ἅπαξ ὑποχωρήσας εἰς τὸ ἔδαφός μας στρατὸς χρησιμοποιήσῃ τὸ ἔδαφος τοῦτο ὡς ὁρμητήριον, ἐξ οὗ θὰ ἐπανήρχετο εἰς τὸ θέατρον τῶν μαχῶν. Ἐὰν τοιοῦτόν τι συνέβαινεν, οἱ ἀντίπαλοι – δικαίως – θὰ εἰσήρχοντο ἐπίσης εἰς τὸ ἔδαφός μας ἐπιτιθέμενοι κατὰ τῶν συμμάχων καὶ οὕτω πως ἡ χώρα θὰ ὑφίστατο ἑκατέρωθεν τὰ δεινὰ τοῦ πολέμου.*

Ὁ κ. Denys Cochin *ἀπήντησεν ὅτι οἱ Σύμμαχοι κατὰ ταύτην τὴν ὥραν μελετῶσι δύο σχέδια, τοὐτέστι νὰ ἐγκαταλείψουν τὴν Βαλκανικὴν ἐκστρατείαν ἐντελῶς ἢ ν' ἀναλάβωσι τὴν ἐφαρμογὴν νέου σχεδίου μετὰ μεγάλων δυνάμεων, οὐχὶ πλέον πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς Σερβίας ἀλλ' ἀλλαχοῦ. Κατὰ τὴν ἀντίληψιν τοῦ Βασιλέως πρόκειται περὶ ἐπιχειρήσεων εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν, ἀπήντησε δὲ ὅτι ἐὰν, ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, πρόκειται ν' ἀπέλθωσιν οἱ σύμμαχοι ἐκ Μακεδονίας, δὲν θέλει παρουσιασθῇ ἡ περίπτωσις ἣν φοβούμεθα καὶ συνεπῶς θὰ παρέχωμεν εἰς τοὺς συμμάχους πᾶσαν δυνατὴν εὐκολίαν ἐφ' ὅσον παραμένουν εἰς Θεσσαλονίκην καὶ ἐπὶ ἕνα καὶ δύο μῆνας. Ἐὰν δὲ ἀποφασίσουν νὰ ἀναλάβουν νέαν μεγάλην ἐπιχείρησιν οὐχὶ πρὸς τὴν Σερβίαν ἢ τὰς ὁμόρρους ἡμῶν χώρας, τοῦτο θ' ἀπετέλει νέον γενονὸς (*nu fait nouveau*) ἄλλο παρ' ἐκεῖνο εἰς τὸ ὁποῖον ἀφεώρα ἀρχῆθεν ἡ εἰς Θεσσαλονίκην ἀποβίβασις τῶν Συμμάχων, γεγονὸς διὰ τὸ ὁποῖον πάλιν θὰ διαμαρτυρηθῶμεν ὡς διεμαρτυρήθημεν καὶ διὰ τὸ πρῶτον.*

Εὐχαρίστησα τὴν Α. Μ. διὰ πάσας τὰς λεπτομερείας ταύτας, ἃς ηὐδόκησε νὰ μᾶς ἀνακοινώσῃ. Εἶτα ἐξέθηκα εἰς τὸν Βασιλέα τὰς χρηματικὰς δυσχερείας τοῦ Κράτους ἐν γένει, ὡς καὶ τὰς ἄλλας στενοχωρίας τὰς προερχομένας ἐκ τοῦ ἀπηνοῦς ἀποκλεισμοῦ, ὃν αἱ Δυνάμεις ἐξασκοῦν ἐναντίον μας, ὑπέδειξα δὲ τὴν ἀνάγκην ποιᾶς τινος ὑποχωρήσεως ἐκ μέρους μας ἐπὶ τῇ ἐλπίδι βελτιώσεως τῶν μετὰ τῶν Συμμάχων σχέσεων, πρὶν ἢ αἱ ἐκ τοῦ ἀποκλεισμοῦ στερήσεις τῶν πρὸς διατροφὴν ἀπαραιτήτων εἰδῶν περιαγάγωσι τὸν λαὸν εἰς ἀπόγνωσιν.

Ἡ Α. Μ. νομίζει καλὸν νὰ περιμείνωμεν τὴν ἐπάνοδον τοῦ κ. Denis Cochin *—ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν—ἵνα ἴδωμεν ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ βραχεῖ χρόνῳ τίνα τροπὴν θὰ λάβωσι τὰ στρατιωτικὰ πράγματα καὶ τότε ἀποφασίζομεν.*

Στ. Σκουλούδης

Συνομιλία μετὰ τοῦ Πρέσβεως τῆς Γερμανίας κόμητος Mirbach **τὴν 7 Νοεμβρίου 1915.**

Ὁ πρεσβευτὴς τῆς Γερμανίας παρεπονέθη ὅτι ἐκ τῶν δύο ἀεροδρομίων τῶν Συμμάχων ἐν Θεσσαλονίκῃ—περὶ τῆς ἐπιτραπείσης ἐγκαταστάσεως τῶν ὁποίων δὲν θέλει, εἶπε, νὰ κάμῃ λόγον—ποιοῦνται ἐπιδρομὰς συμμαχικὰ ἀεροπλάνα ἄνωθεν τῶν στρατοπέδων τῶν Αὐτοκρατορικῶν, εἴτε διαρκούσης τῆς μάχης εἴτε συχνάκις καὶ κυρίως πρὸς τὸ Αἰγαῖον, τοῦθ' ὅπερ ἐμποδίζει τὰς ἐλευθέρας κινήσεις τῶν γερμανικῶν ὑποβρυχίων. Ἐπὶ τούτῳ ἴσως ὁ κ. πρέσβυς θέλει μοὶ ἀπευθύνει διαμαρτυρίαν, χωρὶς, ὡς ὑπέδειξε, νὰ ἐννοῇ διὰ τοῦτο καὶ νὰ μᾶς πιέσῃ ὅπως περιέλθωμεν εἰς στενόχωρον ἀπέναντι τῶν Συμμάχων θέσιν. Πρὸς τούτοις εἶπεν ὅτι ἡ Κυβέρνησίς του τηλεγραφεῖ νὰ μοὶ γνωρίσῃ ὅτι, μαθοῦσα τὴν ἄρνησιν τῆς Συνεννοήσεως νὰ μᾶς παράσχῃ 40 ἑκατομμύρια φράγκων, τὰ ὁποῖα μᾶς εἶχε ὑποσχεθῇ, προσφέρεται νὰ μᾶς τὰ δώσῃ αὐτή, ἐν ᾗ δὲ περιπτώσει δεχθῶμεν, νὰ τηλεγραφήσωμεν εἰς τὸν κ. Θεοτόκην εἰς Βερολῖνον ὅπως συνεννοηθῇ παραυτα μετὰ τῆς Γερμανικῆς Κυβερνήσεως. Τὸν ηὐχαρίστησα θερμῶς ἐπὶ τῇ προσφορᾷ καὶ ἐπεφυλάχθην ν' ἀπαντήσω προσεχῶς· ἐπεθύμουν ἐν τούτοις νὰ γνωρίζω ἂν ἡ προσφορὰ αὕτη γίνεται ἄνευ πολιτικῶν ὅρων, καὶ ὑφ' οὓς χρηματιστικοὺς ὅρους μᾶς ἔδιδον οἱ Σύμμαχοι τὸ 40 ἑκατομμύρια. Ἀπήντησεν ὅτι φρονεῖ ὅτι εἶνε ἄνευ πολιτικῶν ὅρων, καὶ οὐδὲν περὶ ὅρων ἀναφέρει τὸ ἐκ Βερολίνου τηλεγράφημά του. Τὸν παρεκάλεσα νὰ ζητήσῃ τὰς ἀναγκαίας ἐξηγήσεις.

Στ. Σκουλούδης

ΤΟΥ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΟΥ ΚΡΙΤΙΚΟΥ ΝΤΕ ΣΙΒΡΙΕ

Ο ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)

Η ΕΚΣΤΡΑΤΕΙΑ ΤΟΥ 1916

Κατὰ τὸς πρώτας ἡμέρας τοῦ 1916 τὰ νέα Ἀγγλικὰ στρατεύματα ἤρχισαν νὰ εἰσέρχωνται εἰς τὴν γραμμήν. Μόλα ταῦτα, καὶ ἐν ἀρχῇ, τὸ μέτωπόν των παρέμενε περιωρισμένον ἀπὸ τοῦ Βελγίου μέχρι τοῦ Ἀρτουά. Δὲν ἐπεξετάθη πρὸς τὸ Σὸμ εἰμὴ κατὰ τὴν προσέγγισιν τοῦ θέρους. Αἱ αὐτοσχέδιοι αὐταὶ δυνάμεις τεθεῖσαι ὑπὸ τὴν διοίκησιν τοῦ στρατηγοῦ Ντούγκλας Χαίηγκ, διαδόχου τοῦ στρατάρχου Φρὲνς, καὶ θαυμασίως ἐφοδιασθεῖσαι, ὤφειλαν μόλα ταῦτα νὰ ἀσκηθοῦν εἰς τὰς ἀνάγκας τοῦ ἀγῶνος τῶν χαρακωμάτων καὶ ν' ἀποκτήσουν τὰ διδάγματα τῆς πείρας, ἐν ἑνὶ λόγῳ νὰ προσαρμοσθοῦν πρὸς τὴν κατάστασιν. Εἰς τὸ ἀριστερόν των παρὰ τὸ Νιουπὸρτ ἀνεσυγκροτεῖτο ὁ Βελγικὸς στρατός, μὲ πυρῆνας τὰ στελέχη ἑνὸς Βελγικοῦ σώματος. Εἰς τὸ δεξιόν των ἦτο παρατεταγμένον τὸ 6ον Γαλλικὸν σῶμα τοῦ στρατηγοῦ Φαγιόλ. Τὸ σύνολον τῶν διαθεσίμων πρὸς βορρᾶν δυνάμεων παρέμενεν ὑπὸ τὴν ἀνωτέραν διεύθυνσιν τοῦ στρατηγοῦ Φός.

Ἔπειτα ἀπὸ τῆς κοιλάδος τοῦ Οὐὲζ μέχρι τοῦ ἀνοίγματος τοῦ Μπελφὸρ ἐστάθμευον δύο ὁμάδες Γαλλικοῦ στρατοῦ: ἡ τοῦ Κέντρου (Λαγκλὲ ντὲ Καρὸ) περιλαμβάνουσα τέσσαρα σώματα (Μισελὲ, Μαζὲλ, Γκουρώ, Οὐμτὲρ) μὲ τὸ δεξιόν της πρὸς τὴν Ἀγκὸν, ἡ Ἀνατολικὴ (Ντυμετὶγ κατόπιν Φρανσὲ ντ' Ἐσπερὲ) περιλαμβάνουσα εἰς τὴν Ἔβρ τὸ σῶμα τοῦ Ζεράρ, εἰς τὰ Βόσγια τὸ σῶμα τοῦ Βιλλαρὲ καὶ δύο ἀποσπάσματα εἰς τὸ Νανσὺ καὶ εἰς τὸ Μπελφόρ. Μεταξὺ τῶν δύο αὐτῶν ὁμάδων ὁ στρατηγὸς Χὲρ, διηύθυνε τὰ στρατεύματα τοῦ ὀχυρωμένου στρατοπέδου τοῦ Βεροντὲν, τὸ ὁποῖον παρουσίαζεν ἐξοχὴν ἐν σχέσει πρὸς τὰς γειτονικὰς γραμμάς. Ἡ παρατήρησις αὕτη ἔχει εἰδικὸν ἐνδιαφέρον διὰ τὴν ἐξέτασιν τῆς μάχης τοῦ Βεροντέν.

Πανταχοῦ ἡ ὀχύρωσις εἶχε ἀνεγείρει διπλοῦν τεῖχος μεταξὺ τῶν ἀντιπάλων, οἱ ὁποῖοι ἀνεμετρῶντο διὰ τοῦ βλέμματος καὶ τῶν χειρονομιῶν, ἀλλ' οἱ ὁποῖοι ἀπὸ τῆς μάχης τοῦ Σεπτεμβρίου ἐν Καμπανίᾳ, διέθετον τὸς δυνάμεις των εἰς τοπικὰς ἐνεργείας περιοριζόμενοι εἰς γλίσχρους σκοποὺς τακτικῆς. Καὶ διερωτᾶται τις μετ' ἀνησυχίας, ποῖον ἐκ τῶν ἀντιπάλων μεγάλων ἐπιτελείων θ' ἀνελάμβανε, μὲ τὴν πρώτην καλοκαιρίαν, τὴν πρωτοβουλίαν μεγάλης στρατηγικῆς ἐπιχειρήσεως, δυναμένης νὰ ἔχῃ εὐρέα ἀποτελέσματα;

Ἐκ μέρους τῶν συμμάχων ἡ πρωτοβουλία αὕτη ὀλίγας πιθανότητας περιέσωζε. Καὶ πράγματι δὲν ἦτο καλὸν ν' ἀναμένῃ τις τὸν καταρτισμὸν τῶν σχηματιζομένων ἰσχυρῶν Ἀγγλικῶν στρατιῶν; Μετὰ τὰς περιττὰς ἑκατόμβας τοῦ 1915, οὐδέποτε ἀκινησία ὑπῆρξε περισσότερον δικαιολογημένη.

Τοὐναντίον ἐκ μέρους τῶν Γερμανῶν μία ἐπίθεσις πρὸς διαρρηξιν τοῦ μετώπου ἐπεβάλετο. Ἐπίθεσις ἡ ὁποία ἀληθῶς ἐβράδυνε καὶ τῆς ὁποίας ἡ προσπάθεια ἔπρεπε νὰ ἐκδηλωθῇ ἀπὸ τῆς ἐπαύριον τῆς ρωσσικῆς ἥττης. Πῶς οἱ στρατηγοὶ τῶν δύο αὐτοκρατοριῶν δὲν ἀντελήφθησαν ὅτι διὰ τὸν ἀγῶνα των τὸ ἀναγκαῖον ἀποφασιστικὸν σημεῖον τοῦ πολέμου εὑρίσκετο μεταξὺ τοῦ Ἐσκὼ καὶ τοῦ Μάρνη καὶ οὐχὶ εἰς τὸ βάθος τοῦ Βαλκανικοῦ ἀνιξόδου. Ἀφοῦ παρασημοφόρησαν μὲ τὸ ὄνομα τῆς στρατιᾶς τῆς Αἰγύπτου τὴν στρατιὰν τοῦ Μάκενζεν, τὴν εἰσελθοῦσαν εἰς Σερβίαν ἀναμφιβόλως ἔπεσαν θύματα τῆς ὀττασίας, τὴν ὁποίαν αὐτοὶ οἱ ἴδιοι ἐχάραξαν εἰς τὸν ὁρίζοντα τῆς Ἀνατολῆς.

Μόλα ταῦτα ἐπειδὴ ἡ νικηφόρος προέλασις τῶν Συνηντισμένων μέχρι τῶν ἑλληνικῶν συνόρων ἐξησφάλισε τὸν σύνδεσμον τῶν Κρατῶν των ἤνοιξε γιγαντιαίαν ὁδὸν ἐπικοινωνίας μεταξὺ Ἀμβούργου καὶ Βαγδάτης καὶ ἀτεμόνωσεν ὁριστικῶς τὴν Ρωσσίαν ἐκ τῆς Δύσεως, ἡ Γερμανικὴ ἐπίθεσις κατὰ τῆς Γαλλίας ἐφαίνετο τοσοῦτο μᾶλλον βεβαία ὅσον ὤφειλε λογικῶς νὰ προηγηθῇ τῆς συμπληρώσεως τῆς Ἀγγλικῆς προσπαθείας. Συνεπείᾳ τούτου λεπτομερέστατα μέτρα ἔπρεπε νὰ ληφθοῦν ὅπως ἐν τῷ συνόλῳ τοῦ Δυτικοῦ μετώπου τὸ προσδοκώμενον πλῆγμα γίνῃ δεκτὸν ὑπὸ τοὺς καλλιτέρους ὅρους ἀμύνης. Ἀλλὰ πᾶσαι αἱ προφυλάξεις δὲν εἶχον ἐπαρκῶς ἐξασφαλισθῇ ἰδίᾳ εἰς τὴν περίμετρον τοῦ Βεροντέν. Ὁ συνταγματάρχης Ντριὰν, ὅστις ἐπλήρωσε μὲ τὸ αἷμα του καὶ τοῦ τῶν κυνηγῶν του τὰ σφάλματα τῶν ἄλλων, ἐπεμαρτύρησεν κατὰ τὰς ἑβδομάδας αἵτινες προηγήθησαν τοῦ ἡρωϊκοῦ του θανάτου ἐπὶ τῆς Λωρραίνης αὐτῆς, γῆς τῆς ὁποίας ἦτο ὁ ἐκλεκτός.

Καίτοι, κατ' οὐσίαν, οὔτε ἡ μάχη τοῦ Βεροντὲν, οὔτε ἡ τοῦ Σὸμ, ἡ ὁποία ὑπῆρξε συνέχειά της, δὲν ἔφερε σημαντικὰς τροποποιήσεις εἰς τὴν στρατηγικὴν κατάστασιν τῶν ἐμπολέμων, ἐν τούτοις παραμένει ἀναμφισβήτητον ὅτι διὰ τοῦ μεγαλείου των ἐδόξασαν ὅλης τῆς ἐκστρατείας τοῦ 1916. Ἐπὶ ἓξ μῆνας τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ Κόσμου εἶχε εἰς τὰς εἰδήσεις τὰς ἀφικνουμένας ἀπὸ τὰς ὄχθας τοῦ Μοζέλα καὶ ἀπὸ τὰ ὀροπέδια τῆς Πικardίας. Ἔπειτα ἦλθεν ἡ Ρουμανικὴ τραγῳδία τῆς ὁποίας αἱ περιπέπειαι ἐπλήρωσαν ἓν ἔτος ὁλόκληρον μὲ τὴν πορφύραν τοῦ αἵματος καὶ τῆς πυρκαϊᾶς. Ἐν τῷ μεταξὺ ὁ Μπρουσίλωφ ἔρριψε τὰ Ρωσσικὰ στίφη εἰς ἀπηλπισμένας ἀποπείρας κατὰ τῶν Γερμανικῶν πυροβόλων. Ὁ Καντόρνα, βῆμα πρὸς βῆμα κατέκτησε κλυτίας τινὰς, μερικοὺς βράχους ἀνατολικῶς τοῦ Ἰζόνσο καὶ μετὰ δυσκολίας συνεκράτησε τὴν σφοδρὰν αὐστρογερμανικὴν ἐπίθεσιν τὴν ἀναχωρήσασαν ἐκ τοῦ Τρεντίνου. Ἡ Ἀρμενία μετὰ τῆς Ἐρζερούμ ἔπεσε εἰς χεῖρας τοῦ μεγάλου Λουκὸς Νικολάου. Ἡ Μεσοποταμία εἶδε τὸ Ἀγγλικὸν ἀτύχημα τοῦ Κουτ-ελ-Ἀμάρα, τὸ ὁποῖον θ' ἀπαιτήσῃ μίαν φορτικὴν ἐκδίκησιν.

Η ΜΑΧΗ ΤΟΥ ΒΕΡΝΤΕΝ

Ποῖος ἦτο ὁ ἀληθὴς σκοπὸς τῶν Γερμανῶν ὅταν ἀπεφάσισαν τὴν ἐπίθεσίν των κατὰ τοῦ Βεροντέν; Ὁ σκοπὸς αὐτὸς ἦτο ἀληθῶς στρατηγικός; Ἡ κατάληψις τοῦ ὀχυρωμένου στρατοπέδου, ἐν τῇ σκέψει τοῦ Αὐτοκρατορικοῦ Ἐπιτελείου, παρουσίαζε τὸν πρόλογον εὐρείας ἐπιχειρήσεως τεινούσης εἰς γενικὴν ἥτταν τῶν Γαλλικῶν στρατευμάτων. Ἡ τοὐναντίον ἡ ἐπίθεσις ἦτο τοπικῆς καὶ ψυχολογικῆς φύσεως, τῆς καταλήψεως τῶν σπουδαιοτέρων πρὸ τῶν Γερμανῶν φρουρίων δυναμένης διὰ τοῦ παγκοσμίου ἀντικτύπου της, μετὰ τὴν Ρωσσικὴν ὑποχώρησιν καὶ τὴν καταστροφὴν τῶν Σέρβων, νὰ κάμῃ τὸν Γαλλικὸν λαὸν νὰ κλείσῃ εἰρήνην ἡττημένου;

Ἐφ' ὅσον δὲν δημοσιευθοῦν καθαρῶς ἀποδεικτικὰ ἔγγραφα θὰ εἶνε δύσκολον νὰ ἐκλέξῃ τις ἀκριβῶς μεταξὺ τῶν δύο τούτων ὑποθέσεων. Ἡ πρώτη δύναται νὰ βασίζεται εἰς τὸ γεγονὸς ὅτι τὸ ὀχυρωμένον στρατόπεδον ἀπετέλει προεξέχουσαν στρόφιγγα μεταξὺ τῶν δύο ὁμάδων τῶν Γαλλικῶν στρατῶν. Κατὰ συνέπειαν εὐθὺς ὡς ἡ στρόφιγξ αὕτη ἐθραύετο θὰ ἠδύνατο νὰ γίνῃ ἕνας κυκλωτικὸς ἑλιγμὸς εἴτε κατὰ τῶν ἀριστερῶν τῆς Ἀνατολικῆς στρατιᾶς, ἢ μᾶλλον κατὰ τοῦ δεξιοῦ τῆς Δυτικῆς μὲ προέλασιν πρὸς τοὺς Παρισίους διὰ μέσου τῆς Καμπανίας.

Ἀλλ' ἡ δευτέρα ὑπόθεσις περισσότερον πιθανή, ἐβασίσθη ἐπὶ τοῦ τρόπου, καθ' ὃν ἐγένενο ἡ ἀρχικὴ Γερμανικὴ ἐπίθεσις, περιορισθεῖσα εἰς τὰ ὑψώματα τοῦ Μόζα ἐπὶ μετώπου μήκους τὸ πολὺ 8 χιλιομέτρων. Οὐδέποτε, οὔτε κατὰ τὴν ἐπίθεσιν ταύτην, οὔτε μετὰ τὴν ἀποτυχίαν της, τὰ γειτονικὰ Γερμανικὰ στρατεύματα προέβησαν εἰς τὴν ἐλαχίστην ἐπιδεικτικὴν δρᾶσιν. Ἀλλ' ἂν ἐκρατοῦντο ἕτοιμα ὅπως λάβουν μέρος εἰς ἐπιχειρήσεις μεγάλης κλίμακος πῶς νὰ ἐξηγηθῇ ἡ ἀκινησία των, ἀφοῦ ἡ εἴσοδός των εἰς τὴν μάχην καθίστατο σαφῶς ἐνδεδειγμένη ἐν πρώτοις διὰ τὴν ὑποστήριξιν ἐπικειμένης ἐπιθέσεως καὶ ἔπειτα διὰ τὴν ἄμεσον ἐπιδίωξιν τῆς ἐπιθυμητῆς ἐπιτυχίας; Μόνον τὴν 6ην Μαρτίου, δεκαπέντε ἡμέρας μετὰ τὴν ἔναρξιν τῆς ἐπιθέσεως, ὁ ἐπιτιθέμενος, ἕως τότε περιορισθεὶς εἰς τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ Μόζα, ἀπεφάσισε νὰ ἐπιζητήσῃ εἰς τὴν ἀριστερὰν ὄχθην εὐνοϊκωτέραν τύχην ἄνευ καταφανοῦς προηγουμένως προπαρασκευῆς τῶν νέων των ἀφετηριακῶν θέσεων.

Τοὐναντίον, ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης, ἡ προπαρασκευὴ αὕτη ἐγένετο οὐχὶ μυστηριώδης ἐπὶ πολλὰς ἑβδομάδας. Ὁ Κρόμπριντ, τὸν ὁποῖον εἶχε γοητεύσει ἡ κεραυνοβόλος κατάληψις τοῦ Βεροντὲν, περιεφρόνησε τὸ εὐεργέτημα αὐτὸ τοῦ αἰφνιδιασμοῦ τὸ ὁποῖον ὁ Μάκενζεν ἐχρησιμοποίησε μετ' ἐπιτυχίας εἰς τὰς ὄχθας τοῦ Ντουανεζὲκ καὶ τοῦ Δουνάβεως. Ἀναμφιβόλως ὑπελόγιζεν ἐπὶ τῶν τρομερῶν θυελλῶν τοῦ πυροβολικοῦ τὰς ὁποίας ἐξαπέλυεν εἰς μίαν στενὴν ἔκβασιν καὶ ἐπίσης ἐπὶ τῆς ἀποκαλυφθείσης καὶ πολὺ βεβαίας ἀμελείας τῶν ἀντιπάλων των.

Κατὰ μῆκος καὶ κατὰ βάθος τοῦ μετώπου τῆς ἐπιθέσεως, καθὼς καὶ εἰς τὴν Ἔβρ καὶ πέραν τοῦ Μόζα πλέον τῶν 2000 τηλεβόλων παντὸς διαμετρήματος συνεκεντρώθησαν: Πεδινὰ πυροβόλα τῶν 105 καὶ 130, βαρέα πυροβόλα τῶν 210 τῶν 305 τῶν 380 καὶ τῶν 420. Καὶ τὸ μέγα αὐτὸ πυροβολικὸν, διατεθειμένον εἰς τὴν πτυχὴν ἐδάφους εὐνοϊκοῦ διὰ τὴν χρησιμοποίησίν των, ἦτο ἐφωδιασμένον μὲ ὅλα τὰ μέσα προστασίας, τὰ παρεχόμενα ὑπὸ τῆς ὀχυρωτικῆς τέχνης. Κυρίως ἐφωδιάζετο δι' ἑπτὰ σιδηροδρομικῶν γραμμῶν κατὰ τοιοῦτον τρόπον ὥστε ὁ κατακλυσμὸς τῶν ὀβίδων ἠδύνατο νὰ δια-

τηρῆται ὅσον ἦτο ἀναγκαῖον ἄνευ χαλαρώσεως καὶ ἄνευ ἀναστολῆς.

Ἐξ ἄλλου τὰ στρατεύματα τοῦ πεζικοῦ ἐκλεγέντα μεταξὺ τῶν καλιτέρων, εἶχον ὑποστῆ εἰδικὴν ἐκπαίδευσιν ὑπὸ τὰ ὄμματα αὐτοῦ τοῦ Κάϊζερ. Προωρισμένα νὰ διαβοῦν πᾶν ἐμπόδιον θὰ ἐξαπελύοντο εἰς διαδοχικὰ ἰσχυρὰ καὶ ἀκάθεκτα κατὰ τὴν γνώμην τοῦ Κάϊζερ κύματα. Εἶνε βέβαιον ὅτι ἡ κατάληψις, ἂν οὐχὶ τοῦ συνόλου τοῦ χαρακωμένου στρατοπέδου, τοὐλάχιστον τῶν ὀχυρωμάτων τῆς δεξιᾶς ὄχθης καὶ αὐτῆς τῆς πόλεως, ἐθεωρεῖτο ὡς θριαμβευτικὸν γεγονὸς, δυνάμενον νὰ ἐπιτευχθῇ ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν.

Πρὸς τὸ μέρος τῶν Γάλλων, ὅπου μόλα ταῦτα προεβλέπετο μία Γερμανικὴ ἐπίθεσις παρέμενον ἐν ἀναμονῇ εἰς τὴν συνήθη αὐτὴν στάσιν πάσης ἀμύνης εἴτε ἑκουσίας εἴτε καταναγκαστικῆς. Κατὰ συνέπειαν οὐδεὶς ἐγνώριζε ἢ ἠδύνατο νὰ γνωρίζῃ πρὸς ποίαν διεύθυνσιν θὰ κατεφέρετο τὸ πλῆγμα. Ὁ Δημοσθένης μᾶς λέγει ὅτι τὸ αὐτὸ συνέβη μὲ τοὺς Ἀθηναίους ἀγωνιζομένους κατὰ τοῦ Φιλίππου. Μόλα ταῦτα αἱ πρὸ τοῦ Βερντὲν Γερμανικαὶ προετοιμασίαι ἐπροδίδοντο πολὺ μεγάλως ὥστε νὰ μὴ εἶνε δυνατὸν νὰ ὑποβιβάσῃ τις εἰς ἁπλᾶς ἐπιδεξεις καὶ οἱαδήποτε καὶ ἂν ἦν αἱ ἐφεδρεῖαι τοῦ Μεγάλου Στρατηγείου περὶ τῶν πραγματικῶν σχεδίων των κατὰ τῶν ἀντιπάλων του, οὐδεμία συγγνώμη δύναται νὰ ζητηθῇ διὰ τὰ κενὰ τὰ ὁποῖα ἐτηρήθησαν εἰς τὴν ἄμυναν μιᾶς προεξοχῆς καταλήλως ἐπισυρούσας τὴν προσοχὴν τοῦ ἐχθροῦ. Κυρίως αἱ ταχεῖαι ὁδοὶ τῆς ἐπικοινωνίας δὲν ὑπῆρξαν, κατὰ τὸ 1915, ἀντικείμενον βελτιώσεως. Εἶχον περιορισθῇ εἰς τὴν σιδηροδρομικὴν γραμμὴν τὴν προερχομένην ἀπὸ τὸ Σαὶν Μενεχοὺλ καὶ εἰς τὴν ἀνερχομένην στενὴν ὁδὸν τοῦ Μπαρ-λε-Ντύκ. Ὅταν ἡ πρώτη ἐτίθετο ὑπὸ τὸ πῦρ τῶν μεγάλων γερμανικῶν πυροβόλων θὰ ἦτο ἀνάγκη νὰ καταφύγῃ τις εἰς τὰ φορτηγὰ αὐτοκίνητα, τὰ ὁποῖα τρέχουν συνεχῶς ἡμέραν καὶ νύκτα. Ἡ Ἱερὰ ὁδὸς θὰ παραμείνῃ φωτοστεφανομένη μὲ ἀθάνατον δόξαν χάρις εἰς τοὺς ταπεινοὺς μεταφορεῖς, οἱ ὁποῖοι διὰ τοῦ ἐπιμόνου αἱσθήματος τοῦ καθήκοντος τὴν κατέστησαν ὄργανον σωτηρίας.

Τινὲς ἰσχυρίσθησαν ὅτι πρὸ τῆς σφοδρότητος τῆς Γερμανικῆς ἐπιθέσεως μία ἄμεσος σύμπτηξις ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθην τοῦ Μόζα, θ' ἀπετέλει ἐπιτυχῆ ἐλιγμόν.

(Ἡ συνέχεια εἰς τὸ προσεχὲς)

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΟΙ ΠΡΩΤΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΙ

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)

Διεξήλθομεν ἤδη τὸ πρῶτον, τὸ καὶ μᾶλλον δυσεξιχνίαστον καὶ χαλεπώτατον τῆς ἑλληνικῆς ἐφημεριδογραφίας στάδιον.

Περαιτέρω ἐξιστόρησις τῆς ἐνεργοῦ, συστηματικῆς καὶ τελεσφόρου ἡγεσίας τῆς ἑλληνικῆς ἐφημεριδογραφίας εἰς τοὺς μεταγενεστέρους καὶ συγχρόνους ἀγῶνας, θὰ ἦγεν εἰς μῆκος ἀλλὰ καὶ εἰς μείζονα ἔτι κατάχρησιν τῆς μακροθυμίας τῆς «Ν. Ἐποχῆς».

Ὁ Ἑλληνικὸς τύπος τῆς Βιέννης ὑπὸ τὸν Ρήγαν, ὑπῆρξε τῆς μεγάλης ἐθνικῆς ἐκρήξεως ἡ πυροφόρος θυελλίς. Τῆς ἐλευθερίας ὁ πυρσὸς δὲν ἠδύνατο πλέον νὰ σβεσθῇ καὶ διὰ τοῦτο ἀπὸ τοῦ Βιενναίου ἑλληνικοῦ τύπου, ἐφθάσαμεν τάχιστα εἰς τὸν ἐγχώριον ἑλληνικόν.

Καὶ ὅταν ἐπανεύρωμεν τὴν ἐλευθερίαν, τίς πλειότερον καὶ τελεσφορώτερον τοῦ τύπου ἠγωνίσθη πρὸς ἀληθῆ ἑδραίωσιν τῶν ἐλευθεριῶν τῆς χώρας. Ὅταν ἡ «Θαρραλέα Ἐλπὶς» ἐκαυτηρίαζε τὰς πιέσεις τῶν Βαυαρῶν κατὰ τίνος αἱ ἐπιθέσεις καὶ αἱ φυλακίσεις, ἂν μὴ κατὰ τοῦ Λεβίδου, τοῦ συντάκτου αὐτῆς. Ὁ τύπος καὶ οἱ πολιτικοὶ ἄνδρες διὰ τοῦ τύπου, δὲν παρεσκεύασε τὴν ἱστορικὴν 3ην Σεπτεμβρίου 1843. Ποῖοι τάχα ἄλλοι μᾶς ἐχάρισαν τὸ πρῶτον Σύνταγμα, ὁπόσας γιγαντώδεις ἀληθῶς μορφάς, ὁπόσους τῶν λαϊκῶν ἐλευθεριῶν ἀθανάτους μάρτυρας δὲν ἐδημιούργησεν ὁ ἑλληνικὸς τύπος. Βαρεῖς καὶ θυελλώδεις ὑφίσταντο κλονισμοὺς αἱ ἐλευθερίαι τοῦ λαοῦ εἰς τοὺς μετέπειτα χρόνους. Καὶ ὅταν, ἡγουμένου τοῦ τύπου, ἀνετράπη ἡ βαυαρικὴ δυναστεία πάλιν ἡ δημοσιογραφία παρέμεινε τὸ διηνεκὲς ὅπλον πρὸς ἄμυναν κατὰ τοῦ δεσποτισμοῦ καὶ τῆς ἀπολυταρχίας ἑνὸς Βούλγαρη.

Διῆλθον σκληρὰς δοκιμασίας οἱ ἀγωνισταὶ τοῦ καλάμου κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην. Ὑπὸ τὴν *εἰκονικότητα* τοῦ *ἀνελευθέρου* κοινοβουλίου ὁ Βούλγαρης ἀπετόλμα κατὰ τῶν ἀντιφρονούντων ὅσας αὐτόχρημα πιέσεις ἐπέβαλεν ἐπὶ τῶν παρισινῶν ἐφημερίδων ἡ πυγμὴ ἑνὸς Βοναπάρτου. Οἱ εὐτολμότεροι τῶν ἐφημεριδογράφων, ὁ Λεβιδης, ὁ Φιλήμων, ὁ Γονίδης, ὁ Κανελλίδης, ὁ Καρύδης καὶ πλεῖστοι ἄλλοι δευτερεύοντες ὑπεύθυνοι συντάκται, ἐκλείοντο εἰς τοῦ Γκαρμπολᾶ καὶ τοῦ Μενδρεσὲ τὰς ἀνηλίους γωνίας. Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐπὶ Βούλγαρη φυλακισμένων δημοσιογράφων εἶχε φθάσει ποτὲ εἰς τοσοῦτον ὥστε ἐπ' εὐκαιρίᾳ τοῦ διορισμοῦ τοῦ Πατλῆ ὡς ὑπουργοῦ τῆς Δικαιοσύνης αἱ ἐφημερίδες ὡμίλουν περὶ *ἀμνηστείας*, κατεδιώχθησαν λὲ καὶ διὰ τὴν εἴδησιν ταύτην.

Οἱ ἡγήτορες τοῦ συγχρόνου κοινοβουλευτισμοῦ, ὁ Ἀλέξανδρος Κουμουνδοῦρος, ὁ οὐσιαστικὸς πατὴρ τῆς *Δεδηλωμένης* καὶ μετ' αὐτὸν ὁ Χαρίλαος Τρικούπης διὰ τοῦ τύπου κυρίως ἠδυνήθησαν νὰ θανατώσωσι τὴν ἀπολυταρχίαν· ἐκπνέουσα αὕτη τῷ 1874 μὴ δυνηθεῖσα δὲ νὰ συλλάβῃ τὸν πρῶτον δὲν ἐδίστασε νὰ σύρῃ μέχρι τοῦ δεσμωτηρίου τοῦ Γκαριμπολᾶ τὸν συντάκτην τοῦ πολυκρότου: *«Τίς πταίει;»* τὸν Χαοίλαον Τρικούπην:

Ἀλλὰ τὰ ἀποτελέσματα;

Τὰ ὕπατα τῆς πατρίδος πολιτικὰ ἀγαθά:

Ἡ *παγίωσις* τῶν συνταγματικῶν ἐλευθεριῶν.

Ἡ *κατοχύρωσις* τῆς ἀνεξαρτησίας τοῦ Κοινοβουλίου.

Πιστεύσατε ὅτι οὐδαμῶς ὑπερβάλλω. Εἶνε ὅσα ἔσχον τὴν τιμὴν νὰ διατυπώσω ἐνταῦθα ἀντικειμενικῆς καθαρῶς ἐρεύνης καὶ τῆς μᾶλλον ἀπροσωπολήπτου μελέτης πορίσματα. Θὰ ἦτο ἀνειλικρινὴς καὶ ἀνιστόρητος δὲ ὅστις θὰ ἐτόλμα νὰ ἀμφισβητήσῃ εἰς τὴν ἑλληνικὴν δημοσιογραφίαν πόσον ἐρωμένως πρὸς τὴν Ἀνάστασιν τῆς Φυλῆς συνέβαλεν.

Αὐτὴ ἀπετέλεσε τὴν *πρωτοπορείαν*, τὰς προφυλακὰς αὐτόχρημα τῶν πατρώων ἐπάλξεων.

Αὐτὴ ἐσάλπισε πρὸς τὸ Γένος ὅτι ἐπέστη *τοῦ πυρὸς καὶ τοῦ σιδήρου* ἡ στιγμή.

Αὐτὴ ἤνοιξε τὸ πρῶτον κατὰ τοῦ Τυράννου πῦρ.

Ὁ τύπος λοιπὸν ὁ Ἑλληνικὸς καὶ τὰς παραδόσεις τοῦ Ἕλληνος ἀεὶποτε προήσπισε καὶ τὸν Ἐθνικὸν χαρακτῆρα ἐτόνωσε καὶ τὸ πῦρ τῆς ἀγάπης πρὸς τὴν Πίστιν καὶ τὴν Πατρίδα ἐν χαλεπαῖς καὶ ἀγαθαῖς ἡμέραις ἄσβεστον ὑπέθαλψε, μετουσιώσας αὐτόχρημα εἰς τὴν ψυχήν τοι ὅλην τὴν φιλοπατρίαν τοῦ Ἕλληνος.

Καὶ οἱ πεσόντες κατὰ τοὺς συγχρόνους ἀγῶνας Ἕλληνες δημοσιογράφοι μιᾶς ἀλκίμου Ἑλληνικῆς δημοσιογραφικῆς οἰκογενείας ἐπεβεβαίωσαν τὰς ἱερὰς παραθόσεις καὶ τὰς ἐντολάς.

Θὰ δικαιοῦται ἡ ἱστορία ἐπὶ τῶν τιμίων τάφων νὰ ἐπαναγράψῃ τὸ τῶν ἐμῶν προγόνων:

Ὦ Ξεῖν' ἀγγέλλειν Λακεδαιμονίοις ὅτι *τῇδε* κείμεθα· Τοῖς κείνων ῥήμασι πειθόμενοι.

ΤΕΛΟΣ

Δ. Α. ΠΕΤΡΑΚΑΚΟΣ

ΙΣΤΟΡΙΚΑΙ ΜΕΛΕΤΑΙ

ΑΓΓΛΙΑ ΚΑΙ ΑΙΓΥΠΤΟΣ

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)

Κατὰ τὴν δευτέραν ταύτην φάσιν τῶν διαπραγματεύσεων, δῆλα δὴ τῶν συνομιλιῶν μεταξὺ τῶν δύο ἀποστολῶν—συνομιλιῶν εἰς τὰς ὁποίας ἔλαβε μέρος ὁ Ἀλλυπασᾶς Γιέγκεν ἐτέθησαν τὰ θεμέλια σχεδὸν συμφωνίας Ἀγγλοαιγυπτιακῆς. Κατὰ τὸ τέρμα τῶν συζητήσεων τούτων ὁ Λόρδος Μίλνερ ἔδωκεν εἰς τὴν Αἰγυπτιακὴν ἀποστολὴν (18 Αὐγ.) ὑπόμνημα διὰ τὸ σχέδιον συμφωνίας καὶ μίαν ἐπιστολὴν ἡ ὁποία ἔλεγε: «Τὰ μέλη τῆς ἀποστολῆς εἶναι διατεθειμένα νὰ συμβουλεύσουν εἰς τὴν βρεττανικὴν κυβέρνησιν ν' ἀκολουθήσῃ τὴν πολιτικὴν διὰ τὴν ὁποίαν ὁμιλεῖ τὸ ὑπόμνημα ὅταν πεισθοῦν ὅτι ὁ Ζαγλοὺλ πασᾶς καὶ ἡ Delopavini εἶνε ἕτοιμοι νὰ τὸ ὑποστηρίξουν καὶ θὰ μεταχειρισθοῦν ὅλην τὴν ἐπιρροήν των διὰ νὰ ἐπιτύχουν τὴν ἐπιδοκιμασίαν Ἐθνοσυνελεύσεως Αἰγυπτιακῆς πρὸς συνομολόγησιν συνθήκης. Ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἄρ-

θρων 3 καὶ 4 τοῦ ὑπομνήματος. Τὸ ἄρθρον 3 ἔλεγε :

«Συνθήκη θὰ συνομολογηθῇ μεταξὺ τῆς Αἰγύπτου καὶ τῆς Μεγάλης Βρεττανίας, δυνάμει τῆς ὁποίας ἡ τελευταία θ' ἀναγνωρίσῃ τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς Αἰγύπτου ὡς συνταγματικῆς μοναρχίας μὲ θεσμοὺς ἀντιπροσωπευτικούς, καὶ ἡ Αἴγυπτος θὰ παράσχῃ εἰς τὴν Μεγάλην Βρεττανίαν δικαιώματα ἀναφερόμενα εἰς τὴν περιφρούρησιν εἰδικῶν της συμφερόντων ἐπιτρεπόντων δὲ εἰς αὐτὴν νὰ παρέσχῃ εἰς τὰς δυνάμεις ἐγγυήσεις ἐπὶ τῷ σκοτῷ νὰ ἐπιτύχῃ παρ' αὐτῶν τὴν παραίτησιν ἀπὸ τὰ δικαιώματα τὰ ὁποῖα τοῖς ἐξασφαλίζουν αἱ διομολογήσεις.

»Διὰ τῆς αὐτῆς συνθήκης, ἐπρόσθετε τὸ ἄρθρον 3 συμμαχία θὰ συνήπτετο μεταξὺ Μ. Βρεττανίας καὶ Αἰγύπτου, διὰ τῆς ὁποίας ἡ πρώτη ἐπαναλαμβάνει νὰ βοηθῇ τὴν Αἴγυπτον πρὸς ἄμυναν τῆς ἀκεραιότητος τοῦ ἐδάφους της ἡ δὲ Αἴγυπτος ὑποχρεοῦται ἐν περιπτώσει πολέμου (καὶ ἂν δὲν κινδυνεύῃ ἡ ἀκεραιότης της), νὰ παρέχῃ εἰς τὴν Μεγ. Βρεττανίαν πᾶσαν δυνατὴν συνδρομὴν ἐντὸς τῶν ὁρίων τοῦ ἐδάφους της— τὴν χρῆσιν τῶν λιμένων καὶ τῶν μέσων συγκοινωνίας.

Τὸ ἄρθρον 4 ἀπηρίθμει τοὺς ἄλλους ὅρους τῆς συνθήκης, περιλαμβανομένου καὶ τοῦ δικαιώματος τῆς Αἰγύπτου ν' ἀντιπροσωπεύεται διπλωματικῶς εἰς τὸς ἄλλας χώρας.

Αὐτὸ τὸ σχέδιον συμφωνίας ἀπεστάλη τὴν 7ην Σεπτεμβρίου ὑπὸ τοῦ Σάαδ πασσᾶ διὰ τριῶν μελῶν τῆς Ἀποστολῆς. Οὗτοι ἐπανῆλθον εἰς τὸ Λονδῖνον μετὰ τοῦ Ζαγλοὺλ τὴν 21 Ὀκτωβρίου ὅπου ἔμειναν μέχρι τῆς 11ης Νοεμβρίου ὅπως ὑποβάλουν εἰς τὴν ἀποστολὴν Μίλνερ τροποποιήσεις τοῦ σχεδίου συμφωνίας.

ΑΙΓΥΠΤΙΩΤΗΣ
(Ἀκολουθεῖ)

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΕΚ ΒΕΛΙΓΡΑΔΙΟΥ

ΠΡΟΣΟΧΗ ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΛΒΑΝΙΑΝ

ΒΕΛΙΓΡΑΔΙΟΝ, Αὔγουστος.— Ὁ ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν τῆς Ἀλβανίας Τσένα βέης ἐπεσκέφθη κατ' αὐτὰς τὸ Βελιγράδιον καὶ παρέμεινεν ἐδῶ ἐπ' ἀρκετὰς ἡμέρας. Τὸ γεγονὸς εἶνε σημαντικὸν διότι ἀποκαλύπτει τὰς στενὰς σχέσεις αἵτινες ὑφίστανται μεταξὺ τῶν Τυράννων καὶ τοῦ Βελιγραδίου.

Τὸ σημερινὸν ἐν Ἀλβανίᾳ καθεστὼς, λέγεται ὅτι ὀφείλει τὴν ὕπαρξίν του εἰς τὴν Σερβικὴν ὑποστήριξιν. Δὲν εἶνε ἑπομένως παράδοξον ὅτι οἱ ἰθύνοντες ἐν Τυράννοις ἔχουν ἐστραμμένα τὰ βλέμματά των πρὸς τὸ Βελιγράδιον. Ἀλλὰ μία μεροληπτικὴ στάσις ἀπέναντι ἑνὸς ἐκ τῶν γειτόνων εἰς βάρος τῶν ἄλλων, εἶνε συμφέρουσα εἰς τὴν Ἀλβανίαν ; Δὲν θὰ δημιουργήσῃ δυσαρεσκείας καὶ δὲν θὰ προκαλέσῃ ἀντιδράσεις, αἱ ὁποῖαι, φυσικὰ, δὲν θὰ εἶνε πρὸς ὄφελος τοῦ Ἀλβανικοῦ Κράτους ;

Τὸ κράτος αὐτὸ—παρ' ὅσα καὶ ἂν εἴπουν οἱ Ἀλβανοὶ καὶ οἱ προστάται των— δὲν ἐδημιουργήθη ἐξ ἐθνικῆς ἐσωτερικῆς ἀνάγκης. Προέκυψεν ἐκ τῆς ἀντιθέσεως τῶν συμφερόντων τῶν Δυνάμεων. Εἶνε ἕνα καθεστὼς ἀρνητικῆς φύσεως δημιουργηθὲν μόνον καὶ μόνον διὰ ν' ἀνακόψῃ τὰς ἐντεῦθεν καὶ ἐκεῖθεν ὀρέξεις, αἱ ὁποῖαι ἀντιβαίνουν πρὸς τὴν σημερινὴν ἰσορροπίαν τῆς μεσημβρινῆς Εὐρώπης. Καὶ διὰ νὰ διατηρηθῇ ἡ ἰσορροπία αὕτη—ἐκ τῆς ὁποίας καὶ μόνης ἐξαρτᾶται ἡ ὕπαρξις τῆς Ἀλβανίας—οἱ ἰθύνοντες ἐν Τυράννοις πρέπει νὰ εἶνε πολὺ προσεκτικοί. Ἀλλὰ δὲν φαίνεται νὰ εἶναι. Δείκνυνται μεροληπτικοὶ πρὸς τοὺς μὲν καὶ ἀδιάφοροι πρὸς τοὺς ἄλλους. Αὐτὸ ἔτραττε καὶ ὁ Φὰν Νόλη καὶ ἀνετράπη. Ἂν ἐννοοῦν ν' ἀκολουθήσουν τὴν αὐτὴν τακτικὴν καὶ οἱ διάδοχοί του δὲν θὰ εἶνε παράδοξον, ἂν μετά τινα χρόνον, ἔχουν τὴν αὐτὴν τύχην.

Προσωπικῶς ὁ γράφων τὰς γραμμὰς αὐτὰς δὲν θεωρεῖ τὴν Ἀλβανίαν βιώσιμον. Τὸ Κράτος αὐτὸ δὲν ἔχει ἐσωτερικὰ θεμέλια σταθερά. Βασίζεται ὡς εἴπομεν, εἰς τὰς ἀντιθέσεις τῶν ἐνδιαφερομένων. Ἀλλ' αἱ ἀντιθέσεις αὐταὶ δὲν δύνανται ἢ νὰ εὑρίσκονται πάντοτε εἰς ἀέναον κίνησιν. Πότε θὰ ἐπικρατεῖ ἡ μία, πότε θὰ ἐπιβάλλεται ἡ ἄλλη. Ἡ Ἑλλὰς ἔχουσα πολύτιμα συμφέροντα πρὸς τὸ μέρος τοῦτο, πρέπει νὰ παρακολουθῇ μετ' ἐντεταμένης προσοχῆς τὰ περὶ τὴν Ἀλβανίαν συντελούμενα διὰ νὰ δυνηθῇ ὅταν νὰ παρουσιασθῇ ἀνάγκη, νὰ προστατεύσῃ τὰ συμφέροντα ταῦτα.

***

Ἀλλ' ἂς ἔλθωμεν εἰς τὸν Ἀλβανὸν Ὑπουργόν. Ὁ Τσένα βέης κατάγεται ἀπὸ τὴν Γιακοβίτσαν. Ἐποπτεύσας εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν. Κατὰ τὴν Αὐστριακὴν κατοχὴν εἶνε περιορισθῇ εἰς τὴν Πράγαν καὶ ἐπωφελήθη τῆς εὐκαιρίας ταύτης νὰ μάθῃ τὰ Γερμανικά. Εἶνε γαμβρὸς τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας Ἀχμὲτ Ζώγου καὶ κατὰ τὴν τελευταίαν ἐπανάστασιν ἦτο διοικητὴς τῶν ἐν τῇ βορείῳ Ἀλβανίᾳ ἀποσπασμάτων τὰ ὁποῖα ἀνέτρεψαν τὸν Φὰν-Νόλη. Ἅμα τῇ ἐγκαταστάσει τοῦ νέου Καθεστῶτος ἀνέλαβε τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Ἐσωτερικῶν, ὅπερ καὶ κατέχει μέχρι σήμερον. Μετὰ τὸν Ἀχμὲτ Ζώγου ὁ Τσένα βέης ἀποτελεῖ τὴν σημαντικωτέραν φυσιογνωμίαν τῆς σημερινῆς Ἀλβανίας. Ἑπομένως καὶ αἱ δηλώσεις εἰς ἃς προέβη πρὸς τὰς ἐφημερίδας τοῦ Βελιγραδίου δὲν δύνανται ἢ νὰ ἔχουν ἐνδιαφέρον.

Ἐν πρώτοις ὁ Ἀλβανὸς Ὑπουργὸς ὡμίλησε διὰ τὸν Ἀχμὲτ Ζώνου. Ὁ Πρόεδρος εἶπεν ἐργάζεται πυρετωδῶς. Πολλάκις ἐργάζεται 20 ὥρας τὸ ἡμερονύκτιον. Ἀσχολεῖται κυρίως μὲ τὰ οἰκονομικὰ ζητήματα. Πρὸ παντὸς ἡ Ἀλβανία ἔχει ἀνάγκην ὁδῶν καὶ πάλιν ὁδῶν. Καὶ κατασκευάζει συνεχῶς ἐφ' ὅσον ἐπιτρέπουν αἱ δυνάμεις της. Ἡ Κυβέρνησις τῶν Τυράννων ἐργάζεται πρὸς ὅλας τὰς διευθύνσεις. Ἠγόρασε δύο τορπιλλοβόλα διὰ τὴν ὑπηρεσίαν τῶν Ἀλβανικῶν παραλίων.

Εἴμεθα εὐτυχεῖς — προσθέτει ὁ Τσένα βέης—βλέποντες ὅτι αἱ σχέσεις μας μὲ τὸ ἐξωτερικὸν εἶναι καλαί. Ὁ Πρόεδρος καὶ ἡ Κυβέρνησις διατηροῦν, πρὸ παντὸς καλὰς σχέσεις μὲ τὴν Νοτιοσλαυΐαν. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Σενδέρ βεη δὲν ἐβασίλευσε τόσον πλήρης τάξις ἐν Ἀλβανίᾳ ὅσον σήμερον. Διὰ αὐτὸ ἐξεπλάγη ὅταν εἶδε κυκλοφορούσας εἰς τὸν Σερβικὸν Τύπον εἰδήσεις περὶ ἐπαναστατικοῦ κινήματος εἰς τὴν μεσημβρινὴν Ἀλβανίαν. Τὰ ὅπλα ἀφηρέθησαν ἀπὸ τὸν πληθυσμὸν καὶ ὁ λαὸς ἐπανῆλθεν εἰς τὴν ἠρεμίαν. Πανταχόθεν ἐκφράζεται εὐχαριστησις ὅτι ἐπὶ τέλους ἐγκατεστάθη ἐν τῇ χώρᾳ καθεστὼς ἐσωτερικῆς εἰρήνης.

«Μὲ ἠρώτησαν τί κάμνει ὁ Φὰν Νόλη; Ποῦ εὑρίσκεται;» Δὲν γνωρίζω. Καὶ δὲν γνωρίζω διὰ τὸν ἁπλούστατον λόγον, διότι τοῦτο δὲν μὲ ἐνδιαφέρει. Θὶ προσπάθουν νὰ μάθω ποῦ εὑρίσκεται, ἂν αὐτὸς ἀντιπροσώπευε τίποτε. Ἐκεῖνοι ὁ ὁποῖοι ἐνδιαφέροντο ἄλλοτε δι' αὐτὸν τὸν ἐγκατέλιπον. Εἴχομεν ἀρκετὰς περιπετείας. Ὁ λαὸς ζητεῖ ἤδη θετικὴν ἐργασίαν. Ἡ Βουλή, ἡ ὁποία πρό τινος ἐψήφισε ἐμπιστοσύνην πρὸς τὴν Κυβέρνησίν μας διὰ παμψηφίας, ἀποσχόντων μόνον δύο ἐμπνέεται ἀπὸ τὰ αὐτὰ αἰσθήματα.

»Εἰς τὰ συνορά μας ἐπικρατεῖ ἀπόλυτος ἡσυχία. Τὰ περὶ εἰσβολῆς ληστῶν εἶνε ἀνακριβῆ. Ἔχουμε λάβει εἰς τὰ σύνορα τοιαῦτα ὥστε πᾶσα εἰσβολὴ ν' ἀποκλείεται. Εἰς τὰ Τύραννα γίνονται πολλὰ ἔργα. Κατεσκευάσθη μία νέα ὁδὸς καὶ ἓν πάρκον, Κατηρτίσθησαν σχέδια καὶ θὰ παρασχεθοῦν πιστώσεις πρὸς κατασκευὴν δύο κτιρίων διὰ τὰ Ὑπουργεῖα καὶ διὰ τὸ μέγαρον τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας.

Ὁ Τσένα βέης παρέλειψε νὰ ὁμιλήσῃ διὰ τὰ οἰκονομικὰ μέτρα τὰ ὁποῖα λαμβάνονται ἐν Ἀλβανίᾳ καὶ διὰ τὰς συμφωνίας αἱ ὁποῖαι γίνονται μεταξὺ Ἀλβανικῆς καὶ Σερβικῆς Κυβερνήσεως ἐπὶ πλείστων ζητημάτων. Δὲν εἶναι ὅμως μυστικὸν ὅτι καὶ αὐτὴ, ἡ παρουσία του ἐνταῦθα σχετίζεται μὲ τὰς συμφωνίας ταύτας. Παρεχωρήθη ἡ μονὴ τοῦ Ὁσίου Νιοὺμ εἰς τοὺς Σέρβους. Θὰ παραχωρηθοῦν καὶ ἄλλα; Εὐτυχῶς μέχρι τῆς στιγμῆς ἡ Ἀλβανία δὲν ἔχει νὰ παραχωρήσῃ πράγματα τὰ ὁποῖα θὰ ἠδύναντο νὰ προκαλέσουν νέας ἀνησυχίας ἄλλων. Καὶ αὐτὸς εἶναι ὁ λόγος διὰ τὸν ὁποῖον αἱ ἐκδηλούμεναι συμπάθειαι πρὸς τὸ Βελιγράδιον δὲν στενοχωροῦν κανένα ἐκ τῶν ἐνδιαφερομένων ἐπὶ τοῦ παρόντος. Ἀλλ' ὅταν τὰ πράγματα φθάσουν εἰς τὸ ἀπροχώρητον; Ὅταν θιχθοῦν ζωτικὰ συμφέροντα ἄλλων τί γινέσθαι;

***

Ὁποιοσδήποτε ἡ στάσις τῶν σήμερον κρατούντων ἐν Ἀλβανίᾳ εἶνε ὄψοπτος. Ἔγειρα πανταχοῦ ὑποψίας. Λέγεται μάλιστα ὅτι τινὲς τῶν Ἀλβανικῶν ἐπισήμων ἐχρησίμευσαν καὶ ὡς πράκτορες ἐπιληψίμων ἐπιχειρήσεων εἰς βάρος γειτόνων. Ἡ πολιτικὴ αὕτη ἀνομαλίβολως ἐὰν ἐξακολουθήσῃ δὲν θὰ ἀποβῇ πρὸς ὄφελος τοῦ ἀσταθοῦς Ἀλβανικοῦ Κράτους. Καὶ εἶνε γνωστὸν ποία τύχη ἔχουν παρόμοιαι μεροληπτικαὶ ἐνέργειαι: Τὴν ἀνατροπὴν ἡ ὁποία θὰ εἶναι φαίνεται ἡ συνήθης μοῖρα τῶν ἀφυσίκου αὐτοῦ συγκροτήματος, ὅπερ—ἐπαναλαμβάνομεν—δὲν προέκυψεν ἐξ ἐσωτερικῆς ἀνάγκης, ἀλλ' εἶναι μία συνέπεια ἀντιτιθεμένη διεθνῶν μᾶλλον γεγονότων.

***

Οἱ ἐν Βελιγραδίῳ διαμαρτύρονται διὰ τὰ διαδιδόμενα περὶ συνεργασίας μὲ τὴν Ἀλβανίαν, ἰσχυριζόμενοι ὅτι οὐδόλως ἀναμιγνύονται εἰς τὴν ἐσωτερικὴν καὶ ἐξωτερικὴν πολιτικὴν τοῦ γειτονικοῦ Κράτους. Ἀλλ' εἰν-

δυνατὸν νὰ τοὺς πιστεύσῃ τις; Δὲν ἠμποροῦν παρὰ νὰ ἀναμιγνύονται, προσπαθοῦντες νὰ φέρουν τὴν Ἀλβανίαν πρὸς τὸν ἀστερισμόν των. Διατείνονται ὅτι θέλουν ἀνεξάρτητην Ἀλβανίαν. Ἀλλὰ τοῦτο, δὲν εἶνε ἀκριβές. Ἂν ποτε εὕρουν εὐκαιρίαν θὰ τῆς δόσουν τὴν τύχην ἣν ἔδωσαν καὶ εἰς τὸ Μαυροβούνιον. Ἀλλ' ἐπὶ τοῦ παρόντος μὴ δυναμένου νὰ πραγματοποιηθῇ τοῦ σχεδίου τούτου ἀρκοῦνται εἰς τὸ νὰ προπαρασκευάσουν τὸ ἔδαφος διὰ συσφίξεως τῶν σχέσεων κλπ. Ἐν τῷ μεταξὺ οἱ ἄλλοι θεῶνται τὰ γινόμενα διὰ νὰ εὑρεθοῦν ἴσως μίαν ὡραίαν πρωΐαν πρὸ ἐκπλήξεων.

***

Οἱ ἐν Ἀθήναις τί ἄραγε πράττουν ἐν προκειμένῳ; Ἔχουν ἀφίσει τὸ ὀρθόδοξον στοιχεῖον εἰς τὴν τύχην του;

ΙΑΛΥΡΙΟΣ

ΟΙΚΙΑΙ, ΕΝΟΙΚΙΑ, ΚΛΠ. ΕΝ ΤΗ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΙ

Τὰ ζητήματα τὰ ἀναφανέντα ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις ὡς πρὸς τὴν κατοικίαν, εἶχον ἀναφανῆ ἤδη ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον καὶ ἐν τοῖς ἀρχαίοις, καὶ ἂν περί τινων ἐξ αὐτῶν δὲν ὑπάρχωσιν ἀκριβεῖς πληροφορίαι. Αἱ σχέσεις τῶν κυρίων τῶν οἰκιῶν πρὸς τοὺς ἐνοίκους, συμβόλαια καὶ ποινικαὶ ρῆτραι ἕνεκα βλάβης, ἐξώσεις τῶν δυστροπούντων εἰς τὴν καταβολὴν τοῦ ἐνοικίου, διατάξεις περὶ πυρκαϊῶν οἰκημάτων, ἔλλειψις στέγης ἕνεκα συρροῆς πολλῶν ἀνθρώπων εἰς τὴν αὐτὴν πόλιν, ὑπομισθώσεις οἰκημάτων ὑπὸ κυρίου μισθωτοῦ, διατάξεις ἀφορῶσαι εἰς τὸν τρόπον τῆς οἰκοδομίας, τὰς θύρας, τὰς θυρίδας, τὰ ὑπερῷα, τὰς βαθμίδας, τὰ προφράγματα καὶ τὰ κιγκλιδώματα τῶν οἰκιῶν κάι ἄλλα τοιαῦτα πολλὰ ἀπαντῶσιν ἐν ταῖς ἀρχαίαι πηγαῖς.

Ὑπὸ τῶν παλαιῶν διακρίνεται ἡ *οἰκία* τῆς λεγομένης *συνοικίας*. Ὅπου εἷς ἢ μία οἰκογένεια ἐνοικεῖ, καλεῖται οἰκία, ὅπου δὲ πολλοὶ ἢ πολλαὶ οἰκογένειαι χωριστά, λέγεται συνοικία (Αἰσχίν. κατὰ Τίμ. 17 «ὅπου μὲν γὰρ πολλοὶ μισθωσάμενοι μίαν οἴκησιν διελόμενοι ἔχουσι, συνοικίαν καλοῦμεν, ὅ τοι δ' εἰς ἐνοικεῖ, οἰκίαν»). Κατὰ ταῦτα διαφέπει ἡ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις συνοικία τῆς παρ' ἡμῖν. Συνοικίαν ἡμεῖς λέγομεν τὸ Γαλλικὸν quartier ἢ τὸ Γερμανικὸν Stadtviertel, δηλ. τμῆμα πόλεως, ὅπερ οἱ παλαιοὶ ἐκάλουν *κώμην*. Ὑπὸ δὲ τῶν Ρωμαίων ὁμοίως διεκρίνετο ἡ οἰκία τῆς συνοικίας· domus ἐκαλεῖτο ἡ οἰκία insula δὲ ἡ συνοικία, τουτέστι νῆσος, διότι κατ' ἀρχὰς αἱ τοιαῦται συνοικίαι ἦσαν καθ' ἑαυτὰς μεμονωμέναι καὶ κεχωρισμέναι ἀλλήλων ὑπὸ στενῶν ὁδῶν.

Πολλοὶ ἐν Ἀθήναις κερδοσκοποῦντες χάριν ἐνοικίου ᾠκοδόμουν συνοικίας, ἃς ἐμίσθουν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ εἰς ξένους ἐρχομένους εἰς Ἀθήνας δι' ἐμπορικὰς ἐπιχειρήσεις, μαλιστα δὲ εἰς τοὺς κατοικοῦντος ἐν Ἀθήναις καὶ ἐν Πειραιεῖ ξένους, τοὺς λεγομένους μετοίκους, οἵτινες ἐκωλύοντο ὑπὸ τοῦ νόμου νὰ ἔχωσιν ἔγγειον κτῆσιν, καὶ ἐποιένως δὲν ἠδύναντο νὰ οἰκοδομῶσιν ἢ νὰ ἀγοράζωσιν ἰδίας οἰκίας. Ἐπειδὴ δὲ ἦτο μέγας ὁ ἀριθμὸς τῶν μετοίκων ἐν τῇ Ἀττικῇ (10000 χιλιάδες εὑρέθησαν κατὰ τὴν ἀπογραφὴν τῶν κατοίκων ἐπὶ Δημητρίου τοῦ Φαληρέως οἱ τελοῦντες πάντως τὸ τέλος τὸ λεγόμενον μετοίκιον, ἄνευ βεβαίως τῶν οἰκογενειῶν αὐτῶν), ἡ δὲ πολιτεία τῶν Ἀθηναίων πολὺ ἐπεμελεῖτο αὐτῶν, διότι καὶ εἰς τὴν ἐπίδοσιν τῆς Ἀττικῆς βιομηχανίας συνετέλουν καὶ πληρώματα παρεῖχον εἰς τὸ ναυτικόν, διὰ τοῦτο αἱ πρὸς μίσθωσιν οἰκίαι καὶ συνοικίαι ἐν Ἀθήναις καὶ ἐν Πειραιεῖ ἦσαν πολλαί. Μόνον οἱ *ἰσοτελεῖς* ἐκ τῶν μετοίκων οἵτινες ἐκαλοῦντο οὕτω, διότι κατέβαλλον τὰ αὐτὰ καὶ οἱ ἀστοὶ τέλη ἀπηλλαγμένοι τῶν εἰς τοὺς ἄλλους μετοίκους ἐπιβαλλομένων ὑποχρεώσεων, ἐλάμβανον διὰ ψηφίσματος τοῦ δήμου τὴν δωρεὰν τῆς ἐγκτήσεως γῆς καὶ οἰκίας, διὸ καὶ ὁ Ρήτωρ Λυσίας καὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Πολέμαρχος ἰσοτελεῖς ὄντες εἶχον ἐν Ἀθήναις τρεῖς οἰκίας. Ὁ μάγειρος Δημητρίου τοῦ Φαληρέως Μοσχίων πλουτίσας ἐκ τῶν δωρουμένων πρὸς αὐτὸν ὑπὸ τοῦ κυρίου του ὑπολειμμάτων τῶν φαγητῶν ἐντὸς δυο ἐτῶν ἠγόρασε τρεῖς συνοικίας.

Ὡσαύτως δὲ καὶ ἐν Ρώμῃ πλούσιοι ἄνδρες, ὡς ὁ Κράσσος καὶ ὁ Κικέρων, ἠγόραζον τοιαύτας συνοικίας (insulas) πρὸς κερδοσκοπίαν, διότι τὰ ἐνοίκια τῶν πολλῶν διαμερισμάτων τῶν συνοικιῶν ἦσαν πολὺ μεγάλα. Ἐγεννήθη δέ ποτε καὶ ζήτημα ἐλ-

λείψεως στέγης ἐν ταῖς συνοικίαις, καὶ ἐπειδὴ πολλάκις συνέβαινον ἐν αὐταῖς πυρκαϊαί, διετάχθη κατὰ τὴν τρίτην π. χ. ἑκατονταετηρίδα νὰ ἔχωσιν οἱ ἔνοικοι ὕδωρ ἐν ταῖς ἰδιαιτέραις αὐτῶν κατοικίαις πρὸς κατάσβεσιν τοῦ πυρός. Ἐκαλοῦντο δὲ insularii οἱ ἔνοικοι τῶν συνοικιῶν ἐν Ρώμῃ, ἔτι δὲ καὶ οἱ εὐπράττοντες παρ' αὐτῶν τὰ ἐνοίκια δοῦλοι ἢ ἀπελεύθεροι, οἱ ἕλληνστοὶ λεγόμενοι *ἐνοικολόγοι* ἢ *ἐνοικιολόγοι*.

Ἐν Ἀθήναις ἐντὸς τῶν τειχῶν τῆς πόλεως ἦσαν πολλὰ οἰκόπεδα καὶ πολλοὶ ἀνοικοδόμητοι χῶροι. Ὁ δὲ Ξενοφῶν ἐν τῷ συγγραμματίῳ αὐτοῦ, ὅπερ ἐπιγράφεται *πόροι ἢ περὶ Προσόδων*, συμβουλεύει νὰ παραχωρήσωσιν οἱ Ἀθηναῖοι τοιαῦτα οἰκόπεδα εἰς τοὺς αἰτοῦντας νὰ οἰκοδομήσωσι μετοίκους, ὅσοι ἐνομίζοντο ὅτι ἦσαν ἄξιοι, οὕτω δὲ περισσότεροι καὶ καλλίτεροι θὰ ὠρέγοντο τῆς ἐν Ἀθήναις οἰκήσεως. Τὰ δὲ πράγματα, ἐξ ὧν προῆλθεν ἡ γνώμη τοῦ Ξενοφῶντος περὶ βελτιώσεως τῶν οἰκονομικῶν τῶν Ἀθηναίων ἄγουσιν ἡμᾶς εἰς τὸ 3ον ἔτος, τουτέστιν εἰς τοὺς χρόνους τοὺς εὐθὺς μετὰ τὸ πέρας τοῦ συμμαχικοῦ πολέμου. Εἶχον δὲ τότε κακῶς τὰ οἰκονομικὰ τῆς πόλεως, καὶ ὁ Ξενοφῶν ἐνόμισε καλὸν νὰ διδάξῃ ἐν τῷ μνημονευθέντι συγγράμματι καὶ πῶς ἠδύναντο ταῦτα νὰ βελτιωθῶσιν.

Εὐνόητον δὲ εἶνε, ὅτι ἡ ἀξία τῶν οἰκιῶν διέφερεν ἀναλόγως τοῦ μεγέθους, τοῦ τρόπου τῆς οἰκοδομίας, τοῦ τόπου καὶ ἄλλων τοιούτων. Αἱ ἐν Ἀθήναις οἰκίαι εἶχον μείζονα ἀξίαν τῶν ἐν Πειραιεῖ καὶ ἐν τῇ ἄλλῃ Ἀττικῇ. Ὁ τραπεζίτης Πασίων εἶχε συνοικίαν ἀξίας ἑκατὸν μνῶν, τουτέστι 10000 Ἀττικῶν δραχμῶν. Παρὰ δὲ τοῦ ρήτορος Ἰσαίου μανθάνομεν, ὅτι μία οἰκία τοῦ Θεοφῶντος ἐν Μελίτῃ τῆς Ἀττικῆς ἦτο ἠγορασμένη ὑπ' αὐτοῦ ἀντὶ τριῶν χιλιάδων Ἀττικῶν δραχμῶν, ἄλλη δὲ τοῦ αὐτοῦ ἐν Ἐλευσῖνι ἀντὶ πεντακοσίων· ἀμφότεραι δὲ αὗται αἱ οἰκίαι, ἃς ἔδωκε προῖκα πρὸς τὴν θετὴν αὐτοῦ θυγατέρα, ἔφερον μίσθωμα τριακοσίας δραχμὰς κατ' ἔτος ἀναλογοῦν πρὸς 8 4)7 ο)ο ἐπὶ τοῦ τιμήματος τῆς ἀγορᾶς αὐτῶν.

Ἡ καταλληλοτάτη ὥρα τοῦ ἔτους πρὸς μίσθωσιν τῶν οἰκιῶν καὶ τῶν συνοικιῶν ἐν Ἀθήναις ἦτο τὸ θέρος, διότι τότε πλεῖστοι ἔμποροι καὶ ἄλλοι ξένοι ἤρχοντο εἰς τὸ ἄστυ. Τὸ ἐνοίκιον κατεβάλλετο κατὰ μῆνα. Πολλάκις δ' ὅμως αἱ συνοικίαι ἐμισθοῦντο πρὸς κερδοσκοπίαν ὑπ' ἀνθρώπων ὠφελουμένων ἐκ τῆς ὑπενοικιάσεως αὐτῶν εἰς ἄλλους, ἐνίοτε δὲ καὶ εἰς ἔργον οὐχὶ σεμνόν. Οἱ μισθωταὶ οὗτοι ἐλέγοντο *σταθμοῦχοι* ἢ συνηθέστερον *ναύκληροι*. Καὶ κατά τινας μὲν ναύκληρος ἐκαλεῖτο ὁ δεσπότης παντὸς τοῦ οἴκου, κατ' ἄλλους δὲ ὅ προεστὼς συνοικίας ἢ ἔχων μεμισθωμενην ὅλην καὶ ἀπομισθῶν κατὰ μέρος ἢ ὁ μεμισθωμένος ἐπὶ τῷ εἰσπράττειν τὰ ἐνοίκια. Ὁ ὑπενοικιάζων ἐλέγετο προσέτι ὅτι *ἐναυκλήρει*, ἡ δὲ πρὸς ὑπενοικίασιν συνοικία ἦτο *ναυκληρώσιμος*. Ἐνίοτε ἐναυκλήρουν καὶ γυναῖκες, τοιαύτη δὲ ἦτο ἡ ἀπελευθέρα τοῦ Εὐκτήμονος, ἥτις ἦτο ναύκληρος συνοικίας αὐτοῦ ἐν Πειραιεῖ καὶ ἔτρεφε παιδίσκας πρὸς ἀνήθικον σκοπόν. Αὕτη ἠγόρασε μίαν τούτων ὀνομαζομένην Ἀλκήν, ἥτις ἔζη πολλὰ ἔτη ἐν τῇ συνοικίᾳ ἑταιρικὸν βίον μετά τινος Δίωνος. Ὅτε δὲ προέβη κατὰ τὴν ἡλικίαν, ὁ Εὐκτήμων κατέστησεν αὐτὴν ναύκληρον, ἵνα ἐπιμελῆται τῆς συνοικίας αὐτοῦ τῆς ἐν τῷ Κεραμικῷ παρὰ τὴν πυλίδα, ὅπου ἐπωλεῖτο ὁ οἶνος.

Ὁ Εὐκτήμων ἐρχόμενος συχνάκις διὰ τὸ ἐνοίκιον διέτριβεν ἑκάστοτε ἐν τῇ συνοικίᾳ, ἐνίοτε δὲ καὶ συνέτρωγε μετ' αὐτῆς καταλιπὼν τὴν γυναῖκα καὶ τοὺς παῖδας καὶ τὴν οἰκίαν αὐτοῦ, ἣν κατώκει, καὶ τέλος διηγᾶτο συνεχῶς ἐκεῖ, καὶ συνέβησαν ἔπειτα ὅσα διηγεῖται ὁ ρήτωρ Ἰσαῖος ἐν τῷ περὶ τοῦ Φιλοκτήμονος κλήρου λόγῳ.

Ὁ εἰσπράττων τὸ ἐνοίκιον ἐλέγετο *ἐνοικιολόγος* ἢ *ἐνοικολόγος*, τὸ δὲ εἰσπράττειν αὐτὸ «*ἐκλέγειν τὸ ἐνοίκιον*», ἐν παπύροις δὲ τῶν Πτολεμαϊκῶν χρόνων ἀπαντῶσι καὶ τὰ ρήματα *ἐνοικιολογεῖν* καὶ *ἐνοικολογεῖν*. Κατὰ δὲ τοὺς Βυζαντιακοὺς χρόνους τὰ ἐνοικιαζόμενα οἰκήματα ἐλέγοντο «*ἐνοικιακὰ*» καὶ «*ἐνοικικῶς ἐκδιδόμενα οἰκήματα*».

Ὁ μισθῶν καὶ ὁ μισθούμενος οἰκίαν συνῆπτον συμβόλαιον ἐνοικιαστήριον, ἀπόσπασμα δὲ τοιούτου συμβολαίου γεγραμμένον ἐπὶ ὀστράκου εὑρέθη ἐν Ἀθήναις παρὰ τὴν Ἁγίαν Τριάδα.

Οἰκίας ἐκέκτητο καὶ ἡ πόλις τῶν Ἀθηναίων, ἃ ἐμίσθου ὡς καὶ τὰ ἄλλα οἰκοδομήματα, ἐν οἷς περιελαμβάνετο καὶ τὸ θέατρον. Ἀλλ' ἡ πρόσοδος ἀπὸ τῶν μισθωμάτων τῶν οἰκιῶν δὲν ἦτο ἀξία λόγου. Μισθώσεις οἰκιῶν τῆς πόλεως μνημονεύει ὁ Ξενοφῶν ἐν τῷ περὶ πόρων συγγράμματι.

Κατὰ τὴν τετάρτην π. χ. ἑκατονταετηρίδα τὰς μισθώσεις πάντων τῶν μισθωμάτων ἐν Ἀθήναις ἐνήργουν οἱ λεγόμενοι *πωληταί*, οἵτινες ἦσαν δέκα κληρούμενοι εἷς ἐξ ἑκάστης φυλῆς. Οὗτοι δὲ ἐπώλουν καὶ τὰς δημεμομένας περιουσίας τῶν καταδικασθέντων πολιτῶν καὶ τῶν ὀφειλετῶν τοῦ δημοσίου, καὶ ἀνέγραφον τὰς οἰκίας καὶ τὰ κτήματα τὰ ἀπογραφέντα καὶ πωληθέντα ἐν τῷ δι-

καστηρίῳ. Ἦτο δὲ ἀνάγκη νὰ ἀποδώσωσι τὴν μὲν τιμὴν τῶν οἰκιῶν ἐν πέντε ἔτεσι, τὴν δὲ τῶν ἀγρῶν ἐν δέκα, αἱ δὲ καταβολαὶ τῶν χημάτων ἐγίνοντο ἐπὶ τῆς ἐνάτης πρυτανείας.

Τὴν ἄδειαν τῆς οἰκοδοίας νέων οἰκιῶν παρεῖχεν ἐν Ἀθήναις κατὰ τοὺς Ρωμαϊκοὺς χρόνους ἡ ἐξ Ἀρείου Πάγου βουλή. Τὴν δὲ λεγομένην ἀστυνομίαν τῶν οἰκοδομιῶν εἶχον κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Ἀριστοτέλους οἱ ἀστυνόμοι, οἵτινες ἐκώλυον νὰ κατοικοδομῶσι τὰς ὁδοὺς, νὰ ὑπερτείνωσιν ὑπεράνω τῶν ὁδῶν κιγκλιδώματα (δρυφάκτους), νὰ κατασκευάζωσιν ὀχετοὺς τῶν ὀμβρίων ὑδάτων ἀπὸ τῶν στεγῶν μετεώρους ἔχοντας ἔκρουν εἰς τὴν ὁδόν, καὶ νὰ ἀνοίγωσι τὰς θυρίδας εἰς τὴν ὁδόν. Ὡσαύτως δ' ἔργον τῶν ἀστυνόμων ἦτο κατὰ τὸν Ἀριστοτέλη καὶ ἡ ἐπιμέλεια «τῶν πιπτόντων οἰκοδομημάτων καὶ ὁδῶν σωτηρία καὶ διόρθωσις καὶ τῶν ὁρίων τῶν πρὸς ἀλλήλους».

Ἐνοικίου δίκη ἦτο ἐν Ἀθήναις ἡ δίκη πρὸς ἀπόδοσιν πρὸς τὸν κύριον κτήματός τινος καθυστερηθέντων ἐνοικίων, καθ' ὃν χρόνον οὗτος διεκέλευε ἀποβεβλημένος τῆς κατοχῆς τοῦ κτήματος αὐτοῦ. Ἂν τὸ κτῆμα δὲν ἦτο οἰκία, ἀλλ' ἀγρός, ἡ διὰ τὸ μίσθωμα καὶ τὰ ἄλλα ὡρισμένα δίκη ἐκαλεῖτο *καρποῦ δίκη*. Ἂν δὲ ὁ ἐνεγόμενος μετὰ τὴν κρίσιν ἐπέμενεν εἰς τὴν ἄρνησιν τῆς ἱκανοποιήσεως τοῦ ἐνάγοντος, οὗτος ἠδύνατο νὰ ἐνεργήσῃ κατ' αὐτοῦ τὴν λεγομένην *οὐσίας δίκη*, δι' ἧς ἐδίκαιοῦτο νὰ ἀποζημιωθῇ ἐκ τῆς ὅλης περιουσίας τοῦ ἐναγομένου δι' ἐνεχυρασίας καὶ ἐμβατείας, δηλ. λαμβάνων ἐνέχυρα ἢ κατάλαμβάνων κτήματα τοῦ ἀντιδίκου, Κωλυόμενος δὲ ὑπὸ τοῦ καταδικασθέντος, εἴχε δικαίωσιν αὐτοῦ τὴν καλουμένην *δίκην ἐξούλης*, δι' ἧς οὗτος κατεδικάζετο νὰ ἀποτίσῃ ἐπὶ πλέον ἴσον ποσὸν τοῦ ὀφειλομένου εἰς τὸν ἐνάγοντα καὶ εἰς τὸ δημόσιον.

Ὁ πρῶτος τῶν ἐννέα ἀρχόντων ἐν Ἀθήναις, ὁ ἰδίᾳ λεγόμενος ἄρχων πρὸς τοῖς ἄλλοις ἔργοις εἶχε καὶ τὴν ἐπιμέλειαν τῶν ὀρφανῶν καὶ τῶν ἐπικλήρων. Ἐκαλεῖτο δὲ ἐπίκληρος ἡ θυγάτηρ καὶ κληρονόμος Ἀθηναίου πολίτου μὴ ἔχοντος υἱόν. Ὁ ἄρχων ἐμίσθου τοὺς οἴκους, τοῦτέστι πᾶσαν τὴν ἀκίνητον περιουσίαν τῶν ὀρφανῶν ἐπικλήρων, μέχρις οὗ αὗται ἐγίνοντο δεκατεσσάρων ἐτῶν, ἐλάμβανε τὰ ἀποτιμήματα, δηλ. τὰ ἐνέχυρα ἢ τὰς ὑποθήκας, καὶ εἰσέπραττε παρὰ τῶν ἐπιτρόπων αὐτῶν τὸν σῖτον, ἂν μὴ οὗτοι ἀπέδιδον αὐτὸν εἰς τοὺς παῖδας. Κατὰ δὲ τοῦ ἐπιτρόπου (κηδεμόνος) ὀρφανοῦ, τοῦ ἀμελήσαντος νὰ διαχειρισθῇ χρησίμως καὶ ἐπωφελῶς τὴν περιουσίαν τοῦ ἀνήλικος, ἦτο ἡ λεγομένη *μισθώσεως δίκη*, ἥτις εἰσήγετο εἰς τὸν ἄρχοντα.

Πλὴν τῶν νομίμων μέσων, δι' ὧν ὁ κύριος οἰκίας ἠδύνατο νὰ ἐξώσῃ τοὺς καθυστεροῦντας ἐνοίκια, ἐγίνετο ἐνίοτε, ὡς καὶ παρ' ἡμῖν, χρῆσις βιαίων τρόπων. Οἱ ἰδιοκτῆται ἀφῄρουν τὴν θύραν, τοὺς κεράμους, ἐνέκλειον τὸ φρέαρ τῆς οἰκίας, καὶ ἄλλα τοιαῦτα ἐποίουν, ὡς γίνεται δῆλον ἐκ τινος χωρίου τοῦ Γέλλιος (παρὰ Σοβ. Ἀνθ Ε'. 67: «καθάπερ καὶ ἐξ οἰκίας, φησὶν ὁ Βίων, ἐξοικιζόμεθα, ὅταν τὸ ἐνοίκιον ὁ μισθώσας οὐ κομιζόμενος τὴν θύραν ἀφέλῃ τὸν κέραμον ἀφέλῃ, τὸ φρέαρ ἐγκλείσῃ, κ.τ.λ.»). Ἐκ τούτου δὲ τοῦ χωρίου φαίνεται, ὅτι τὸ ἡμέτερον «κάμνω ἔξω τίνος» ἐλέγετο ὑπὸ τῶν παλαιῶν «ἐξοικίζω τινά».

Ὁ δὲ φόρος τῶν οἰκοδομῶν ἐκαλεῖτο στεγονόμιον, ὡς ἐλέγετο *ἐννόμιον* ὁ φόρος τῶν βοσκομένων ζῴων κ.τ.λ.

Ε. Κ. ΠΕΖΟΠΟΥΛΟΣ
Τ. Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου

ΑΙΠΡΩΤΑΙΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ

[Ὁ φίλος πολιτευτὴς Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας κ. Ξενοφῶν Μαυρομάτης ἀπέστειλεν ἡμῖν τὴν κάτωθι ἐπιστολὴν ἣν εὐχαρίστως δημοσιεύομεν].

Ἐπὶ τῶν γραφομένων ὑπὸ τοῦ φίλου κ. Πετρακάκου περὶ τῶν πρώτων Ἑλλήνων δημοσιογράφων, ἀναφέρω σχετικῶς πρὸς τὰ τῆς Δ. Ἑλλάδος, τὰς ἀκολούθους συμπληρωματικὰς πληροφορίας, ἐπ' ἐλπίδι εὐμενοῦς ὑποδοχῆς ὑπὸ τῆς «Ν. Ἐποχῆ».

Μετὰ τὴν κατάληψιν τοῦ Βραχωρίου (Ἰαν. 1821) καὶ τὴν ἄμεσον σύστασιν τῆς Γερουσίας τῆς Δ. Ἑλλάδος ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, ἐξεδόθη ἐν Βραχωρίῳ ἐτήσιος τῆς Γερουσίας ἐφημερὶς, χειρόγραφος, ὁ *Ἀχελῷος* ὑπὸ τοῦ Γεν. Γραμματέως τῆς Γερουσίας Ν. Λουριώτου, Ἀρτηνοῖ. Ὁ Λουριώτης διετέλεσεν Ἀρχιγραμματεὺς καὶ τῆς Β' τῆς ἐν Μεσολογγίῳ Γερουσίας. Ὕστερον δὲ μέλος τῆς ἀποστολῆς πρὸς σύναψιν τῶν δανείων ἐν Λονδίνῳ καὶ Παρισίοις. Τοῦ *Ἀχελῷου*, σωζόμενα δύο τρία φύλλα, ἐδημοσίευσεν, ἐν φωτογραφίαις, ἐν τῷ Ἑλληνομνήμονι, δὲν ἐνθυμοῦμαι τίνος ἔτους, ὁ ἀείμνηστος Σπ. Λάμπρος.

Ἀπὸ δὲ τοῦ φθινοπώρου 1821 ἐξεδίδετο ἐν Μεσολογγίῳ ἔντυπος ἡ «Αἰτωλικὴ Ἐφημερίς». Δὲν ἔχω πρόχειρον εἰς τὴν μνήμην μου, ποῖος φέρεται διευθύνων τὴν ἐφημερίδα ταύτην. Ἔγραφεν ὅμως ἐνυπογράφως, ἰδίᾳ φιλολογικὰ καὶ ἀρχαιολογικά, ὁ Γ. Αἰνιάν, μέλος τῆς Α' Γερουσίας καὶ ὕστερον μελος του Πολεμικοῦ Συμβουλίου τῶν χωρῶν τούτων. Περίεργον, ὅτι ἡ ἐφημερὶς αὕτη, ζήσασα ὑπὲρ τὰ δύο ἔτη, καὶ ἐν ᾗ πλεῖστα ὅσα τῶν πρώτων χρόνων τῆς Ἐπαναστάσεως, ἰδίᾳ τῆς Δ. Ἑλλάδος, ἀνευρίσκομεν δὲν εἶνε ἀρκούντως γνωστή.

Ὅτε δὲ κατῆλθεν εἰς Μεσολόγγιον ὁ λόρδος Βύρων καὶ ὁ συνταγματάρχης Στάνοπ ἐκ μέρους τῶν ἐν Εὐρώπῃ φιλελληνικῶν ἑταιρειῶν, ποὸς τακτικωτέραν ὀργάνωσιν τοῦ ἀγῶνος, ἀπεφασίσθη ὅτο τῶν δύο τούτων ἐπιφανῶν φιλελλήνων ἡ ἔκδοσις ἐν Μεσολογγίῳ, εἰς πολλὰς γλώσσας, τοῦ «Ἑλληνικοῦ Τηλεγράφου» κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1824, πρὸς ἐξυπηρέτησιν, ἐν τῇ ἐξωτερικῷ ἰδίᾳ, τοῦ Ἑλλ. Ἀγῶνος. Μετὰ τὴν ἔκδοσιν τοῦ πρώτου φύλλου διεφώνησεν ὁ ἀριστοκρατικὸς Βύρων πρὸς τὸν δημοκρατικὸν Στάνοπ, ὅστις διακόψας τὴν ἔκδοσιν, ἀπεχώρησεν ἐκ Μεσολογγίου.

Πρὸ τῆς δευτέρας πολιορκίας, ἀκριβῶς, περίπου πρὸς τὸν Ἑλλ. Τηλέγραφον, ἐξεδόθησαν ἐν Μεσολογγίῳ τὰ «Ἑλληνικὰ Χρονικά», διατηρηθέντα μέχρι τῆς ἐξόδου. Ἐκδότης ἦτο ὁ Ι. Μάϊερ, Γερμανὸς ἐξ Ἑλβετίας, ἰατρὸς, νυμφευθεὶς Μεσολογγίτιδα, ἐκ τῆς οἰκογενείας Ἰγλέση καὶ πεσὼν μετὰ 9 ἄλλων ἐπισήμων Γερμανῶν καὶ ἑνὸς Πολωνοῦ, κατὰ τὴν νύκτα τῆς Ἐξόδου. Εἰς τὰ «Ἑλληνικὰ Χρονικὰ» ἔγραφεν ὁ Πολυχρόνης, Ἠπειρώτης, κατελθὼν ἐκ Γοσκάνης μετὰ τοῦ Μαυροκορδάτου καὶ ἰδιαίτερος αὐτοῦ γραμματεύς, γραμματεὺς διετέλεσε καὶ τῆς ἐν Αἰτωλικῷ Συνελεύσεως τῶν Στρατιωτικῶν καὶ Προκρίτων τῆς Δ. Ἑλλάδος. Ἴσως ὅτο τοῦ Πολυχρόνη ἐνεπνέοντο τὰ «Ἑλληνικὰ Χρονικὰ» κατὰ τοῦ Γ. Βερναρκιώτη καὶ Γ. Καραϊσκάκη, τῶν δύο μεγάλων στρατιωτικῶν προσωπικοτήτων τῆς Δ. Ἑλλάδος, ἀλλὰ προσωπικῶν ἀντιπάλων τοῦ ἀμειλίκτου καὶ ὀξυτάτου πολιτικοῦ Ἀλεξ. Μαυροκορδάτου.

Ἐν Κατούνῃ τῇ 29 Αὐγούστου 1925

Μετὰ τιμῆς

Ξεν. Γ. Μαυρομμάτης

Η ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΚΟΖΑΝΗΣ

(Παρὰ τοῦ κ. Κ. Παπακωνσταντίνου δικηγόρου καὶ πολιτευτοῦ Κοζάνης ἐλάβομεν τὴν κάτωθι ἐπιστολὴν ἣν μετ' ἰδιαιτέρας ὅλως χαρᾶς δημοσιεύομεν).

Φίλε κ. Διευθυντά,

Πραγματικὰς σελίδας ἐθνικῆς ρώμης ἀναδιφῶν ὁ κ. Πετρακάκος παρέχει διὰ τῆς φίλης «Νέας Ἐποχῆς» διδάγματα ὄντως ἐθνικῆς ἱστορικῆς ἐξελίξεως, ἰσχυρὰ παραδείγματα παρέχων εἰς τοὺς συγχρόνους τῆς ἀνεξαντλήτου Ἑλληνικῆς Ἐθνικῆς δράσεως, εἰς ἀντίθεσιν τοῦ κατακλυσμοῦ τῶν ὀθνείων παραδειγμάτων τῆς συγχρόνου πιραγωγῆς.

Το περὶ τῶν πρώτων Ἑλλήνων δημοσιογράφων δημοσιευμά του ἔφερεν εἰς τὴν μνήμην μου λυπηρὰν ἀνάμνησιν συγχρόνου ἐπεισοδίου.

Μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς Μακεδονίας, ὁμὰς διανοουμένων ἐν Κοζάνῃ, ὀργῶσι πρὸς κοινωνικὴν ἀνάπτυξιν, συνεκέντρωσε τὴν πλουσιαν βιβλιοθήκην τῆς Κοινότητος, ταξιθετήσασι αὐτὴν εἰς ἰδιαίτερον οἴκημα καὶ ὀργανώσασα αὐτὴν παρέσχεν εἰς κοινὴν χρῆσιν διὰ τοῦ ἐν αὐτῇ ἀναγνωστηρίου, καὶ διὰ δημιουργίας πόρων ἐπλούτιζεν αὐτὴν κατὰ τὸ δυνατὸν διὰ νεωτέρων συγγραμάτων. Μεταξὺ τῶν ὀργανωτῶν τοῦ λαμπροῦ τούτου ἱδρύματος τυγχάνων ὁ γράφων τὰς γραμμὰς ταύτας, εἶδον τότε ὅτι μεταξὺ τῶν βιβλίων τῆς εἰς τὴν Κοινοτικὴν βιβλιοθήκην Κοζάνης δωρηθείσης ἰδιωτικῆς τοιαύτης, τοῦ ἐκ Κοζάνης Εὐφρονίου Πόποβιτς, ἐκδότου τοῦ Ἑλληνικοῦ Τηλεγράφου, ἐν Βιέννῃ κατὰ τὸ 1810, εὑρίσκοντο καὶ πέντε σειραὶ τῆς «Ἐφημερίδος» τῆς Βιέννης δεδεμέναι εἰς τόμους.

Μετὰ ὀλίγων ἐτῶν ἐτυγχῆ δρᾶσιν τοῦ εἰρημένου Ἀναγνωστηρίου τῆς Κοζάνης, ἐπῆλθεν ἡ λαίλαψ τῆς μονοπωλήσεως τοῦ πατριωτισμοῦ, ὑπὸ τῆς ἐπανασιάσεως τῆς Θεσσαλονίκης. Ἡ Κοζάνη εὑρέθη ἐντὸς τῆς δικαιοδοσίας της.

Τὰ ὄργανα αὐτῆς ἐφρόντιζον διότι οὐδεὶς Κοζανίτης, σεβόμενος ἑαυτὸν, καὶ μὴ θέτων τὰς ἀφθόνους οἰκονομικὰς παροχὰς τῆς Ἐπαναστάσεως, ὑπερανω τῶν πρὸς τὴν πατρίδα, καὶ πρὸς ἑαυτόν, ὡς ἐλεύθερον ἄνθρωπον, καὶ πολίτην καθηκόντων του, οὐδεὶς λέγω τοιοῦτος Κοζανίτης προσήρχετο νὰ καύσῃ λιβανωτὸν πρὸς τὴν Ἐπανάστασιν

καὶ τὸν πατέρα τῆς φυλῆς τῶν Φιλελευθέρων.

Δυστυχῶς διὰ τὴν βιβλιοθήκην τῆς Κοζάνης, εὑρέθη αὕτη εἰς χεῖρας Διοικούσης ἐπιτροπῆς πραγματικῶς διανουμένων, καὶ συνεπῶς, μὴ ἀρεστῆς τοῖς κρατοῦσι. Κατὰ τὴν φυσικὴν. λογικὴν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἐθεωρήθη ἡ βιβλιοθήκη προδοτική, καὶ ἄξεστα ὄργανα στρατιωτικὰ εἰσήλασαν μίαν θλιβεραν ἡμέραν ἐντὸς αὐ ῆς, ὡς εἰς ἁλωθὲν φρούριον. Μὲ ἀλαλαγμοὺς καὶ ὕβρεις ἀκατονομάστους κατέσχον τὰ καὶ αὐτοὺς προδοτικὰ βιβλία, Γερμανικὰ συγγράμματα ἐκδόσεων ἀπὸ αἰώνων, καὶ τὰ ἀπήγαγον δίκην λαφυρων, μαζὺ μὲ τὸν βιβλιοθηκάριον προσαχθεντα ἐν μέσῳ λογχῶν εἰς πολύωρον ἀνάκρισιν ἐν τῷ φρουραρχείῳ καὶ ἀφέθη μὲν οὗτος ἐλεύθερος ἀλλὰ διετάχθη ἡ ἄμεσος διάλυσ ς βιβλιοθήκης καὶ ἀναγνωστηρίου ἐπὶ ποιῇ ἀπελάσεως τῆς διοικούσης ἐπιτροπῆς.

Ἀποτέλεσμα! Συσσώρευσις τῶν δεκαπεντακισχιλίων τόμων τῆς βιβλιοθήκης, εἰς σάκκους φύρδην μίγδην δίκην ἀχρήστου ὑλικοῦ, καὶ ρίψιμον αὐτῶν εἰς σκνεινὰς ἀποθήκας το Μητροπολιτικοῦ οἰκήματος, εἰς τὴν διάθεσιν παντὸς βουλομένου. Τὸ Μητροπολιτικὸν οἴκημα εἶχε μεταβληθῆ τότε εἰς Γαλλικὴν στρατιωτικὴν ἐγκατάστασιν. Ὁ ἀοίδημος Μητροπολίτης δὲν εὑρίσκετο ἐντὸς αὐτοῦ διότι ὡς μὴ εὐλογήσας τὴν ἐπανάστασιν, κατεδικάσθη ὑπὸ τοῦ ἐκτάκτου Στρατοδικείου εἰς πενταετῆ εἰρκτὴν, καὶ ἀπέτιε τὴν ποινήν του ἐν Αἰγίνῃ. Τί ἀπέγιναν οἱ θησαυροὶ τῆς βιβλιοθήκης ὑπὸ τὸ πατριωτικὸν μένος τῶν Σωτήρων τοῦ Ἔθνους;

Μόλις μετὰ τὸ 1921 συνεκεντρώθησαν τὰ ὑπολείμματα τῆς βιβλιοθήκης εἰς μίαν αἴθουσαν τοῦ Δημαρχείου τῆς πόλεως. Οἱ πονοῦντες τὸν θησαυρὸν τοῦτον πολῖται, μετ' ἄλγους βλέπουσιν αὐτὸν σήμερον εἰς τὴν διάθεσιν Δημοτικοῦ Συμβουλίου, οὐχὶ αἱρετοῦ, ἀλλὰ στρατολογηθέντος ὑπὸ τῆς Διοικήσεως, κατὰ τὸ μέτρον τῆς ἐν ταῖς ρύμαις καὶ ἀγυιαῖς ὠρυγῆς των ὑπὲρ τῆς μεγαλοφυΐας τοῦ Πλαστήρα.

Ἀναγινώσκων ἤδη τὴν πραγματείαν τοῦ κ. Πετρακάκου, χαρακτηρίζοντος ὡς ἐθνικὴν ἀπώλειαν τὴν οὐδαμοῦ ἀνεύρεσιν τῆς σειρᾶς τῆς «Ἐφημερίδος» τῆς Βιέννης, ἀνεμνήσθην τῆς ὑπάρξεως τῶν πέντε τόμων. Ἔσπευσα εἰς τὸ βιβλιομάζωμα ποῦ ἀποτελεῖ σήμερον ἡ βιβλιοθήκη μας, καὶ ἡ λύπη μου ὑπῆρξεν ἀνάλογος τοῦ γεγονότος. Μετὰ κόπου ἀνεῦρον μόνον δύο τόμους ἐκ τῶν πέντε. Ἐκ τούτων ὁ εἷς περιέχει τὴν σειρὰν ἀπὸ 29ης Ὀκτωβρίου 1792 μέχρι τῆς 30ῆς Δεκεμβρίου 1793 ὁ ἕτερος ἀπὸ τῆς 6ης Ἰανουαρίου 1794 μέχρι τῆς 4ης Ἰουλίου 1794.

Τί ἀπέγιναν οἱ ἄλλοι τόμοι;

Τί θὰ ἀπογείνουν οἱ ἐναπομείναντες;

Τί θὰ ἀπογείνουν οἱ ἄλλοι ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ ταύτῃ θησαυροὶ τριῶν αἰώνων, ὅση καὶ ἡ σχολικὴ δρᾶσις τῆς Κοζάνης; Δὲν θέλω νὰ ἀναφέρω ὀνομαστὶ τὰ ἐν αὐτῷ εὑρισκόμενα ἱστορικὰ κειμήλια, ἵνα μὴ, δι' εὐνοήτους λόγους, προκαλέσω τὴν περιέργειαν τῶν σήμερον δυναμένων ἀγνοούντων αὐτὰ, ἐὰν βεβαίως σώζονται εἰσέτι.

Ὁ Ὁμὰρ ἁλώσας τὴν Ἀλεξάνδρειαν ἔκαυσε τὴν ἱστορικὴν βιβλιοθήκην της, διακηρύττων ὅτι ἐμφανισθέντος τοῦ Κορανίου οὐδενὸς ἄλλου συγγράμματος δεῖται ἡ Ἀνθρωπότης. Ἄραγε τὰ ἐπὶ αἰῶνος ὡς κόρη ὀφθαλοῦ διαφυλαχθέντα ἀπὸ τῶν ἀλλοφύλλων ἱστορικὰ καὶ ἐθνικὰ κειμήλια ἔχουν λόγον ὑπάρξεως, μετὰ τὴν ἐμφάνισιν τῆς ἰδεολογίας τῶν Φιλελευθέρων.

ΚΩΝΣ. Μ. ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

ΚΟΖΑΝΗ τῇ 28 Αὐγούστου 1925

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Τὸ «Μονοπάτι» ὑπὸ Ἴωνος Δραγούμη (Ἔκδοσις Βιβλιοπωλείου Νέας Ζωῆς Ἀλεξανδρεια 1925).

Ὁ τόμος οὗτος εἶναι ὁ πρῶτος τῆς σειρᾶς τῶν, Ἀπάντων τοῦ Ἴωνος Δραγούμη. Θὰ ἐπακολουθήσουν τόμοι παρέχοντες τὴν «Σαμοθράκην», τὸ «Μαρτύρων καὶ ἡρώων αἷμα» καὶ τὰ κατεσπαρμένα εἰς τὸν ἡμερήσιον καὶ τὸν περιοδικὸν τύπον ἄρθρα τοῦ μάρτυρος.

Τὸ «Μονοπάτι», τὸ ὁποῖον, σημειωτέον, δὲν προωρίζετο παρὰ τοῦ συγγραφέως εἰς δημοσίευσιν εἶναι νεανικὸν πρωτόλειον μὴ δυνάμενον νὰ ὑποβληθῇ εἰς αὐστηρὰν κριτικήν. Ἀλλὰ μέρη του τινὰ διαπνέει ἕνας λαμπρὸς ὅσον καὶ ἁπλοῦς φυσιογραφικὸς λυρισμός: Τὰ συνιστῶμεν.

Γενικῶς τὸ «Μονοπάτι» εἶναι χρήσιμον διὰ τοὺς μέλλοντας νὰ μελετήσουν τὴν μεγάλην ὅσον καὶ ἰδιότυπον προσωπικότητα τοῦ ἐθνικόφρονος ἰδεολόγου, ὁ ὁποῖος πραγματοποιῶν τὰς ἰδέας του, ἀφῆκε τὸ ὑπουργεῖον τῶν Ἐξωτερικῶν καὶ τὰς ἠλιθίας δεξιώσεις τῶν πρεσβειῶν διὰ νὰ ριφθῇ εἰς τὴν δρᾶσιν. Ἐννοοῦμεν τὸν Μακεδονικὸν ἀγῶνα καθ' ὃν ὁ Λάμπρος Κορομηλᾶς, ὁ Ἴων Δραγούμης καὶ ἄλλοι ἐπίλεκτοι διημφισβήτησαν βῆμα πρὸς βῆμα τὴν Μακεδονίαν πρὸς τὸν Βούλγαρον. Ὑπὸ τὴν ἔννοιαν δὲ ταύτην πρὸ πάντων ἐπιδοκιμάζομεν τὴν ἐνέργειαν τοῦ κ. Φιλίππου Δραγούμη δώσαντος πρὸς δημοσίευσιν τὸ πρωτόλειον τοῦ ἀειμνήστου ἀδελφοῦ του καθὼς καὶ τὴν προθυμίαν τοῦ Ἀλεξανδρειανοῦ ἐκδότου ἀναλαβόντος τὴν ἔκδοσιν τῶν ἁπάντων τοῦ φλογεροῦ Μακεδόνος.

Α. Κ.

ΑΜΕΡΙΚΑΝ ΕΞΠΡΕΣ ΚΟΜΠΑΝΥ ΙΝΚ.

ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΣΤΑΔΙΟΥ 31 (Μέγαρον Καραπάνου).

ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

ΟΔΟΣ ΦΙΛΩΝΟΣ 44.

10ος ΚΛΑΔΟΣ ΤΡΑΠΕΖΙΤΙΚΟΣ

Ἐκτέλεσις Τραπεζιτικῶν ἐργασιῶν πάσης φύσεως. Ἄνοιγμα πιστώσεων ἔναντι φορτωτικῶν ἐγγράφων. Λογαριασμοὶ καταθέσεων ὄψεως καὶ ἐπὶ προθεσμίᾳ εἰς δραχμὰς καὶ ξένα νομίσματα. Ἔκδοσις πιστωτικῶν Ἐπιστολῶν, μεταβιβασις Ταχ. καὶ Τηλεγραφ. Ἐντολῶν Πληρωμῶν, ἔκδοσις ταξειδιωτικῶν Ἐπιταγῶν τῆς «Ἀμέρικαν Ἐξπρὲς» (Traveler's cheques).

Ἰδιαίτεραι εὐκολίαι παρέχονται προκειμένου περὶ ἐργασιῶν εἰς Δολλάρια καὶ ἀνοίγματος πιστώσεων ἔναντι φορτωτικῶν ἐγγράφων ἐν Ἀμερικῇ.

Διαθέτουσα τέλειον δίκτυον Ὑποκαταστημάτων ἁπανταχοῦ τοῦ κόσμου, ἐξασφαλίζει ταχεῖαν τὴν ἐκτέλεσιν πάσης φύσεως Τραπεζικῆς ἐργασίας,

ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ

Ἐν Εὐρώπῃ. Λονδῖνον, Λίβερπουλ, Σαούθαμπτον, Γαλσκώβη' Ἐδιμβοῦργον, Παρίσιο, Χάβρη, Μασσαλία, Νίκαια. Ἰντερλάκων, Λουκέρνη, Ζυρίχη, Ἀμβέρσα, Βρυξέλαι, Ἄμη, Νεάπολις, Γένοβα, Φλωρεντία, Βερολῖνον, Ἀμβοῦργον, Βρέβη, Ἀμστερνταμ, Ρόττερνταμ, Κοπεγχάγη, Κωνσταντινούπολις.

Ἐν Ἰνδίαις Καλκούτα, Βομβάη.

Ἐν Κίνᾳ, Χογκὸγκ, Σαγκάη, Τιεντσίν, Πεκῖνον.

Ἐν Νοτίῳ Ἀμερικῇ Βολπαραΐζο, Μοντεβίδεο, Μπουένος Ἄϋρες.

Ἐν Ἰαπωνία Γιοκοχάμα.

Ἐν Φιλιππίναις Μανίλα.

Ἐν Αἰγύπτῳ Κάϊρον.

Ἐν Παλαιστίνῃ Ἱερουσαλήμ.

Ἐν Ἡνωμέναις Πολιτείαις 30 ὑποκαταστήματα.

Ἐν Καναδᾷ Μοντρεάλ, Τορόντο, Γουτνιπεγκ.

2ον ΤΜΗΜΑ ΝΑΥΤΙΚΟΝ ΚΑΙ ΤΑΞΕΙΔΙΩΝ

Ἐξασφαλίζει πᾶσαν εὐκολίαν εἰς τοὺς Ταξειδεύοντας.

ΕΙΣ ΤΗΝ **ΧΑΡΤΑΠΟΘΗΚΗΝ**

ΤΗΣ Α. Ε. Β. Ε.

Π. Γ. ΜΑΚΡΗΣ & Σ^{ΙΑ}

3 - ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ - 3

ΕΥΡΙΣΚΟΝΤΑΙ

ὅλα τὰ εἴδη τοῦ χάρτου
εἰς ὅλας τὰς διαστάσεις,
εἰς ὅλα τὰ πάχη,
εἰς ὅλα τὰ χρώματα,
εἰς ὅλας τὰς ποιότητας καὶ
εἰς τὰς καλλιτέρας τιμάς.

ΧΑΡΤΗΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΚΟΣ, ΓΡΑΦΗΣ, ΠΑΡΣΕΜΙΝΕ ΙΛΛΟΥΣΤΡΑΣΙΟΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΧΡΩΜΑΤΩΝ, ΕΞΩ-ΦΥΛΛΩΝ, ΜΠΡΙΣΤΟΛ, ΒΕΛΟΥΤΕ, ΠΕΡΙΤΥΛΙΞΕΩΣ

ΠΑΡΑΔΟΣΙΣ ΑΜΕΣΟΣ. ΑΠΟΣΤΟΛΑΙ ΕΙΣ ΤΑΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ

ΖΗΤΗΣΑΤΕ ΤΙΜΟΛΟΓΙΟΝ